

J. 5454.

LITTERATURA POPULARA

BASME, ORAȚII, PĂCĂLITURI
ȘI GHICITORI

ADUNATE DE

I. C. FUNDESCU.

CU O INTRODUCERE DESPRE LITTERATURA POPULARĂ

DE

D. B. P. HAIDEŪ

UNIVERSITATEA CENTRALA
BIBLIOTECA CENTRALA
UNIVERSITARA
BUCUREȘTI

EDIȚIUNEA A III, REVĂDUTĂ ȘI ADĂUGITĂ

22719

BUCURESCI

LIBRARII EDITORII

SOCEC ȘI COMPANIA

7 Callea Mogoșoiei 7

TIPOGRAPHIA NAȚIONALĂ

C. N. RĂDULESCU

24 Strada Academiei 24

1875

8312

398.2 (498)

1961

BIBLIOTECA CENTRALA UNIVERSITATII BUCURESTI

COTA

5454

RC 100/04

CONTROL 195

Orî câte esemplare nu vor purta semnătura mea, se vor considera ca contra făcute

B.C.U. Bucuresti

C8312

COMISIUNEA PENTRU ESAMINAREA BASMELOR

Avëndü adunată o colecțiune de basme populare, și neavëndü miqlóce së le imprimü, amü arëtatü acëstü dorință, printr'o petițiune, Domnului Ministru alü Instrucțiunii publice, cerëndü së-mi vie în ajutorü cu imprimarea.

Domnulü Ministru a numitü o comisiune, — compusă din D-nii T. Văcărescu și B. P. Hăjdëü, — căria a trimisü acea colecțiune a o cerceta, dacä merită së se imprime, și a-i raporta.

Membrii acei comisiuni, dupe ce aü cercetatü acele basme, a trimis, fiă-care în parte, următóarele raporturi :

*Raportulü D-lui Hăjdëü către Ministeriulü
Instrucțiunei publice, înregistratü la Nr. 5,966
Decembre, 1865.*

Conform adresei D-vóstră, am cercetatü manuscriftulü basmelorü populare, adunate de D. Fundescu, și sum de opinie că publicarea lorü e nu numai utilă, ci chiarü necesariă, cu atât mai vâr-

tosă că literatura română e mai săracă de cât ori care alta în asemenea colecțiuni.

Primiți asigurarea celei mai înalte considerațiuni.

B. P. Hăjdeu.

*Raportul D-lui T. Văcărescu, către D. Ministru
cultelor și ală Instrucțiunei publice, înregistrat la
Nr. 926 din 26 Februarie 1866.*

Prin adresa D-vóstră Nr. 39,591, 'mă faceți onóre a mă însărcina cu essaminarea basmelor populare, culese de D. I. C. Fundescu, și a comunica Ministeriului opiniunea mea asupra acesteï opere, pe care autorul ară dori s'o imprime cu spesele Statului.

Fără a intra într'ună studiū măi întinsă, mă voiū mărgini a spune, Domnule Ministre, că acest generū literalū alū basmelorū, afară de forma plăcută și încântátore, merită o atențiune măi seriósă, fiind-că într'ensulū aflămū souvenirile cele măi depărtate ale unū poporū ce este proba puterei séle poetice și a viăi séle imaginațiuni. Ceia ce face plăcerea copilului astă-đi, va face măi târđiū studiulū bărbatului și inspirațiunea poetului. Scriitorulū care și a datū ostenélă a culege, în simplitatea lorū, aceste povestī și basme, póte fi sicurū că a culesū totū d'o dată și mulțumirea națională.

Opera D-lui Fundescu, este o operă de mare folosū, și, unei asemenea opere, ară trebui să se

dea încuragiarea, desvoltarea și respândirea ce merită. Ară fi bine să se respândescă prin școli și, editată într'ună numără de esemplare mai îngrijite și mai lucșose, se se împartă câte-va ca premiuri pe la școli, înlocuindă astă-felă cărțile străine și obscure ce se dau în asemenea ocașii tinerimii, care are trebuință, înainte de tóte, să cunóscă frumusețile limbii și ale naționalității nóstre.

Priimiți, vă rog, Domnule Ministre, împreună cu opinea mea, și asigurarea înaltei considerațiuni ce vă conservă.

T. Văcărescu.

În urma acestoră raporturi, D. Ministru ală Culteloră și Instrucțiunii publice a și scrisă Ministeriului de Interne, rugându-lă a da ordine tipografiei Statului a le imprima. În acéstă privință a urmată o lungă corespondință, dér basmele aă rămasă neimprimare până la 1867.

Amă găsită, decă, de cuviință a le imprima totă eă singură; însă, pentru înlesnire, nu tóte odată, ci în mai multe broșuri.

La 1867 amă tipărită partea I, care se compunea de două-spre-șce basme, de două orațiuni țerănesci,— una ținută și astă-đi la nuntele de la țéră, și alta ținută în vechime la alegerea unui domnă,— șce păcălituri și 17 ghicișori.

Véndendu-se edițiunea de la 67, Domnulă Socec 'mă a cumpărată dreptulă spre a imprima a

doua edițiune, mai adăogată încă cu 2 basme, 10 păcălituri și 31 ghicitori.

Desfăcându-se și a II edițiune, amă concedatū Domnului Socec dreptulū de a tipări și a III edițiune, care este acēsta, multū adăogată și cu nisce notițe privitōre la unele basme.

I. C. Fundescu.

1875, Martiū 25.

LITERATURA POPOLARA

Dați-mi basme și istorie cavalleresci,
câci în elle se află materiă pentru
totu ce e mare și frumos.

Schiller.

Cuvântul *literatură*, derivatū de la *littera*, nu exprimă de câtū d'abia pe jumătate o idee, pentru care limbele latine moderne nu posedă unū altū terminū mai generalū, mai complectū, mai caracteristicū.

Literatura se născu o dată cu fința umană, multū mai 'nainte de a se fi inventatū acelle semne convenționale, cu ajutorulū căroră cugetarea are avantajulū de a se petrifica, în locū de a sbura prin aerū, schimbătore și mlădiósă ca însăși vocea.

Primulū cuvântū, eșitū din gura primului omū, a fostū deja « o literatură. »

Astū-felū, strebuniū noștriū, romanii cei anticī, a-veaū dreptate de a numi literatura și omenirea cu o singură și aceiași vorbă : *humanitas*.

Invențiunea scrierii, permitendū memoriei acumularea cunoscințelorū și o procedere mai sigură seū mai sistematică în desvoltarea concepțiunilorū, dede nascere unei literature artificiale propriū-đise,

fără însă a fi pututū câtuși de puținū a împedeca existența și persistența litteraturei celei primitive nescrise, conservate și continuate în stratele de josū alle popórelorū.

Dacă nu origina, cellū puținū miđū-lócele acestorū duoē genurī de litterature fiindū cu totulū diferite, una pretențiósă din cauza variatelorū și numeróselorū séle resurse, cea-l'altă simplă ca însăși natura, nu este de mirare că distincțiunea între ambele e atâtū de profundă, încátū productele litteraturei populare, chiarū fiindū scrise mai la urmă, totū încă păstréză sigiliulū naivității originale; éru productele litteraturei celei culte, trecéndū mai la urmă în poporū, totū încă nu se potū desbăra de semnele derivațiunii celei savante.

Iliada a rămasū în fondū totū unū eposū popularū, de și aū transcris'o Pisistratizii; Cassandra lui Lycofron, se fi trecutū și în gura rapsodilorū, totū încă remânea o poemă erudită.

Duoē calități esențiale aū distinsū și vorū distinge totū-d'auna litteratura populară din orī-ce țerră: de 'ntéiū ea se inspiră din isvórele imediate alle naturei brute, pe cândū litteratura cea cultă cunósce natura deja epurată și adesea ciuntită prin prisma prevențiunilorū sciințifice; allū duoilea, ea oglindesce caracterulū nașinnii, în sīnulū căriea se desfășóră, pe cândū litteratura cea cultă nu póte a nu fi mai multū séu mai puținū cosmopolită.

Ca și litteratura cea cultă, litteratura populară traduce câte o dată din alte limbe și imprumută de la alte popóre, cu cari este pusă în contactü prin pozițiunea geografică seü prin evenimente politice.

Așa, de essemplu, balada noastră „*Mieöră*” o mai găsimü la greci și la arnäuți; acea despre Baba-Novac ne este comună cu serbiü; acea despre Doicinü o aü de o potrivă romänii și bulgariï; érü sublîma doină despre „*Sârmana turturică*” ne întîmpină, ca prin minune, tocmai la trei capete extreme alle Europei: în România, în Spania și și în Danemarca!

Inse, împrumutându și traducëndü, litteratura populară reface într'unü modü admirabilü materia cea străină, dându 'i unü aerü cu totul localü; pe cândü împrumuturile și traducerile litteraturei cellei culte, din contra, tindü, se silescü și se laudă a surprinde orbesece fondulü, spiritulü, adesea până și forma originalului.

Astü-feliü, nu póte fi unü miđ-locü mai interesantü și mai sicurü de a cunósce forțele morale și intelectuale alle unei națiunii, de câtü numai prin litteratura sea populară; și nu este nici unü altü miđ-locü mai nemeritü și mai frumosü de a da unei litterature culte unü caracterü originalü și distinctivü, de câtü uumai nutrind'o din litteratura populară, pre cum litteratura populară se adapă din fontănele unui instinctü virginalü.

Vastă și confusă, ca totu ce este primordială, o litteratură populară nu se pôte diseca în nisce ramure atât de speciale și atât de determinate, precum sunt divisiunile și sub-divisiunile unei litterature culte.

Din contra, unul din semnele celle mai distinctive și celle mai universale ale unui adevăratu productū allū litteraturei populare, este unū amestecū în fondū și în formă, poesia amalgamată cu prosa, istoria cu fabula, idealulū cellū mai transcendentū cu realitatea cea mai banală, elementele empirice ale tuturorū sciințelorū, în fine, o enciclopediă chaotică după care unū observator filosofū pôte judeca totū ce scie și totū ce crede o națiune.

Cu tôte astea, utilitatea generală a classificațiunilor face necesariă împărțirea întregului litteraturei în câte-va specie separate, dacă nu de totū precise, încai presintându marele avantagiū de a se putea grupa sub o singură rubrică mai multū séu mai puținū înrudite.

Astū-felū, producțiunile unei litterature populare se potū distribui în trei genuri întinse, cupprindēndū fie-care unū mare numărū de specie: genulū poeticū, genulū aforisticū, genulū narrativū.

Aplicându acēstă împărțire generală anume către literatura populară a Romānilorū, lesne putemū observa o predomiņaune decisivă a genuluiū poeticū.

Poesia nōstră populară se sub-divide în următorele șapte specie :

Λ Cânteculă bătrânesc, un felă de baladă seă poemă descriindă faptele vitejiloră, măi cu sémă alle hai-duciloră, și presintândă tóte elementele, dintre cară s'ară putea forma o epopeă națională.

2. Doina seă elegia, espressiunea amorului și a suferinței.

3. Colinda seă imnulă religios, în care de celle măi multe ori divinitățile păgânismului appară travestite în aureola teologiei creștine.

4. Hora seă ditirambulă, cântecă de jocă și de veselă.

5. Vicleemulă, forma primordială a teatrului, în care păpușele represintă într'ună modă grossieră, fórte apropiată de maniera lui Aristofan, drama și măi allesă comedia vieței umane.

6. Descânteculă, măi totă-d'auna în prosă ca și Vicleemulă, dar făcendă o parte integrantă din genulă poetică prin sacramentalitatea formeloră salle, în cară cuvintele suntă înșirate într'ună modă artificială și nu admită nici o schimbare, este poesia așa đicendă medicală, cunoscută deja în anticitatea elenă, care făcea pe Esculap fiū allū lui Apolline.

7. Orația, o poesiă recitativă, avendă ună caracteră juridic, este o moștenire din străbunulă *Carmen romanū*, ce însoția și întăria *legis actiones* la căsătorie, la tocmeli, și în alte *solemnitatibus*.

Affară de aceste șapte varietăți distinctive, poesia populară a româniloră măi impresoră adesea-ori

terrenulă genului aforistică și ală genului narrativă, furișându-se în proverbe, în ghicitori, în basme.

D. Marianescu, reposatulă Antonă Pannă, dar mai cu deosebire illustrulă Alexandri, adunară mari colecțiunii de cântece române populare de totă felulă; însă multă, forțe multă, mai remâne de făcută de acum înainte.

Viclemulă și descânteculă, mai cu sémă, sunt două varietăți mai-mai neatinse.

Genulă aforistică, în care poporulă se exprimă sub o formă laconică, cupprinde numai trei specie:

Proverbe, filosofia practică a vieței umane.

Idiotisme, seă o frasologă ingeniósă și pittoréscă, cu ajutorulă cării poporulă manifestă prin ună cuvântă seă două nesce idee, pentru cari litteraturile celle culte sunt forțate a întrebuița perióde întregi.

Ghicitori seă enigme, ună mișă-locă de a ascuți intelligența prin greutăți și prin analogie, cătră care se mai potă adăuga așa numitele «frământări de limbă».

Antonă Pannă, adunândă ună mare numără de proverbe române, puse începutulă unei colecțiunii și mai complete, pe care așteptămă ca se ne-o dea viitorulă fără ca se'i fie însă permisă a uita celle-alte două varietăți, nu mai puțină importante: idiotismele și ghicitorile.

In fine, genulă narrativă cupprinde, de asemenea, trei specie:

Tradițiunea populară istorică, precum sunt, bună oră, acelea adunate de cronicarul Neculcea în fruntea annalelor sêlle, sub titlul de : « O sémă de cuvinte, ce «suntă auđite din omă în omă de ómenī vechī și «bêtrâni și în letopisețe nu sunt scrise.»

Anecdota, unū felū de narrațiunii satirice, fôrte scurte, precum sunt, bună oră, acelea despre țigani sêu evrei.

Basmu, prototipulū romanțelorū litteraturei cellei culte și chiarū allū dramelorū moderne, însă întrecându-le și lăssându-le departe în urmă prin bogăția complicațiunilorū și prin puterea fantasiei.

Așa darū, putemū resuma în următorulū modū, așa đicendū plasticū, classificațiunea litteraturei populare a românilorū :

I. Genulū poeticū

1. Cântecū bătrânescū.
2. Doină.
3. Colindă.
4. Horă.
5. Vicleemū.
6. Descântecū.
7. Orațiă.

II. Genulū aforisticū.

1. Proverbe.
2. Idiotisme.
3. Ghicitori și frământări.
de limbă.

III. Genulū narativū.

1. Tradițiunea.
2. Anecdota.
3. Basmulū.

Două frați Schott publicară, în nemțesce, sunt acum vr'o două-zeci de ani, o colecțiune de basme și anecdote române din Banat.

Intențiunea a fostă laudabilă, notițele și comentariile sunt foarte erudite, dar traducerea e astăfelă, încâtă d'abia-d'abia este cu puțință a surprinde pe ici pe collo câte o slabă scântee de spiritul națională ală românului.

Nu este dată ori-și-cui de a putea transmite producțiunile unei litterature populare cu acea sublimă fidelitate de caracteră și chiară cu acea nuanță de espresiune, cu care D. Rocques reuși a traduce în franțusesce, mai annă-țertă, vr'o câte-va ballade române!

Ast-felă, lucrarea fraților Schott este ca și inutilă. *De si laudat!*
 Neobositulă Anton Pannă publicase mai multe anecdote române; repausatulă Filimon, neuitatulă nostru amică, reproducuse într'ună modă admirabilă, în colónele țiarului *Țeranulă*, basmulă despre «Roman Năzdrăvan;» dar o colecțiune numerosă, susținută și totă-d'o dată adevărată românească, ne lipsesce până acuma.

D. Fundescu, eșit din popor, n'a uitat poporulă. Sub pana acestui june poetă, basmele române conservă cu perfecțiune sigiliulă opincei și respiră cu libertate aerulă dela țerră.

Colecțiunea D-lui Fundescu e mai numerosă de câtă acea a fraților Schott, și este și românească.

Vorbind despre propria noastră impressiune, măr-

turismu, că cea ce ne-a isbitu mai cu deosebire în basmele, adunate de iubitulu nostru amicū, suntū nu atātū mulțimea allusiunilorū mitologice și etnografice prețiose din puntulū de vedere allū istoriei naționale, pre cātū fecundulū elementū psihologicū, din care dramaturgii și romanțierii romānī arū putea sē împrumute cu abundență observațiunile cele mai profunde și cele mai fine asupra inimei umane.

Marginile uaei mici introducțiunii nu ne permitū a presinta aci de cātū numai vr'o douē sēu trei esemple. Astū-felū, bune-ōră, în basmulū „*Fata din Dafin*”, cu care se începe colecțiunea, împēratulū nu se satură a întreba pe călugărașulū despre cea ce 'i spuse iubita sea: ilū întrēbă și în nopte, ilū întrēbă pe drumū și în casă, ilū întrēbă la totū pasulū și în totū momentulū, și arū vrea mereū sē totū auđă cea ce auđise deja d'o miă de orī.

Acēstā sublimă trāsura psihologică se pare a fi luată, așa dicēndū, pe de 'ntregulū dintr'o elegiă a lui Propertius:

Et rursus buerum quaerendo audita fatigar.
Quem, quae scīe timet, quaererere plura jubet. . (1).

pe care o găsimū, nu tradusă, ci mai multū ghi-cită, de ilustrulū nostru Eliade:

Eū o cantū în tot loculū,
Și sciū bine că s'a dusū....

(1). Și erāși obosesc pe slugă, întrebāndulū cele auđite și poruncindulū se spună cea ce se teme a afla.

Basmulü «*Féta de împărat și pescarulü*» este curatü o dramă antică, lipsită numai de dialogü.

Simplitatea intrigei cea mai extremă, unită cu o veritate neimitabilă de caractere, constituă fondulü acesteï micï cap-d'opere.

O fétă de împăratü se înamorză de unü tēnerü pescarü și'lü ūea de bărbatü ; la prāndulü de nuntă, vedēndu'lü că vrea sē aibă unü felü de prioritate, mirésa îi amintesce cu mândriă distanța ce este între unü pescarü și o fétă de împăratü ; pescarulü se scólă de la mēsă fără a dice unü cuvēntü, etc.

Citiți însuși basmulü, pentru a înțelege frumusețea lui.

Fără a vorbi de fidelitatea, cu care este surprinsü caracterulü impresionabilü și tot-d'odată vanitos allü femeii, atragemü aci atențiunea numai asupra scenei cândü pescarulü *se scólă de la mēsă, fără a dice unü singur cuvēnt.*

Acéstă elocință a tăcerii este unulü din ressourcele cele mai favorite ale dramei elline.

Omulü, miscatü până în fundul animei, nu vorbește.

În Sofocle, de câte ori unü personagiü simte o durere tare și neasteptată, ellü esse «*fără a dice unü singurü cuvēntü*» și corulü observă atunci cu tristeță, ca în *Edip-regele* : Mē temü, ca după acéstă tăcere sē nu se întēple o mare nenorocire.»

Basmulü «*Spaima-smeilorü,*» în care patru draci

essü dintr'o femeie și unü alü cincelea și cellü după urmă totü încă mai remâne, «căci nu e bine ca o muiere să fie fără nici unü dracü,» se pare a fi eșitü din pana lui Shakspeare, carele repeta mereü, că femeea este «unü demonü de colórea trandafirului . . . . »

1867.

B. P. Hăjdeü.

8312.

B A S M E

FATA DIN DAFINU

A fost o dată ca nici o dată, când era cerul aproape de pământ, în cât ómenii cei mai nalți atingeau cu mâna de el; dacă n'ar fi fost nu s'ar povesti. A fost un împărat și o împărătesa. Impărătesa rămăindă grea, înainte facerii cu șese săptămâni s'a pomenit că 'i plînge copilul în pantece. Ea 'i dișe că, dacă va tăcea, îi va da bani mulți, un cal cu aripi, fata împăratului vecin și armele cele mai bune; cu totă astă făgăduelă, el tot plîngea. Când însă 'i spuse că 'i va da pe *Sanda Lucsandra*, de peste nouă mări și nouă țeri, atunci tăcu ca un peste.

După ce se nascu copilul, se făcu mare și veni în vîrstă de însurat, ceru de la părinți să 'i dea ceea ce 'i a făgăduit.

Impărătesa 'i spune că *Sanda Lucsandra* nu se află pe lume, ci că ea a nascocit acest nume, ca să 'lă facă să nu mai plîngă.

— Dacă nu 'mi ați da pe aceea care mi-ați făgăduit, dișe feciorul de împărat, mă duc în lume.

— Să 'ți dăm pe fata împăratului vecin, dișe mămă-sa; e frumósă, bună și cea mai înțelptă fată din lume.

— D'ar fi chiar *Sora Sórelui* n'o ia. Eú voiú p'aceea care 'mi ați făgăduit-o. Dacă nu 'mi o dați, mă voiú duce s'o caut pînă voiú găsi-o.

Vedënd însă că nu-í o dá nici de cumú, elú chieamá

îndată pe sluga sa cea mai credincioasă, și 'i dîse să 'i gătească calul sîu celu mai bunu și merinde pentru mai multă vreme. Dupe ce se gătiră tôte, plecă, însoțitū de slugă și de cățî-va soldațî.

Se duse, se duse, și ear se mai duse, până ajunse pe o câmpîă fôrte frumósă, plină de felurimî de florî, și udată de unū micū riulețū limpede. In miđiloculū acelei câmpîi era un *dafin* verde, fôrte mare. Impăratulū își întinse cortulū subt dafin, și pe când se da odinei subt cortulū sîu, auđi eșîndū din dnfin aceste cuvinte :

•Deschide-te, dafin verde,

•Se iasă fata curată,

•De sóre nevêđută,

•De vîntū nebătută,

•De plóie neudată,

•De voinicū nesêrutată ;

•Căci se duce la fântână

•Unde este apă lină ;

•Fețișóra sê'si o spele

•Și s'adune floricele...

Dafinulū se deschise îndată, și din elū eși o fată cu pîrulū *cu totulū și cu totulū de aurū*; ea era așîa de frumósă, în câtū la sóre te puteai uita, ear la dînsa ba !

Cum o vêđu feciorulū de împăratū, rămase uimit de frumusețîa ei. Se sculă dér, numai de cât, se duse la ea și 'i dîse :

— Fată frumósă ! Dacă mî-ai da o flóre din cosița ta s'ó sêrutū, eū-țî-așū face unū leagănū de mătase în sala palatului meu, unde să nu te ajungă nicî puiū de omū; dacă 'mî ai da o flóre dupe gurița ta s'ó sêrutū, 'ți așū muta dafinulū în curtea palatului meu ; și dacă m'ai lăsa sê adun florî dupe sînulū tîu, te-așî face împărătésă.

Fata, cum sunt fetele cam cređetóre, îlū cređu ; și,

primind propunerea împăratului, îi dete ce ceru. Şedând ei astû-felû îmbrăţişaţi, adormiră şi'i apucă ڏioa. Imperatulû însê, deşteptându-se şi grăbindu-se de plecare, porunci să se gătescă de cale ear fetei, care dormea încă, îi lasă în braţie unû mânuchiû de florî în locul sêu.

Elû se duse şi se mai duse, până dete peste unû palatû mare numai de aurû şi de topazû.

Aci întrebă pe celû dinteiû omû care 'lû întilni : unde şede *Sanda Lucsandra*, fata de împăratû ce'i a făgăduit mumă-sea cândû a plânsû în pantece. Acela pe care l'a întreatû feciorulû de împăratû, fiindû stăpînulû aceluî palatû, şi avêndû şi elû o fată, şi fiindû că auڏise de frumuseţia şi bogăţia acestuî băiatû, îi spuse că *Sanda Lucsandra* şede chiar aci în palatû, şi este fata sea.

Acêsta ilû bucură mult pe băiatû, şi-i o ceru de nevastă.

I-o dete, se înţelege, numai de cât, şi plecară împreună să se cunune în palatulû feciorulû de împăratû.

Fata din dafin, deşteptându-se în miڏiloculû câmpulû printre florî, şi vêdênd că a rămasû singură numai cu florile, ڏise :

„Floricelele mele,

„Cum m'aţi adormitû voi de greû,

„Şi m'aţi despărţitû de iubitulû meû,,!

Apoi sculându-se, se duse la dafin, şi bātu de câte-va orî, ڏicêndû :

„Deschidete, dafin verde,

„Să intre iată curată, etc,

Insê dafinulû nu se mai deschise, ci'i răspunse astû-felû :

„Fugi fată frumôsă,

„Că esti păcătôsă,,.

Atunci ea începu a plânge şi a se jeli ; şi vêdênd că

nu e nici o nădejde de a mai intra în dafin, luă un băț în mână și plecă pe drumul pe care plecase împăratul. Mergând ea pe cale, întâlni un călugăr; și gândinduse că, cu haînele séle, atât de bogate, nu putea să mērgă pe drumul cel mare, rugă pe călugăr se'i dea haînele séle de lână, și ea se'i dea pe ale ei de aur. Călugărul priimi bucuros; și fata, dupe ce se îmbracă cu haînele călugărului, plecă pe drum 'nainte. Se mai duse încă, și ajunse lângă o pădure; acolo ședea la umbră să se mai odinēscă, când étă că vede o trăsura însoțită de mai mulți ómeni că vine spre pădure. Cum ajunse trăsura lângă ea, vēdu într'insa un om și o femeia, și cunoscă pe feciorul de împărat care o părăsise, pentru Sanda-Lucsandra.

— Bună ziua, călugărașu, țise împăratul.

— Mulțumim D-tale, prea slăvite împărate, țise călugărul, apropiinduse de ușa trăsurei.

— De unde vii?

— Viu din coaci de la vale!

— Și ce ai vēdut pe acolo? întrebă împăratul mișcat.

— Trecēndu printr'o câmpie, am vēdut o fată care plīngea dinaintea unui dafin. Intrebându-o de ce plīnge, ea 'mī a spus o istoria.

— Spune-ne și nouă acea istoria, țise împăratul cu interes.

Călugărașul urmă ast-fel:

— Eū lăcuiam o dată într'un dafin, țicea fata; eșind într'o ții din elu ca să adun flori, am întâlnit un fecior de împărat; elu imi ceru o flóre din cosița mea s'o miróse, și eū i-am dat.

Aci călugărul se opri puțin ca să se uite la împăratul. Impăratul însă 'i țise:

— Spune, călugăraș, spune.

— Mi-a cerut o flóre dupe gurița mea s'o sêrute, și eũ 'i am datu-o. In sfîrșitũ mi-a mai cerutũ se adune flori dupe sînulũ meũ, și eũ i-amũ datũ și acêsta.

— Spune, călugăraș, spune, dize împêratulũ, vêdêndũ cã cãlugărulũ se opresce ear.

— Șeđênd cu împêratulũ subt-cortũ. in miđilocolũ câmpiei de flori, am adormit; când m'am deșteptat însê, m'am vêđutũ singurã numai cu unũ mãnuchiũ de flori in brație.

Atuncĩ m'amũ dusũ la dafinũ, și dafinulũ n'a voitũ sã mai m̃e priimescã. Êtã de ce plîngũ.

— Unde mergi? întrêbã împêratulũ pe cãlugărũ.

— In orașulũ in care merge Măria Vóstrã.

— Atuncĩ urcã-te in trãsurã cu mine.

Cãlugărulũ se urcã in trãsurã, și, pãnã ajunse acasã, împêratulũ îi dîcea mereũ :

— Ia mai spune, cãlugăraș, ia mai spune.

Când ajunserã in orașũ, împêratulũ duse pe cãlugărũ acasã la dînsulũ și 'i dete o camerã lingã camera sa. Mai erau trei dîle pînã sã se facã nunta cu Sanda Lucsandra și împêratulũ, in tóte serile, când mergea sã se culce in odae sa, venea la ușa cãlugărului și 'i dîcea :

— Ia mai spune, cãlugăraș, ia mai spune.

Când fuse dîua nunții, cãlugărulũ nu se mai vêđu, nu se muĩ auđi. Dupê ce se cununarã, când era vremea sã se ducã mirii in casã sã se culce, împêratulũ se duse se mai întrebe pe cãlugărũ; dar fu mirat când, in locũ de-a-i spune cãlugărașulũ istoria, elũ auđi unũ gemãtu inãbușitũ. Alergã numai de cãt acolo, și gãsi pe cãlugărũ spînduratũ de o fringhiã.

Cum vêđu împêratulũ acêsta, tãe fringhia numai de

cât și, vedând părulă resfirat și sînul desvelit ală fetei care se lupta cu mórtea, cunoscú că este chiar fata pe care o părăsise în câmpia. Atunci, aflând tot de odată că aceea pe care o luase nu era adevărata Sanda-Luc-sandra, o trimise îndărăt la părinți, și luă de nevastă pe fata din dafinú. Cununia se făcu peste o săptămână, până s'a însănătoșitú fata.

Nunta a fostú foarte frumósă, ca nuntă împărătéscă. Eram și eú acolo. Ba încă am jucat și o horă d'ale mari.

SPAIMA SMEILORU

I

A fostă odată ca nici o dată, dacă n'ar fi nici că s'ar povesti, când pescii cei mici înghițiaă pe cei mari, și lumea le dicea tilhari.

A fostă odată ună împărată tare și mare. Dupe ce bătu pe toți împărații pământului, și le luă împărățiile, se însură și făcu trei fete : una cu sórele 'n frunte, alta cu luna 'n spate, éru cea mai mică cu lucéfêrulă de diminéță éráși în frunte ; și tóte éraă mai frumoșe de cât zinele munților și ale pădurilor.

Ele se duseră într'o ăi la scăldatū, și intrară într'o baie cu totul și cu totul de marmoră. Dar pe când ele se scăldaă, se ridică o furtună pe cerū și le răpi pe câte'si trele.

Ajungend la urechile împăratului acéstă întêmplare, i se tăie inima, și muri pe locū, lăsând să împărătescă pe muerea sea.

Intr'o ăi împăratésa se apucă se măture prin casă, dar pe când mătura, îi sări un bobū de piper în póla ; ea luă bobulū și'lū puse pe sobă ; dar elū sări earū de acolo în póla împăratesei. Vêdendū împăratésa că nu póte scăpa de dênsulū, flū înghiți ; și așa remase grea, și născu ună copilū cu părulū de aur.

Acestū copilū crescea în trei ăile cât crescū alți co-

pîi în trei-spre-dece ani, și se făcu voinică ca brații munților și ca stejarii câmpilor. Împărătesa îl dăte la dascăl de învăță toate măestriile lumesci; și temându-se ca să nu'lu pîrđă, îl făcu o colivie de aur și'lu închise într'ênsa, dându'i jucării copilăresci ca să-i trecă de urit.

Intr'o ți trecu p'acolo o babă cu două tigve cu apă; feciorul de împăratu o vîdu, și trăgînd cu arculu îi sparse amîdouă tigvele. Baba se uită în sus, și vîdîndulă îi dîse:

— Luată-ară mama vîntulu turbat, care a luat și pe surorile tale.

Feciorul de împăratu, cumă auđi blestemul babei, se duse la mumă-sa și'î dîse.

— Ia spune'mi, mamă, am avută eu surori, ori nu?

— N'ai avut, dragulă mamei, nici o suroră, respunse împărătesa.

— Spune'mi drept, mamă, că, dacă nu, mă vei perde.

Vîdînd însă că mumă-sa nu voia să'î spue adevărul, se făcu bolnav și-i dîse că, dacă nu-i va da țîța pe subt talpa casei, elă va muri. Împărătesa îi făgădui că-i va implini acéstă cerere; atunci elă se sculă din pat și ridică talpa casei, și măsă puse țîța subt talpă; dar elă lăsă talpa cam greă peste țîța, dîcînd éráși mă-sei:

— Spune'mi, mamă, amă avută eu alți frați și surori?

De o camdată mumă-sa nu voi să-i spue; dar elă lăsând talpa și mai mult, și ea ne mai putînd se rabde, dîse:

— Se scii, fétul meă, că ai avută trei surori, mai frumoșe de cât dînele munților și ale pădurilor; dar le-au răpită trei smei care locuesc pe tîrămulu cel-i-altă.

— Spune'mi acum, dîse băiatul, ce fel de omă a fostă tatălă meă, care suntă armele ce purta, și pe ce cală încăleca?

— Tatălū tēu a fostū unū mare vitezū, și s'a bătutū 9 ani cu smeulū Pîrjolū, celū mai vitezū dintre smei, ca să ia pe sora-sa de nevastă ; armele lui suntū îngropate la rădăcina unui plopū în grădină ; éru calulū sēu pasce érbă verde prin livede.

Atunci băiatulū, încredințându-se despre tôte, a datū drumulū măseii de subt talpă ; și, ducēndu-se la unū vrăjitorū, 'i-a spus tot ce aflase de la mumă-sa.

Vrăjitorulū 'i a đis să se ducă sē ia frîulū calului, și sē'lū sune de trei ori în livede. Elū se duse, luă frîulū, sună de trei ori la cele trei părți ale livedei, și îndată veni la dēnsulū o mârțogă de calū chiorū, ologū și plin de bube. Fēt Frumosū îi dete unū piciorū în pieptū, și calulū se duse d'a berbeleaculū, cale de 9 đile și 9 nopti.

Sună frîulū de alū doilea și de alū treilea, dar totū acelū calū veni. Vēdēnd acēsta, scōse paloșulū sē-lū înfigă în pieptulū calului ; dar calulū îi đise :

— Fēt-Frumos ! Fēt-Frumos ! Nu mē omorī, ci dute de taie trei sute de viței de la trei sute de vaci, și dă-mi mie laptele sē'lū beaū.

Fēt-Frumos făcu precum îi đise calulū, și peste trei đile sună érași frîulū ; dar astă dată veni unū calū ca un smei, și-i đise :

— Ia încalecă acum pe mine, și atinge-mē de trei ori cu scările. Fēt-Frumos făcu așa și, dupe ce se plimbă puțin cu dēnsulū, îlū atinse de trei ori cu scările ; atunci calulū deschise douē-spre-dece aripi, și sbură cu dēnsulū până la vântulū turbatū ; apoi coborându-se totū pe loculū de unde plecase, đise :

— Fēt-Frumos, dacă vrei să te slujescū cum se cade, sē mai tai șese sute de viței de la șese sute de vaci, și sē-mi dai laptele sē'lū beaū.

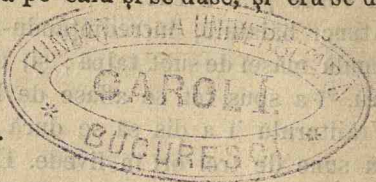
Fēt-Frumos împlini și acēstă poruncă a calului. Éru

peste trei zile veni îmbrăcată în feră și încoifată, și sună friulă. Calul veni și el numai de cât înșelat și înfrinat; apoi zise:

— Etă-mă, stăpâne, gata la poruncile tale.

Făt-Frumos încălecă pe cal și se duse, și eră se duse:

Di de veră
Până séră,
Cale lungă
Sé-î ajungă.

Eră când sórele ajunse pe la chindii, intrară într'o pădure neग्रă și întunecósă. Dupe ce călătoriră câtă-va vreme prin acea pădure, calul se opri în loc și zise:

— Stăpâne, uităte bine înainte, și'mi spune ce veđi?

Făt-Frumos se uită, dar nu veđu nimic. Calul eră îi zise să se uite; atunci el se uită cum se cade, și veđu o mulțime de șerpi cu capetele ridicate până la cer, și vărsând flacări de foc din gure; el spuse calului ce vede și calul îi zise:

— Stăpâne, noi trebuie să trecem prin miđiloculă acelor bălauri! Bagă dar mâna în urechia mea cea dréptă și scóte un arc cu săgeți, și când vom fi aprópe de dênșii, să slobodí o săgeată, și ei ne vor face loc să trecem.

Făt-Frumos făcu cum îi zise calul; eră când ajunse aprópe de balauri, trase o săgétă, și șerpii de frică plecară capetele la pământ și-î lăsară se trecă.

De aci eră plecară înainte, și deteră peste o câmpie cu păduri frumóse de chiparos, cu érbă verde ca mătasea, și cu mulțime de fântâni cu apă limpede ca vioarea și rece ca ghița; eră la căpétêiulă acelei câmpii era un palat cu totul de argint.

Cum ajunse la palat, bātu în pórtă, și eși înainte o

fată frumósă ; elú îi arătă unú ineluşú de aurú pe care cum îlú vėdu fata, cunoscú că Fėt-Frumos îi este frate, și stringėndulú în brațe îi duse :

— Fugi, frate, că de te va găsi smeulú aci te va omori.

— Ia spune'mi, duse Fėt-Frumos, ce semne are smeulú cândú vine ?

— Elú își trimite buzduganulú înainte, duse fata.

Nu trecu multú și buzduganulú veni, și dupe ce bātu de trei orí în pórtă, se puse în cuiú.

Fėt-Frumos luă buzduganulú, și învrtindulú de trei orí, îlú asvėri înapoí la smeú ; apoí, încălecând pe calú, se duse de se ascunse subț podulú de argintú.

Smeulú veni numai de câtú ; dar cum ajunsese la capulú podulú, calulú începu a sforái și a se trage înapoí ; smeulú îi dete cu scările și'í duse :

— Hi ! calú de smeú, de paraleú ! mergi înainte, că n'am frică de nimini, de câtú de Fėt-frumos. Dar elú este pe těrámulú cel-l-altú, și nu cređú sė-i fi adus corbulú osciorulú și vėntulú perişorulú !

— Ba póte l'o fi adus, duse Fėt-Frumos, eşind de subț podú.

Smeulú se repeđi la elú și-í duse :

— Cum vrei se ne batem ? În sãbiisė ne tăiem, sėú în luptă se ne luptăm ?

— Ba în luptă, că-í mai dréptă, duse Fėt-Frumos.

Apoí dupe aceia amândouí voinicií se luură la luptă. Smeulú aduse pe Fėt-frumos și îlú băgă în pãmėntú până la genuchí ; Fėt-Frumos învrti pe smeú, și, băgındulú în pãmėntú până la gātu, îi tăie capulú, pe când calulú sėú omora pe alú smeulú.

Fėt-Frumos scóse unú biciú și, plesnind de trei orí, făcu palatulú smeulú o nucă, o băgă în sinú și plecă.

II

Dupe ce călători cât-va timp, dete peste unū palatū cu totulū și cu totulū de aurū; bātu în pörtă, și eși înainte-ı o fată fôrte frumósă; ıı arětă și ei inelulū celū de aur dupe care, cumū ılı vėđu, cunoscu pe Fėt-Frumos de frate, și, stringându'lū in brațe, ıı dıse :

— Fugı, frățiorulū meū, căci de va veni smeulū te va face miı sfărıme.

— Ia spune'mı, întrebă Fėt-Frumos, ce semne face smeulū când vine ?

— Elū își trimite busduganulū înainte, respunse fata.

Nu trecu multū timpū, și busduganulū veni; apoi, dupe ce bātu de trei orı în pörtă, se puse în cuiū. Fėt-Frumos ılı luă din cuiū și'lū asvirli ınapoı la smeū; ear dupe aceia încălecă calulū și se ascunse subt podulū de aurū alū palatului.

Smeulū veni, c'o falcă'n cerū și cu alta în pământū; dar când ajunse la capulū podului, calulū sėu incepu să se tragă napoı; ınsė elū ıı dete cu scările și 'ı dıse :

— Hi ! calū de smeū și de paraleū ! mișcă 'nainte că nu 'mı e frică de nimenı, de cât de Fėt-Frumos; dar elū este pe tărâmulū cel-l-altū, și nu cređ sė 'ı fi adus corbulū osciorulū și vėntulū perișorulū.

— Ba pôte i l'o fi adus, dıse Fėt-Frumos, eșındū de sub podū.

Atuncı smeulū ıı dıse :

— Cum vrei ? în luptă să ne luptăm sėu în săbiı să ne tãiam ?

— Ba în luptă, că-ı mai dréptă, răspunse Fėt-Frumos.

Apoi se luară la luptă și se luptară :

Di de vară
Pină séra.

Erū cândū ajunse sórele la chindıı, Fėt-Frumos trėnti

pe smeū și'i tăia capulū; și pe când elū omora pe smeū, calulū seū omora pe alū smeulū.

Dupe aceia plesni cu biciulū de trei ori, și totū palatulū se făcu o nucă, pe care o băgă în sinū și porni înainte.

Se duse, și éru se mai duse, până ce dete peste unū palatū de topazū, care strălucea atât de multū în cât la sóre te puteai uita, dar la dēnsulū ba. Aci ședea soru-sa cea mai mică. Dupe ce se cunoscū cu ea, se ascunse érá subt podū, și venindū smeulū, se luă și cu dēnsulū la luptă; și se luptară tótă đioa; dar nu putură sē se trintēscă unulū pe altulū. Vēđēnd acēsta smeulū, se făcu flacără galbenă, éru Făt-Frumos se făcu și el flacără roșie, și éru se luptară, dar nu putură sē se biruésca. Smeulū se uită în sus, și vēđēndū unū corbū ũ đise:

— Corbule, corbulețule! Dute la zahana, și'ti móie o aripă în seū și una în apă, și cu seulū sē mă stropesci pe mine, éru cu apa se stropesci pe Fēt-Frumos, că țilū daū împreună cu calulū seū se'lū mănânci.

Fēt-Frumos ridică și elū capulū în susū, și đise:

— Corbule, corbulețule! Dute la zahana și móie'ti o aripă în seū și alta în apă, și cu seulū sē mă stropești pe mine, éru cu apa se uđi pe smeū, că'ti daū se mănânci trei smei împreună cu caii lorū.

Corbulū plecă, și întorcendu-se peste puțin, udă pe Fēt-Frumos cu seū, și pe smeū cu apă. Fēt-Frumos sări d'asupra smeulū și'i tăie capulū; apoi plesni din biciū, și, făcēnd și palatulū acesta o nucă, o băgă în sinū, și se duse înainte până ce ajunse la o grădină cu pómē fórte frumese; el întinse mâna se ia o pară, dar calul se opri în loc și'i đise:

— Stăpine, se nu mănânci din aceste pómē, că vei muri; căci este sora cea mare a smeulū prefăcută în grădină; dar dacă ai poftă mare, dá mai întēi cu sabia în trei părți ale pomulū, ș'apoi mănâncă cât vei voi.

Făt-frumos tăia pomul în trei părți, și începu se curgă sânge, apoi culese pere și mîncă.

Nu trecu mult și vădu o fântînă cu apă rece, dar când voi se bea, calul erva și îi duse se face ce făcuse la grădină. Făt-Frumos lovi fântîna de tre ori cu sabia, și, dupe ce curse sânge, beu apă și se răcori. Eru dupe aceea merse înainte pînă ce dete peste o viă cu struguri, dulca ca zaharul și mirositor ca chihlibarul. Elu voi se rupă unu strugure, dar calul îi duse :

— Stăpâne, nu rupe strugurii, căci viea acesta este sora cea mică a smeilor; și, de vei mîncă numai o bobonă, vei muri; dar dacă ai poftă de struguri, tăia o viță cu sabia, și apoi mîncă câți struguri îți place.

Făt-Frumos tăia o viță; și, dupe ce curse unu pirău de sânge, luă strugurii și mîncă. Plecă și se duse, marea cale lungă și lătîngă, ca Dumneđu se ne-ajungă; căci cuvîntul din poveste mai 'nainte mai lungu și mai frumos este; dar când remase sórele de o suliță, calul duse lui Făt-Frumos :

— Stăpâne, ia uităte îndărăt, și spune'mi veđi ce-va?

Făt-Frumos se uită, dar nu veđu nimic.

— Uităte mai bine, îi duse calul.

Atunci Făt frumos se uită mai bine, și veđu o flacără cît gămălia acului de mică.

— Se scii, stăpâne, că această flacără este mama smeilor și a smeioicelor, și nu scii cum vom scăpa de dînsa. Ține-te bine de cómă, că am se ocolescă lumea cît te ștergi la ochi, ca se ajungem la cetatea omului de flori cu barba de mătase, căci numai acolo e scăpare pentru noi.

Făt-Frumos ascultă povața calului, care deschise tóte aripile și începu se sbóre mai iute de cît vîntul și mai încet de cît gîndul; dar flacără din ce în ce se ma-

rea și începu se arță pe Făt-Frumos în spate; calul vădend că nu'i nădejde de scăpare, se înalță până la vântul turbat, și intră în cetatea omului de florî. Atunci smeoica, remăind afară din cetate, țise cu amărăciune:

— Făt-Frumos, Făt-Frumos! fă'mi o gaură în zid, să ved cine ești tu care'mi ai omorît trei băeți și trei fete.

Făt-Frumos porunci să facă gaură, dar când smeoica băgă capul și voi s'elă sórbă, elă îi aruncă în gură ună busdugan de feră arsă în foc, pe care, sorbindu-lă, se umflă și plesni.

Omul de florî cu barba de mătase, auđind că Făt-Frumos se află în împărăția lui, trimise ciodari și idelcîi de ilă chemă la împărăție, și ilă puse în fruntea mesei; dar ellă vădend pe fata omului de florî remase încremenită de frumusețea ei, și o ceru de la tată-seu de soțîă. Omulă îi țise că 'i-o dă, dacă îi va aduce apă viă și apă mórtă de unde se bată munții în capete. Făt-Frumos încălică calulă, și se duse spre sóre apune, și dete peste ună omă care bea apă de la nouă scocuri de mori și se văita că n'are ce bea.

Făt-Frumos stătu în loc și se miră de densusulă, éru elă îi țise:

— Nu te mira de mine, ci te miră mai bine de Făt-Frumos, care a omorît trei smeî și trei smeoice și pe muma smeiloră.

— Eă sunt aceia, respunse Făt-Frumos.

— Dacia ești tu, ia-mă cu tine că mult bine îți voiă prinde.

III.

Făt-Frumos luă pe omulă ce nu se sătura de apă, și

plecă înainte. Pe drum întâlni unŭ altŭ omŭ care mânca pâinea de la nouă cuptore și se văta că mŭre de fŭme. Făt-Frumos se uită la dŭnsulŭ și începu să se mire; dar elŭ îi diŭse:

— Nu te mira de mine, ci te miră de Făt-Frumos, care a omorît trei smeï, trei smeŭice și pe muma smeilorŭ.

— Eŭ sunt acela, diŭse Făt-Frumos.

— Dacă ești tu, apoi ia-mă cu tine, că mult bine îți voiŭ prinde.

Făt-Frumos îl luă și pe acesta și plecă înainte. Merse cât merse, și dete peste unŭ omŭ care săria din munte în munte cu nouă petre de mŭră legate de piciorŭ, și se plîngea că n'are ce sări.

Dupe ce îl luă și pe acesta cu dŭnsulŭ, merse înainte ca cuvântulŭ din poveste, că înainte multŭ mai este, și ajunsese într'o câmpia de unde se auđia unŭ sgomot mare. Atunci calulŭ diŭse lui Făt-Frumos.

— Stăpâne, cată spre sŭre apune, și spune'mi veđi ceva?

Făt-Frumos se uită, și vedŭ duoi munți bătânduse în capete.

— Printre acești duoi munți avem se trecem ca să luăm apă via și apă mŭrtă, diŭse calulŭ: se mergem încetișorŭ; și când vom fi aproape de munți, se'mi dai de 3 ori cu pintenii, și se te ții bine de cŭmă cu o mână și cu ceï-l-altă se iei apă.

Cum ajunsese Făt-Frumos dinaintea munțilorŭ, dete pinteii calului, care sbură mai iute de câtŭ gândulŭ, trecu pe la fontână, luă apă, și eși dintre munți mai nainte d'a se lovi în capete.

Făt-Frumos adusse apă la omulŭ de flori cu barba de mătase, și ceru se'i dea pe fiă-sa de nevastă. Dar omulŭ de flori îi diŭse:

— Eŭ 'ți-oi da-o, dacă 'mi vei găsi unŭ omŭ care

se mănânce pâinea de la nouă cuptóre, și altulŭ sĕ bea
apa de la nouă scocuri de mori.

Fĕt-Frumos diŕe împĕratulŭi :

— Gătește cele nouă cuptóre, și arĕtă'mi cele nouĕ sco-
cure de móră, că amŭ ómeni sĕ'ți mănânce pâinea și sĕ'ți
bea apa.

Omulŭ de flori porunci vizirulŭi se gătĕscă pâinea și
se arate scocurile; și dupe ce le gătĭ, veni împĕratulŭ
se privĕscă. Atunci Fĕt-Frumos făcu semnŭ ómenilorŭ
seĭ, și câtŭ te ștergi la ochi, mĕncară pâinea și bĕură
apa. Dar omulŭ de flori nu voi sĕ'i dea fata nici dupĕ
acĕsta, ci îi diŕe :

— Daca voești se aibi pe fiă-mea de sociă, se'mĭ aduci
garófa care miróse cale de nouă anĭ, și apoi îți voiŭ da
negreșitŭ pe fie-mea.

Fĕt-Frumos plecă se caute garófa, și se duse cale
lungă ca Dumneđeu sĕ'i ajungă, până ce simți mirosulŭ
garófei. Atunci calulŭ îi diŕe :

— Stăpâne, bagă mâna în urechea mea cea dréptă
și scóte din ea o bucată de săpunŭ, o perie și o gresie,
și mergi înainte fără frică.

De ce mergea și mergea, mirosulŭ mai mare se fă-
cea, până ce ajunse la palatulŭ de sticlă, trase la pórtă,
bătu în ea și nimeni nu-i respunse. Atunci elŭ intră în
lăuntru, vĕđu garófa și o luă. Apoi încălecă pe calŭ, și
plecă spre omulŭ celŭ de flori. Nu făcu multă cale, și
simți că vine dupĕ elŭ smeulŭ palatului de sticlă, cu
o falcă în cerŭ și cu una în pământŭ. Dar, tocmai
când era sĕ'lŭ ajungă, calulŭ îi diŕe :

— Stăpâne, aruncă săpunulŭ.

Elŭ îlŭ aruncă, și numai de cât se făcu unŭ alunecușŭ
care împiedică pe smeŭ de a-lŭ ajunge. Smeulŭ însĕ
făcu ce făcu, și trecu cum putu alunecușulŭ. Calulŭ diŕe

se arunce peria. Cum o aruncă se făcu o pădure désă, de nu putea nimeni se resbată printr'ênsa; dar smeulū făcu ce făcu ș'o trecu. Apoi luă pe Fêt-Frumor éráși în gónă; și când era sê'lū prinďă, aruncă gresia, care se făcu unū munte mare și înalt până la cerū. Smeulū róse piatra cu dinții și trecu prin ea. Atunci calulū đise:

— Stăpâne, nu e bine de noi, o sê perimū; dar mai avem o scăpare. Sê'ti tragi sufletulū de nouă orī, că amū sê mē ridicū și sê trecū de nori, ș'apoi d'acolo o sê caďū peste smeū și sê'lū strivescū.

Fêt-Frumos se luă dupe povața calului, se ridică până lar nori, apoi se lăsă peste smeū și'lū strivi; éru după aceea se duse și dete garófa omulū de flori, care, ne mai avēndū ce'i cere, îi dete pe fiē-sa. Dar când veni vremea sē se cunune, veni omulū celū cu nouă pietre de picióre și ceru sē se culce și elū în cameră cu dēnșii. Fêt-Frumos ilū lăsă, căci făcuse jurământū sē nu'i calce nici o dată vorba. Peste nópte, tocmai când Fêt-Frumos dormia mai bine, eși unū balaurū din gura fetei, și când se întinse sē musce pe Fêt-Frumos, omulū cu petrele de picióre scóse paloșulū și'lū tăiă în mici fărămături. Mai eși unulū, și'lū tăiă și p'acela; și când eși și celū de alū treilea, îi sdrobi capulū cu o piatră de móră. Apoi dupe ce'i puse la o parte pe tus-trei balaurii ce'i omorī, se culcă și dormi.

A doua đi de diminēța palatulū împératesei era plinū de vlădici și de popi ce veniseră se îngrópe pe Fêt-frumos, cređēndulū mort ca și pe cei-l-alți gineri ai împératului. Dar când ilū vedură viū se mirară și i se închinară. Omulū de flori veni și elū ca sē se încredințe de este viū sēū mortū Fêt-Frumos; dar când vedu pe balaurii cei morți, se speriă, și întrebă ce s'a întēplatū?

Omulū cu petrele de móră îi spuse că ei au eşit din fiă-sa, şi când era se musce pe Fêt-Frumos şi se'lū omóre ca pe ceî-l-alfi gineri, elū i-a ucisū; atunci omulū de florī începu nunta şi o ţinu trei zile şi trei nopti. Erū dupē aceia Fêt-Frumos își luă dioa bună şi plecā cu nevasta sa acasă la împērăția lui, şi făcu tôte avuțiile smeilorū în trei părți şi le dete celorū trei ómeni care 'lū ajutaserā. Omulū cu petrile de móră nu se mulțumi şi cerū se împarță şi nevasta cu dēnsulū. Fêt-Frumos se împotrivi; dar elū scóse paloşulū, şi când era gata se taiā pe împērătésa, atunci eşi din gura ei încā unū balaurū, pe care omulū cu petrele de móră îlū făcu fărime, şi dişe:

— Fêt-Frumos, Fêt-Frumos! Ia-ți avuțiile, ia-ți şi nevastica şi trăiți sănătoși, că am scosū până acum dintr'ēnsa patru balauri şi 'i amū mai lāsati numai unulū, că nu e bine se remāie femeia fără nici unū dracū.

Fêt-Frumos se prinse frate de cruce cu omulū cu petrele de móră, și'lū rugā se nu se prea depărteze de pe locurile acestea, ca nu cum va draculū ce a rămasū în femeia sē'i repuiā zilele. Apoi a ajunsū acasă; şi după ce a vėđut pe mumā-sa, a plesnitū de trei ori cu biciulū, şi cele trei nuci s'au desfăcutū în trei palate frumóse, şi cu cele trei surori ale lui într'ēnsele, pe cari, dupe ce le-aū datū înapoi, le-a māritatū; şi s'a făcutū mare bucurie şi veselie în tótā împērăția. Şi eū încălicaiū pe o şea şi vė spuseiū Dumnévóstrā așa.

FËȚ FRUMOSÛ

ȘI

FATA LUI ROȘIU IMPERATU

A fostă odată unŭ împăratŭ, care avea unŭ băiat cu numele Făt-Frumos, și rrobe multe. Dupe mórtea împăratului, băiatulŭ s'a îndrăgostitŭ cu o rrobă. Auđindŭ mumă-sa de acésta, 'lŭ a certatŭ; și elŭ, dintr'acelŭ césŭ s'a supărat și a plecat la *norulŭ vênătŭ*, la porțile de fierŭ, la fata lui Roșiu împăratŭ.

Mergând pe drum călare, a dat de unŭ podŭ de a-ramă. Acolo era trei smei, care îi ȓiseră:

Făt-Frumosŭ! Făt-Frumosŭ! ce ȓi porȓi osulŭ pe unde ciorile nu'și duce soȓulŭ?

Făt-Frumosŭ le respunse:

— De ce sê nu'mi port eŭ osulŭ pe unde ciorile nu'și duce soȓulŭ? Mê ducŭ la *norulŭ vênêtŭ*, la porțile de fierŭ, la fata lui Roșiu împăratŭ.

Atunci smeii îi ȓiseră:

— Descalecă se ne bătăm ; și dacă ne vei birui, te lăsăm.

Elu descălecă și îi birui. Apoi plecând și mergând mai 'nainte, dete de unu podu de argintu, la care se afla 9 smeî. Acești smeî îl întrebară ca și cei 3 ; elu le răspunse ca și acelora, și îi bātu și pe aceștia.

Dupe aceia merse mai nainte, și dete de unu podu de aurū, la care era smeî câtă frunză și iarbă este pe câmpia. Aceștia îi dîseră ca și cei 'l-alti ; elu însē le răspunse și lorū ca și acelora ; și a descălecatu și s'a luptatū și cu dēnșii 3 dîle și 3 nopti, și totū 'i a biruitū.

Apoi, mergend pe câmpū, dete de nisce case mari, în care era împēratulū smeilorū, cu fata lui Roșiu împēratū, pe care o furase de 3 dîle. Fēt-Frumos intră în lăuntru și-i dîse :

— Impērate alū smeilorū, dāte jos se ne batem, și cine o birui, a lui se fie fata.

Atunci împēratulū dāndu-se josū fu omoritū de Fēt-Frumosū.

Ședend Fēt-Frumos cu fata de vorbă, începurā de'și schimbară inelele. Acolo era unu covorū, o căciulă, unū baston și o petreche de papuci.

Și întrebă Fēt-Frumos pe fatā : ce făcea împēratulū smeilorū cu aceste lucruri, și fata îi răspunse :

— Pe covor punea cât de multă greutate, și dacă îlū ridica dupe pāmēntū de o palmă se înālța sus, și se ducea ori încotro vrea ; cu căciula când o punea în capū, se ducea ori în ce casă vrea, fără ca se 'lū vedă cine-va ; cu bastonulū învia mortu de 7 ani, dacă îlū punea încruciși pe mormēntū ; cu papucii trecea marea fără ca se se ude.

Dupe cea ce-i spuse fata, Fēt-Frumos și fata uitāndu-se pe câmpū, vedurā o jumātate de omū. Atunci fata dîse :

— Acestu omu este de la tatălu meu.

Afându Făt-Frumos acésta, se armă și se dete josă ca să se lupte cu acea jumătate de omu, pe care o și omorî. Cându Făt-Frumos puse piciorul pe trépta din-téiu a scărei, jumătatea de omu învia și îl strigă să se lupte éráși.

Atunci Făt-Frumos îi dise :

— De vei mai învia, îți voiu da sabia mea, și mă vei tăia tu pe mine.

Făt-Frumos îl tăie din noă, și cându puse piciorul pe trépta a doua a scării, învia éráși jumătatea de omu și îl chemă pe Făt-Frumos să se lupte din noă. Atunci Făt-Frumos scóse sabia și o dete jumătății de omu, dupe cum vorbise, și acesta omorî pe Făt-Frumos în acelú césu.

Atunci jumătatea de omu intră în casă, luă fata și toate lucrurile, și se duse la Roșiu împératú.

Impărătésa, mumă-sa, ne mai sciindú nimicú de Făt-Frumos, plecase s'el caute. Mergéndu, mergéndu cale lungă s'el ajungă, dete peste densusul mortú ; și începénd alú boci, veni unú puiú de șérpe care îl mușcă de piciorú ; mumă-sa inse luă și ea unú gâtejü, și, lovind pe șérpe, îl omorî. Atunci venind muma șérpelui pe acolo, și vedénd pe fiulú seú mortú, se duse iute și veni cu o buruiană în gură, o dete pe la nasulú șérpelui și învia ; apoi lăsă buriana acolo și plecá.

Impărătésa luă și ea buruiana aceea, dete pe la nasulú lui Făt-Frumos și îl învia. Elú își luă atunci dioa bună de la mumă-sa, încălică pe calú și plecá éru la fata lui Roșiu împératú. Ajungénd acolo, lăsă calulú la o casă de țeranú, și elú se făcu unú cerșetorú, intră în curtea împératului și se puse lângă cuhniă.

Fata de împératú chiamă atunci una din slugi și po-

runci s'î facă o asimă. Pe când slujnica făcea asima, cerșetorul îi țise :

— Dă'mi să facu eî asima.

Slujnica îi dete să o facă și 'î țise s'o facă bună că este pentru fata împăratului.

Indată cum auți cerșetorul acésta, scóse inelul fetei pe care îl schimbase pe când era în casele smeilor, și'l puse în asimă. Dupe ce s'a coptu asima, slujnica o duse sus în casa fetei și o puse pe masă. Luând fata asima în mână, o vèdu cam necóptă. și se dete jos la slujnică. Pe când se ducea la cuhniă, o rupse în două și dete peste inel ; îl luă și'l băgă în degetul ei. Ajungënd la cuhnie, întrebă pe acea slujnică : — cine a făcut acea asimă ? Éa îi respunse că ea a făcut'o. Dar fata de împăratu o întrebă : — De unde are ea inelul care'l a găsit în asimă ? Ea îi țise, că póte a fostu în făină. Atunci fata de împăratu o sili ca să spuie cine a făcut'o, și numai ast-felü spuse că cerșetorul care venise de curindü în curtea palatului. Fata chemă îndată pe cerșetoru ; și, cunoscândulü, îl întrebă cumü a înviat ? Elü îi spuse istoria, și 'î țise ca se întrebe pe jumătatea de omü, unde îi stă puterea. Întrebându'lü, îi spuse că în vatra de la cuhnie. Ducëndu-se fata la Fët-Frumos, îi spuse, că puterea îi stă în vatra de la cuhnie. Fët-Frumos îi spuse că minte, și s'e'lü mai întrebë încă odată. Întrebându'lü fata a doua óră, îi spuse că în muntele *Hiriului* este unü lacü de lapte dulce, și acolo este unü porcü, și în porcü este unü epure, și în epure unü cocoșü, și în cocoșü suntü trei gândaci, și în gândacii aceia îi stă puterea.

Ducëndu-se fata la Fët-Frumos, îi spuse unde stă puterea jumătății de omü. Atunci Fët-Frumos cređu, și rugă pe fată să poruncéscă cui-va să facă unü cuptorü

de pâine, se gătescă vr'o 6 putini de brîndă, și se le pue pe tôte într'o pereche de däsagi.

Gätindu-i-se tôte acestea, își luă ȓioa bună de la fată, puse däsagii pe calü, încälică și plecä la satu unde se afla muntele Hiriului. Ajungënd acolo, s'a tocmitü cio-banü la unü popä. Când s'a sculatü a doua ȓi de di-minetă, îi numără popa oile și i le dete în sémä; apoi îi ȓise së se ducä preste tot loculü din satü, numai în muntele Hiriului se nu se ducä, că este rëu de dënsulü. Elü își luă oile și plecä d'a dreptulü la muntele Hiri-ului. Ajungënd acolo, strigä:

— Vin'o, porcule, së ne batemü.

Atunci porculü se mirä, că cine së'lü strige; și ple-cändü către partea de unde a auiditü glasulü, dete pes-te Fët-Frumos, și începurä a scöte buturugi din pä-mënt și asvîrli unulü într'altulü, și se bäturä pänă sêra fără ca së se omöre nici unulü, numai porculü ostenise. Fët-Frumos atunci se repeði iute și luä douë gäleți de lapte din lacü și se duse acasă. A doua ȓi se sculä mai de diminetă, și se duse êrä la muntele Hiriului; și, dupe o luptä inverșunată, omorî porculü, îlü spintică și găsi în elü epurile, și găsi în epure cocoșulü, spintecä co-coșulü, și găsi în elü gândacii; luä gândacii și se duse acasă.

A treia ȓi se îmbracă cu hainele lui cele bune, lăsă tôte lucrurile la popä, încälică pe calü, se duse la pörta împëratului, și îndată ce ajunse acolo omorî cei trei gândaci, și din acelu cêsü se bolnävi jumätatea de omü.

Impëratulü, avëndü pe dënsulü celü mai puternicü în curtea și în oștirea sa, trimise pe unü soldat dupe doctorü. Când ajunse soldatulü la pörtä, Fët-Frumos îlü întrebä: — unde se duce? Soldatulü îi respunse că se duce dupe doctorü.

Cum auđi Făt-frumos, se duse în casele lui Roşiu împăratu şi i duse:

— Dacă vrei se trăiască jumătatea de omă aşia precum este, se'mi dai pe fata ta de nevastă şi lucrurile de la smei. Dacă vrei, bine; dacă nu, îlŭ omorŭ.

Impăratulŭ îi dŭse că'i dă tóte acestea, numai se'lŭ facă se trăiască. Dupe aceia împăratulŭ luă covorulŭ, îlŭ întinse pe pământŭ, şi puse pe dŭnsulŭ pe fată, pe Făt-Frumosŭ şi tóte lucrurile de la smei; apoi ridică covorulŭ d'o palmă de la pământŭ şi plecară la palatulŭ lui Făt-Frumos. Pe când mergeau, ei vŭdură că s'aŭ rătăcitŭ, şi se lăsă cu covorŭ într'o pădure, unde erau trei poteci. Fătŭ-Frumosŭ lăsă fata şi lucrurile a-colea, şi apucă p'o potecă, unde dete de nisce case în care se afla totŭ felulŭ de paseri, care cântau tot felulŭ de cântece; şi intrândŭ în case, incepu să se mire de cânteculŭ acestorŭ paseri! Un papagalŭ însŭ îi dŭse:

— De ce te miri pentru că cântămŭ! Cântăm fiind-că am avut şi noi odată un stăpîn alŭ nostru, care amurit de 3 ani.

Atunci întrebă Făt-Frumosŭ:

— Unde este mormântulŭ lui?

Şi, arătându-lŭ, se duse acolo şi înviă mortulŭ. In-dată ce s'a deşteptat mortulŭ, incepu să'i mulţumescă şi se'lŭ întrebe ca ce bine se'i facă pentru că l'a sculat din acest somnŭ greŭ. Elŭ îi dŭse că nu voesce nimicŭ, de cât numai se'lŭ ducă a casă. Intrebând mortulŭ tóte paserile care erau acolo, găsi numai unŭ *ciocărlan*, care scia casa lui Făt-Frumos, şi care chiarŭ în acelŭ césŭ venise din acea parte. Plecară dar împreună, şi ducŭnduse deteră de fată şi de covorŭ, se puse pe dŭnsulŭ şi se duseră a casă. Ajungŭnd Făt-Frumos a casă, se cunună cu fata lui Roşiu împăratŭ, şi făcură o nuntă cum nu s'a mai dat pe faţa pământului.

DAFINU IMPERATU

A fost o dată un împărat și o împărătesă, amândoi tineri și frumoși, dar nu făcuseră copii.

Intr-o zi veni la împăratul un arapă buzat, și îi disse :

— Se trăesc, luminate împărate ! Am auzit că împărătesa nu face copii, și am adus buruienă pe care cum le va bea, rămâne grea.

Împăratul luă buruienile de la arapă și porunci să le dea calu împărătesc și un rând de haine de aur, ce îi lua vederile de frumusețe; apoi chiamă pe împărătesa și îi dă buruienile să le fêrbă și se le bea. Împărătesa chiamă pe bucătără și îi dă buruienile se le fêrbă, fără să îi spuie de ce trebă sunt. Bucătără, neștiind puterea lor, gustă dintr'însele și apoi le duse împărătesei să le bea. Nu trecu multă vreme la mijloc și rămase grea împărătesa și bucătără. Ear când veni vremea, născură amândouă câte un coconășu, mai fru-

mosu de cât tot ce este frumos pe lumea acésta, și le puse nume : unuia *Dafin* și altuia *Afin*.

Intr'o di împératulü plecã la bătălie, și lãsând pe fiulü seü în locu'i, îi dete o mulțime de chei în mână și i dîsse :

— Fiule ! în tóte casele ce se deschid cu aceste chiei se intri, ear în casa ce se deschide cu cheia de aur se nu'ți calce piciorulü, căci nu va fi bine de tine.

Cum plecã împératulü din orașü, fiulü seü intrã prin tóte casele, și vëdu o mulțime de pietre nestimate fórté frumóse; dar nu'i plăcu nici una dintr'ênsele ; în cele din urmă ajunse și la casa ce se deschidea cu cheia de aur, stãtu puținü înaintea ușei, se gândi la porunca ce'i dedese tatã-seü, dar biruindulü nerãbdarea, intrã în nã-untru și vëdu unü ochian de sticlã ; se uitã prin elü și vëdu unü palatü cu totulü și cu totulü de aurü, în cât la sóre te puteai uita éru la dënsulü ba.

„Ș'apoi mi'ți vedea

„Cã 'n palat ședea

„Dómna Ciralinã,

„Tênãrã copilã,

„Flóre din grãdinã.

Dupe ce o privi mai mult timpü, puse ochianulü é-rãși la loculü lu'i, și eși afarã cu ochii plini de lacrëmi.

Nu trecu mult timpü și împératulü se întórse de la bătălie biruitorü ; dar în locü se'i iasã fiulü seü în-în e, se'lü priméscã cu bucuriã, eși numai împératésa și'i spuse că fiulü seü este bolnavü. Impératulü pricepu numai de cât de unde i venea bóla, și chiãmã pe toți doctorii și doctorițele din lume ; dérü toți îi dîserã, că până nu va da fiului seü de soție pe Dómna Chiralina, elü nu se va însãnãtoșa. Impératulü trimise solï peste solï la Dómna Chiralina ; dar fu peste putință, căci tã-tãlũ ei nu voia se o mãrite.

Auđind feciorulü împëratulü tôte acestea, hotări sê se ducă elü însuși sê o cëră de la tatăluü ei. Așa dar, spuse tôte acestea fratelulü seü de cruce ; și, într'o ȃi, plecară amândouï și se făcură nevëduți. Merșeră, ȃi de vară pênă séra, și ajunșeră la muma crivățului ; bătură la ușiă, și eși înaintea lorü o babă sbârcită, și'i întrebă ce caută ? Ei respunșeră că cerü se'i găsduescă pênă adoua-ȃi, și se le spue pe care drumü se apuce ca se ajungă la împërăția Dómnei Chiralina.

Baba se uită la dênșii cu milă și le ȃise :

— V'așiü primi în casă cu mare bucuriă ; dar 'mă e frică că va veni fiulü meü, și vë va face pe amëndouï sloi de ghiață ; duceți-vë mai bine la soră-mea cea mai mică, că ea pôte sê vë găsduescă și sê vë spue și drumulü la dómna Chiralina.

Feciorulü de împëratü plecă înainte și ajunșe la muma vëntului turbatü ; plecară și d'acolo și ajunșeră la muma vëntului de primëvară ; bătură în ușă și eși o femeiă înaltă, ténără și frumôsă. Acéstă femeiă, cum vëdu pe feciorulü de împëratü, îi ȃise :

— Dragă Fët-Frumos, sciü că ai plecatü sê cauți pe Dómna Chiralina ca s'o ei de sociă ; darü nu veï putea se ajungă până la împërăția ei fără adjutorulü fiului meü. Rămâneți aci ; însë trebue sê vë ascunđu fórte bine ; căci, cum o simți fiulü meü că se află la mine ómenî dupe terămulü celü-altü, vë omórá.

ȃicëndü aceste vorbe, plesni de trei ori din palme și îndată sări dupë sobă o pasëre de aurü cu cioçulü de diamantü și cu ochii de smarandü, și'i băgă sub a-ripi pe amëndouï, apoi se sui éráși pe sobă.

Nu trecu multü timpü și se auđi o dulce vijiitură de vëntü care aducea unü mirosü de trandafiri și de rosmarinî ; ușă se deschise singură, și intră în casă unü flă-

cău frumos cu părul lung de aur, cu aripi de argint și cu un băț în mână împletit cu de tot felul de erburi și flori. Cum intră în casă, țise măsii :

— Mamă, mie 'mi miróse a omú dupe terámulú celú-l-altú !

— Ți-o fi mirosindú, mamă ; darú p'aicea nu are ce căuta ómeni după terámulú celú-l-altú.

Vântulú se liniști și se puse la masă ; ear după ce mîncă o strachină de lapte dulce de căprióră, și béu apă de micșunele dintr'o ólá de marmurá, se puse la povestitú.

Măsa vedéndu'lú cu voie bună, îi țise :

— Fiulú meú, ia spune'mi unde este împéreația Dómnei Chiralina, și cum ar face cineva s'o ia de nevastă ?

— Greú lucru mé întrebași, mamă ; dar aide, trecă, mérgă. Impéreația Dómnei Chiralinei este departe de aici cale de țece ani ; și se póte face câtú te ștergi la ochi, daca cine-va s'o duce în pădurea cea négră de lângă gîrla de păcură care aruncă cu pietre și focú până la cerú, și daca o încáleca pe bușténulú Elelorú cu care póte se trecă gârla ; însé cine aude și va spune cui-va, acela se se facă de piatră pîna la genuchi. Dupe ce va ajunge la împéreația, trebuie se facă unú cerbú de aurú și se intre într'ensulú ca se ajungă în odaia împérate-sei și s'o fure ; cine aude și va spune cui-va, se se facă de piatră pîna la brăú. După ce ó va lua de soție, muma Crivățulú de pismă o se trimită unú ovreíu cu nisce cămăși frumóse și mai subțiri de câtú pánza páiajinulú ; Dómna Chiralina o se cumpere cămăși, și daca nu le va uda cu lacrimi de turturică, cum se va îmbráca cu dênsele, va muri ; cine aude și va spune cui-va, se se facă cu totulú și cu totulú de piatră.

Pe cândú vântulú spunea tóte acestea, feciorulú de

împărată adormise; éru feciorulă bucătăresei remăsese deşteptă şi auđise totă.

A doua ăi, dupe ce plecă vântulă d'acasă, feciorulă de împărată întrebă pe muma vântului dacă'i a spusă filulă seă ceva; dar ea temându-se să nu se facă piatră, îi respunse că n'a aflată nimică.

Atunci feciorulă bucătăresei şi celă de împărată lu- ară drumulă înainte şi se duseră ăi de vară pînă séra; dar când fu pe la scăpătatulă sórelui, auđiră ună sgo- motă şi ună urletă mare; apoi vėduă o gără mare de păcură aprinsă, aruncându pietre până la înaltulă ceră. Feciorulă de împărată se sperie; dar feciorulă bucătă- resei îi ăise:

— Nu te teme de nimică, şi vin'o cu mine în acéstă pădure şi fă ce'ţi oiă ăise eă.

Ajungėndă în miđloculă pădurei, ăriră buştenulă E- lelură; încălicară amėnduoi pe dėnsulă, şi dāndu'i pin- tini de trei ori se prefăcu într'o căruă cu duoi-spre- dece cai de focă, şi într'o clipă se înălăară până la vėn- tulă turbată şi se pogoriră la porăile palatului dómnei Chiralina. Apoi, dupe ce se deteră josă, căruă se pre- făcu ear buştenă, şi ei remaseră dinaintea unui palată de zamfiră şi cu porăile de chiparosă, ear la una din ferestre sta Dómna Ciralina, îmbrăcată în haïne de aură tesute cu mărgăr ră.

Cum vėdu Dómna Chiralina pe feciorulă de împărată prinse o așă de mare dragoste de dėnsulă, încată căđu la grea bółă şi ajunse la ceasulă morăei.

Ce nu făcu bietulă împărată ca să o scape? Dară tóte erau în zadară! In cele dupe urmă veni o babă şi'i ăise:

— Luminatė împărate! se trăesci întru mulă ani! dacă vrei să se facă sănătósă fiica împăraăiei tale, să

cauți cerbulă de aură care cântă ca tóte paserile și s'elă aduci în casă numai trei țile, și vei vedea cum se va face sănătósă.

Impăratulă puse să strige pristavulă în tótă împărăția ; ear dupe trei țile feciorulă bucătăresei lovi bușteanulă de trei ori și se făcu ună cerbă de aură frumosă ; apoi băgă într'ensulă pe feciorulă de împărată, și se puse dinaintea palatului.

Impăratulă vedendă cerbulă, se dete josă și întrebă pe feciorulă bucătăresei daca 'i este de vîndare ?

— Nu'mi este de vîndare, ci de închiriere, respunse cu semeția feciorulă bucătăresei.

— Eî bine ! ce s'e'mi ceri ca să m'elă dai numai trei țile ?

— S'e'mi dai o miă de banî de aură.

Tocmeala se făcu ; și împăratulă luă cerbulă și'lă băgă în odaea dómnei Chiralina ; apoi se duse la treaba lui.

Cerbulă, cum se vedu numai cu dómna Chiralina, începu să cânte ună cântecă de doră de plîngea lemnile și pietrile. Dómna Chiralina adormi, ear feciorulă de împărată eși din cerbă și o s~~etură~~ ^{s~~eruta~~} pe frunte, apoi intră érašî în cerbă.

A doua țî dómna Chiralina spuse femeiloră sélé că a visată de două ori că a s~~erutat~~ o ună ténără frumosă. Atunci una din femeî, fiindă mai pricepută, țise dómnei Chiralina, că pe dată ce va începe cerbulă să cânte, sē se prefacă că dórme ; și cum va simți că o s~~erută~~ cine-va, sē puie mână pe dēnsulă.

Cum veni nóptea, cerbulă începu să cânte ună cântecă de jale. Dómna Chiralina se prefăcu că dórme ; și cândă veni Făt-Frumosă sē o s~~erute~~, îlă strînse în brațe și 'i țise :

— D'acumă înainte nu vei mai scăpa, că multă amă doritū sē te dobîndescū.

Ei se giuguliră ca nisce porumbei, pînă'i apucă ȕioa; apoi Fēt-Frumosū intră în cerbū; ear când fu pe la prînzū veni împēratulū și cu fiulū bucătăresei ca sē'i dea cerbulū. Dómna Chiralina începu sē plîngă și nu vrea nici de cum sē se despartă de cerbū; darū fiulū bucătăresei ȕise încetinelū:

— Cere de la împēratulū voie sē petreci cerbulū până afară din orașū; acolo ne aștéptă o căruță cu duo'i-spre-dece cai de focū, în care o sē ne suimū cu toȕii, și o sē ne ducemū la împēraȕia lui Fēt-Frumosū, iubitulū tēu.

Dómna Chiralina ceru și dobândi de la împēratulū a-acéstă voiă, și petrecu pe cerbū cu mare alaiū până a-fară din orașū. Atunci Afin lovi cerbulū de trei ori în burtă și îndată se făcu o căruță cu duo'i-spre-dece cai de focū; apoi, luândū pe dómna Cciralina c'o mână și pe Dafin cu alta, sări într'ēnsa și se făcu nevēduȕi. Și dupe ce umblară ȕi de vară până 'n séră, ca cuvēntulū din poveste ce d'acilea încolo se gătește, eșiră pe tē-rāmulū celū-l-altū și ajunseră în țēra lorū.

Impēratulū, cumū priimi scire despre sosirea fiulū seū, îi eși înainte cu mulȕime de oști; apoi ilū însoȕi cu dómna Chiralina și făcu nuntă împērătescă care ȕinu trei ȕile și trei noȕti.

Intr'o ȕi dómna Chiralina ședea la ferēstra palatului. și se uita la drumū, cândū écă unū ovreiū cu cămășī de vēndare. Dómna Chiralina 'lū chiămă susū și luă de la elū douē cămășī mai subȕiri de câtū pînza păiajenu-lui, și se îmbracă cu una dintr'ēnsēle. Nu trecu multū, și Dómna Chiralina se bolnăvi atātū de greū în câtū a-junse pe mână morȕei.

Afin află despre bóla împērătesēi și intră pe la mieȕulū

nopteii în odaea unde dormea ea ; apoi o stropi peste totu cu lacrimi de turturică și eși afară ; dar strejarii de la ușă se duseră la Dafin împăratu și 'lă pârira că l'a vęđutū sęrutându pe împăratęsa.

Impăratulū, cum auđi, se făcu focū de mânia, și porunci sę tae capulū luī Afin ; dar cāndū ajunce la loculū de perđare, Afin đise împăratulū :

— Mulți ani sę'ți dea Dumneđeū, împărate ! Pentru tótă frăția și dragostea cea către tine, te rogū sę stringī pe toți boerii ceī mai mari ai împărației, că amū sę spuiū înaintea lorū unū mare cuvēntū și apoi vei porunci sę'mi taie capulū.

Impăratulū porunci sę se adune divanulū împărațescū în care sę fiă de faciă și dómna, Chiralina ; și aducēndū pe Afin îi đise :

— Spune, nelegiuitule, acea ce ai de spusū !

Atuncī Afin începu așa :

— A fostū o dată unū feciorū de împăratū, care prinse dragoste asupra unei fete de împăratū dupe tērāmulū cel-altū ; și fiindū că nu putea sę trăiască fără dęnsa, a plecatū împreună cu fratele seū de cruce ca orī s'o găsęscă, ori sę'si repue capulū prin pustii. Dupe ce umblarā lumea în crucișū în curmeđișū, ajunserā la muma crivęțului și o rugarā sę le spue drumulū care ducea la fata de împăratū, dupe care plecaserā ei. Muma crivęțului i trimise la muma vęntului de primăverā, care îi găsdui și le făgădui se întrebe pe fiulū seū. Ea s'a ținutū de vorbă ; căcī, cum a venitū fiulū seū, l'a întrebatū, și elū a începutū sę spue așa :

« Impărația dómnei Chiralina este de noi cale de đece anī ; dar acęstă cale se pōte face într'o clipelā de ochi, daca s'o găsi cine-va care sę se ducă în pădurea cea neagrā de lângă gārta de păcurā care aruncă pietre și

focū până la cerū, unde va găsi buștenulū Elelorū și va încăleca pe dēnsulū ca să trecă gârla. Dupe ce va ajunge la împărăția, trebuie să facă din bușteanū unū cerbū de aurū și să între într'ēnsulū ca să ajungă în odaoia dōmnei Chiralina și să o fure. Dupe ce o va lua de soție, sora vēntulū turbatū o să trāmiță unū ovrei cu nisce cămāși mai subțiri de cât pînza păiajenului, și daca nu va sci să le ude cu lacrāmi de turturică, cum se va îmbrāca cu dēnsele, în trei țile va muri.

«Dupe ce vēntulū spuse tōte aceste mume-sei, jură că de va spume cui-va ceea ce a auđitū, să se facă cu totulū și cu totulū de piatră.

«A doua ți feciorulū de împăratū întrebă pe muma vēntulū daca a aflatū ceva de la fiulū seū; dar ea, temēndu-se să nu se facă piatră, îi țise că n'a aflatū nimicū. Ear fratele de cruce alū feciorului de împăratū nu dormise în nōptea aceea și auđise totū. Ast-felū, fără să spue feciorului de împăratū această taînă, se duse împreună cu dēndulū în pădurea neagră, încăleacă pe bușteanū și trecură gârla dincolo.»

Cum sfirși Afin aceste vorbe, se făcu de piatră până la gēenuchi. Boerii din divanū cum vēdură acestă minune se speriară. Afin începu earăși și țise:

«Dupe ce ajunsese la palatulū dōmnei Chiralina, fratele de cruce lovi bușteanulū de trei ori și se făcu unū cerbū de aurū și băgă pe feciorulū de împăratū într'ēnsulū, carele prin acēstă șiretenie se cunoscū cu fata și o fură.»

Țicēnd aceste cuvinte, Afin se făcu de piatră până la brāiū.

Impăratulū și împărăteasa, vēdēndū neviuovăția lui Afin, începură a plānge și a-lū ruga să încetețe din povestire. Dar elū nu voi, ci merse înainte țicēndū:

«Dupe ce împăratulū se cunună cu Chiralina, au trecu

multă și împărăteasa cumpără două cămăși de la ună ovreiă, se îmbracă cu una dintr'ênsele și îndată cădu la grea boală. Afîn, știindă din ce venea boala, intră pe la miezul nopții la împărăteasa, și, găsindu-o dormind, o stropi cu lacrimi de turturică, și o scăpă de mörte.»

Cum sfirși Afîn această povestire, se făcu cu totul și cu totul de piatră; ear Dafin împărat și cu dómna Chiralina plinseră trei zile și trei nopți; apoi luară trupul celü împietritü alü făcătorului lorü de bine și'lü puseră în odaia lor ca să și aducă aminte de dënsulü tot-déuna.

Dupe aceea ei trăiră mai multü timpü și născură unü copilü.

Intr'ö dimineață Dafin împăratü intră în casa împărătesei și'i spuse că a visatü ö femeia îmbrăcată în haine albe care i-a disü că, dacă voește să învieđe pe fratele seü celü împietritü, să taie copilulü lorü și se ungă piatra cu sângele lui. Împărăteasa spuse că și ea a visatü totü unü astü-felü de visü. Apoi, unindu-se amânduoi, tăiară copilulü, și, stropindü piatra cu sânge, Afîn începu să se miște, apoi învia cumü se cade și disë :

— Ö! doamne! dar greu somnü amü dormitü!

— E! E! frate, răspunse împăratulü; ai fi dormitü multü și bine dacă ru tăiamü copilulü ca să te stropimü cu sângele lui.

Atuncü Afîn se creștä la unü degetü cu cuțitulü și lasă să curgă sângele seü peste copilü, care învia numai într'ö clipă; ear împăratulü de bucuria porunci să se facă veselie mare în toată țera.

Și încălecaiü p'ö șea.

Și vē spuseiü damnévöstră așa.

INSIRTE - MARGARITE

A fostü odată ca nicî odată, când n'ar fi nu s'ar po-vesti.

A fostü trei fete care şedëu la sóre lângă unü perete. Tocmai atunci trecu pe acolo unü feciorü de împëratü şi fetele, vedëndu-lü, cea mai mai mare ñise :

— De m'arü lua de nevastă feciorulü de împëratü, 'i-aşi ţine tótă casa cu o pâine.

— De m'arü lua pe mne feciorulü de împëratü de nevastă, ñise cea midlociă, 'i-aşi învîrti tótă casa cu unü fusü.

— De m'ar lua pe mine de nevastă feciorulü de împëratü, ñise cea mai mică, 'i-ai face doui coconaşi frumoşi, cu totulü şi cu totulü de aurü.

Feciorulü de împëratü ascultändü cu bucurie cuvintele fetei mai mici, priimi së o ia pe dânsa de nevastă, şi se cunună cu ea dupe legea domnilorü şi a împëraţilorü.

Dupe ce aü trăitü câtă-va vreme, fata remase grea

și într'o zi, pe când se afla împăratul la vânătoare, îi veni vremea să nască; și fiind că ea nu știa cum se face copii, spuse la una din rubele seale, rugându-o să o învețe cum se nască. Rubea pismașă, îi spuse că trebuie să se sue în pod și ea să ție jos un ciur și când va face copilul să cadă în ciur. Fata ascultă poveștile rubei seale și, suindu-se în pod, făcu două copii, un băiețu și o fată cu totul și cu totul de aur. După aceea rubea, luându copii, îi îngropă în balișarul cailor; era în locul lor puse două căței de la o cătea ce făcuse de curând; și când veni împăratul de la vânătoare, se duse cu căței la dânsul, și îi duse:

— Etă, împărate, rodul laudei împărătesei tale: acești căței, pe care îi vezi, i-a făcut împărătesa dupe ce ai plecat la vânătoare.

Impăratul, creșându că rubea îi spune adevărul, și că împărătesa i-a luat în bătae de joc, când i-a dis că i va nasce două cocon de aur, se supără foarte mult, și luându pe împărătesă o băgă în balișarul cailor, lăsându-i numai țifele afară, la care puse căței să sugă; era în locul ei luă pe rubea de nevastă.

Din cei două copii care erau băgați în balișar se făcură două brați frumoși, cu totul și cu totul de aur. Rubea, vedându această minune, pricepu numai de cât că sunt copii pe cari îi îngropase și se duse la împăratul și îi duse:

— Impărate, brațiiăștia sunt o nenorocire pentru noi; pentru că vezi, Impărate, cum au răsărit ei singuri, fără să i sădască cine-va, tocmai în balișar! De ce n'au răsărit în grădină seă în alt loc? Trebuie să fiă vre un semn rău acesta pentru noi; și mai bine să i tăem, ca se n'avem de ce se ne temem.

Impăratul îi respuse că de ce se i taia el, că nu-

mai pe ei îi are, și nici unū împăratū nu are așa brađi frumoși ca dēnsulū.

— Ba nu, împărate, ȃise rōba. Ce'mī pasă mie dēcă sunt frumoși și sunt pentru rēlū nostru! Dēcă nu 'i vei tăia, pāine și sare cu mine pe unū talerū nu mai mănāncī.

Impăratulū stărui prin vorbe înțelepte ca se întōrcă pe noua împăratēsă de la hotărīrea sea; dară, neputānd face acēsta, fu silitū sē taiā brađiī, și, făcēndū douē scāndurī de patū, puse una la patulū împăratulū și pe alta la patulū împăratesei. Scāndura din bradulū fetei, o puse la împăratēsă, și pe cea din bradulū băiatulū la împăratulū, și rōba dormia acum pe fată și împăratulū pe băētū.

Peste nōpte, cāndū împăratulū dormia, rōba auđi pe fată vorbindū cu băētulū, și ȃicēndū'ī :

— Cum 'ți e, frățiorulū meū? Greū sēū ușorū?

— Ușorū, respunse băētulū, pentru că pe mine dōrme tata. Dară ȃiā cum 'ți este, suriōra mea?

— Greū, frățiorulū meū, respunse fata, că pe mine dōrme strigōica de rōbă.

Auđindū acēsta rōba, și temāndu-se ca nu cum-va sē auđă și împăratulū, în nōptea viitōre, adoua-ȃi cāndū se sculă ȃise împăratulū:

— De gēba, împărate, ai tăiatū brađiī, dēcă nu 'i ai aruncatū în focū, că totū una era de 'i lāsai orī dēcă 'i ai făcutū scāndurī. Eū vēđū că totū o sē vie asupra nōstră o nenorocire.

Și ȃicēndū ea mai multe vorbe, cu tōte că împăratulū se împotriva, ilū induplică în sfirșitū ca se arunce scāndurile în focū și le aruncă. Tocmai cāndū aruncase împăratulū scāndurile în focū, și pe cāndū ardēū ele, o oaie mēnca niste tărīțe, într'o copaiā aprōpe de focū,

și o scânteie, sburindă în țărițe, oea o mănca împreună cu ele.

Nu trecu multă dupe aceea, și oea născu doi miei cu totul și cu totul de aur. Împărătesa pricepu și acéstă minune, și ducându-se la împăratul, dupe ce'lă cicăli multă vreme, îl înduplecă se taiă și miei; și dupe ce'i taiă, împărătesa porunci róbilor să se ducă să spele mațele la gîrlă; dără se bage de sémă să nu scape vre unul pe gîrlă.

Róbele se duseră la gîrlă; și, pe când spăla mațele, scăpară două din ele, care se făcură érá copii împărătesei celei d'ântéiu, adică o fată și un băétu. Ei erau așa de frumoși în câtú sórele vedénu'i s'a miratú de frumusețea lor și a datú fetei o furculiță și băiatului unú cuțitú ca să se jóce. Dupe ce au ședutú ei câtáva vreme pe marginea gîrlei, a venitú unú unchiașú la gîrlă. și, vedénu'i, 'i a luatú la densusú acasă.

Peste câte-va zile, făcendu-se o ședétóre la împăratul, unde trebuea să se înșire mărgărire, s'a chematú toți copii din acelu orașú. Auđindú unchiașul, a adusú și elú pe acești copii. Împăratul a pusú pe toți se spuie câte unú basmú. Dupe ce au spusú toți câte unulú, au venitú și rándulú copiilor; érá ei au începutú se spuiă așa :

«A fostú o datá ca nici odatá, înșirte mărgărite, a fostú trei fete, înșirte mărgărite, care ședéu la sóre lingă unú perete, înșirte mărgărite...

Și așa au spusú ei tótá istoria ce v'o spuseiú..... Éru împăratul s'a miratú fórte multú, și desbrăcându-i de hainile cu care erau îmbrăcați, împăratul 'i a vedutú că suntú cu totul și cu totul de aur; și tocmai atunci a cunoscutú nevinováția împărătesei și vicleania róbei! Și mergéndú la împărătesa a scos'o din bă-

ligarü ; și luându-și copii se cunună de a doua oră cu
dênsa dupe legea Domnilorü și a împërațilorü. Eară pe
róbă, luându două cai, unulü de la munte și altulü de
la baltă, o legă de códele lorü, împreună cu unü sacü
cu nucï, și caii, sperîindu-se de sunetulü nucilorü și de
ea, aü fugitü fiă care către loculü seü și aü făcut'o în
bucățele, și unde pica nuca pica și bucățica, și încali-
caiü p'o șea și vë spuseiü D-v. așa.

FET-FRUMOSU

CU PERULU DE AURU

A fostu o dată ca nici o dată, de n'arū fi nu s'arū mai povesti; că nu suntem de când cu basmele, ci suntem de când cu minciunile: de când se potcovea purecele la unū piciorū cu nouă-șeci și nouă de oca de fer și călcăiulū tot rămănea golū, și se urca în slava cerului și totū i se părea că este ușiorū.

De când scriea musca pe părete.
Mai mincinosū care nu crede.

A fost o dată într'o pustie mare unū pusnicū. Elū petrecea singurū singurelū. Veciniī seī erau fearele pădurilorū. Și așa era de bunū la Dumnezeu, în câtū tôte dobitocele i se închinaū, când se întâlneū cu dēnsulū. Intr'una din țilele se duse pusniculū la marginea gârlei, care curgea p'aprōpe de coliba lui, și éta vedū că vine pe apă unū sicriașū smolitū bine, și auđi unū oră-

căitū eşindū dintr'ênsulū. Stătu puţinū de cugetă, şi după ce dîse căte-va vorbe de rugăciune, intră în apă, şi cu o prăjină trase sicriaşulū la margine. Când îlū deschise, ce se vedă în elū? Unū copilaşū ca de vr'o douē luni; îlū scōse din sicriū, şi cum îlū luă în braţie, copilulū tăcu. Copilulū avea ce-va atârnat de gătū. Şi cândū luă baerulū de la gătulū copilulū, vedū că intr'ênsulū era o scrisōre; o ceti, şi află că copilulū este lepădatū de o fată mare de împēratū, care alunecase şi ea în valurile lumei, şi care de frica părinţilor ei, lepădândū copilulū, îlū pusese în sicriaşū şi 'i dase drumulū pe gârlă, lăsându'lū în ştirea lui Dumneḑeū.

Pusniculū voia din tōtă inima se crēcă prunculū ce 'i trimisese Dumneḑeū, darū când se gândi că n'are cu ce s'elū hrănescă, îlū podidi unū plînsū ce nu se mai putea sfîrşi. Cădu în genuche şi se rugă lai Dumneḑeū. O minune mare! d'o dată răsări, dintr'unū colţū alū chilieii sele, o viţă, şi numai de cât crescū şi se înălţă până la strēşină. Pusniculū căută la dânsa şi vedū struguri, uniī copti, alţii pîrguiţi, alţii aguridă şi alţii în flōre; îndată luă şi dete copilulū şi vedēndū că 'i mănâncă, sē bucură din totū sufletulū şi mulţumi lui Dumneḑeū. Cu mustū de viţă crescū copilulū până ce începu se mănânce şi căte altū-ceva.

Eară dacă se mai mări copilulū, pusniculū sē apucă şi'lū invēţā sē citescă, sē adune rēdăcini ca sē se hrănescă şi se umble la vēnatū.

Darū intr'o ḑi chiāmă pusniculū pe copilū şi 'i dîse:
— Fētulū meū, simţū că slăbescū din ce în ce; sunt bătrânū precum mē veḑi, şi află că de aḑi în trei ḑile mē ducū pe lumea cea-l-altă. Eū nu suntū tatălū tēu celū adevēratū, ci te-amū prinsū pe gârlă, unde eraī datū şi pusū într'unū sicriaşū de mumă-ta, ca sē nu se dove-

déscă fapta sa cea nelegiuită, cu tóte că era fată de împăratū.

Dacă voiū adormi somnulū celū vecinicū, care o sē-lū cunoști dupē răceala și amortīrea ce vei vedea în totū trupulū meū, sē bagī de sēmă că o sē vie unū leū. Se nu te sperīi, dragulū tatei; leulū imī va face grópa, și tu vei trage pēmēntū peste mine. De moștenire n'amū ce sē'ți lasū de câtū unū frīū de calū. Dupē ce vei rēmānea singurū, sē te sui în podū, sē ei frīulū, sē'lū scuturī, și îndată va veni unū calū la astă cheāmare și te va invēța ce sē faci.

Dupē cum đisese bētrēnulū așa se și întēplă. A treea đi pusniculū, luāndu'si remasū bunū de la fiulū sēū celū de sufletū, se culcă și dormi somnulū celū lungū. Apoi îndată veni unū leū gróznicū, nevoie mare, și veni rācnind, și cum vēđu pe bētrēnū mort îi sǎpǎ grópa cu unghiile sēle; earū fiulū ilū îngropǎ, și remase acolo trei đile și trei nođi plīngēndū la mormēntū. A treea đi fómea îi aduse aminte că era datorū sē trăiască; se sculǎ dupe mormēntū cu inima sdrobitǎ de durere, se duse la viță și cu mare mǎhnire vēđu că ea se uscaser; atunci 'și aduse aminte de vorbele bētrēnului, și se sui în podū unde gǎsi frīulū, ilū scuturǎ, și étǎ că veni unū calū cu aripī și stāndū înainte 'i đise:

— Ce poruncescī, stēpēne?

Copilulū spuse calului din cuvēntū în cuvēntū tótǎ întēmplarea cu mórtea bētrēnului, și îi đise:

— Eatǎ-mē aici singurū; tatǎlū, care mi'a fostū datū Dumneđeū, nu mai este; rēmāi tu aici cu mine; darū se mergemū într'altǎ parte unde se ne facemū o colibǎ; cǎci aici, dinaintea astui mormēntū, nu șciū de ce 'mī vine sē totū plīngū.

Earū calulū îi respunse:

— Nu așa, stăpâne ; noi ne vom duce să locuim unde sunt mulți oameni ca dumnéta.

— Cum ? întrebă băiatul, sunt mulți oameni ca mine și ca tata ? Și o să trăim în mijlocul lor ?

— Negreșit, îi respunse calul.

— Atunci, dacă 'i așa, întrebă copilul, de ce nu vin și ei pe la noi ?

— Ei nu vin, îi mai duse calul, fiind-că n'aū ce căută p'aici ; trebuie să mergem noi la dênșii.

— Se mergem, respunse copilul cu bucurie.

Ear dacă 'i spuse că trebuie se fie îmbrăcat, fiind-că cei-l-alți oameni nu îmblă așa goi, el rămase cam pe gânduri ; și calul îi duse să bage mâna în urechia lui stângă ; și după ce băgă mâna, scóse niște haine pe care le îmbracă, ciudinduse că nu știa cum să le întrebuinte ; calul însă îl învăță, și apoi copilul încălecă pe dênșul, se îmbracă și porni.

Dupe ce ajunse în orașul cel mai de aproape, și se vedu între mulțimea de oameni, furnicând în sus și în jos, se cam spăimântă copilul de atâta sgomot, și umbla tot cu frică, mirânduse de frumusețea caselor și de tot ce vedea, băgându înse de semă că fiă-care lucru 'și are rânduiala sa. Dar calul îmbărbătându-l, îi duse :

— Veđi, stăpâne ? aici tóte sunt cu șartul lor ; de aceea dar trebuie să știi ca se 'ți faci și tu un căpătéi.

Și după ce ședă acolo câte-va zile, mai dedându-se cu lumea și obicinându-se a trăi în huetul ce innăbușese orașele, plecă, luând cu sine calul seū ; și se duse, și se duse, până ce ajunse pe tărânel unor ține. După ce ajunse la ține, care erau în număr de trei, căută să se bage argat la dênsele, căci așa 'lă sfătuiseră calul să facă.

Đinele de o cam-dată nu prea voiaū se 'lă ia în slujbă ; dar se înduplecară la rugăciunile lui și 'lă priimiră.

Calul adesea venia pe la Domnul s eu,  i intr'o  i  i  ise se bage bine de s emă, cum c a în una din case,  inele avea  o baie în care la c t i-va ani, intr'o  i hot rită, curge aur ,  i cine se scaldă  nt eu, acela i se face p erul  de aur . Li mai spuse s  ved  c a intr'unul  din tronurile casei,  inele avea  o legătură cu trei r nduri de ha ne, pe care le p stra  cu îngrijire. El  băgă bine de s emă aceste vorbe,  i de c te ori avea c te ce-va greu de f cut , el  chiăma calul   i i da ajutor .

 inile i daseră voie se umble prin t te casele, s  deretice, s  scuture, dar  în camera cu baia să nu intre. Inse când lipsiră ele odată d'acasă, el  intră  i luă aminte la t te c te  i  isese calul . Ochi  i legătura cu ha nele puse cu îngrijire intr'un  tron . Intr'o  i  inele a  plecat la o serbătore, la alte  ine,  i avură grije s  porunciasc  argatului c a, în minut  ce va au i ce-va sgomot  în c măru a cu baia, se rupă o  indrilă din stre şina casei, ca să le dea de  tire lor   i să se  nt rcă de grabă, fiind-că ele  tia  c a e aproape să  nc pă a curge ac stă apă de aur .

Fiul  pusnicul  p ndea,  i când ved  minunea asta, chi mă numai dec t  pe cal . Calul   i  ise se se scalde;  i a a  i făcu. E ind din baie, el  luă  i legătura cu hainele,  i o porni la s nt sa, călare pe calul  lui cel  cu aripă, cu care sbura ca v ntul   i se ducea ca g ndul . Cum călcă peste pragul  por ei, începu casele, curtea  i grădina a se cutremura a a de gr snic , în c t  se au i p nă la  ine,  i  inele îndată se  nt rseră acasă.

Dacă ved ră că argatul  lipsesce,  i ha nele nu sunt  la loc , s  luără dup  d nsul ,  i l  urmăriră din loc  în loc  p nă ce, c nd era să puie m na pe d nsul , el  trecu hotarele lor   i apoi st tu. Cum  il  ved ră sc -

patu. Ținile se ciudiră de necasă că nu putură s'elū prinȝă. Atunci ele îi ȝiseră :

— Ah! fecioru de lele ce ești, cumu de ne amăgiși? Arătă-ne, măcaru, s'ți vedemu p'erulu.

Atunci elu 'și r'ësfră p'erulu pe spinare ; eru ele se uitau cu jindu la d'ensulu și'i ȝiseră :

— Așa p'eru frumosu nici odată n'amu mai v'edutu ! Fii s'enatosu, insu ; incaı fii bunu de ne da hainele.

Daru elu nu voi, ci le opri și le luă in loculū sim-briei ce'i datoru ȝinele.

De aci se duse intr'unu orașu, isi puse o bașica de cirivișu in capu, și se duse de se ruga de gradinariulu imp'eratului ca s'elū priim'escă argatu la gradina imp'et'escă. Gradinariulu nu prea voia s'elū asculte ; daru dup'e multă rugăciune ilu priimi, ilu puse se lucrede p'am'entū, se care apă, se ude florile ; ilu inv'eta ca se curete pomii și brazdele de burueni. F'et-Frumos lua in capu totu ce'lu inv'eta gradinarulu, st'ep'enu lu seū.

Imp'eratulū avea trei fete ; și așa multă grije îi dase trebile imp'erației, in cât uitase de fete și că trebue se le m'arite. Intr'una din ȝile, fata cea mai mare se vorbi cu surorile ei ca se ducă fie-care câte unū pepene din care'i alesese se fie duși la masa imp'eratului. Dup'e ce se puse imp'eratulū la masă, veniră și fetele, și aduseră fie-care câte unū pepene pe tipsia de aurū și îi puseră dinaintea imp'eratului.

Imp'eratulū se miră de ac'astă faptă, și chiămă sfatulū imp'erației se'i ghic'escă ce pildă se fie asta. Și daca se adună sfatulū, tăie pepenii și, dup'e ce v'edu că unulu se cam trecuse, alū duoilea era tocmai bunu de m'ancare, și alū treilea dase in coptū, ȝise :

— Imp'erate, se tr'ăesci multī anī, pilda asta insem-

néză vârsta fetelorū Măriei tale, și că a sositū timpulū de a le da la casa lorū.

Atunci împăratulū hotărî se le mērite. Dete, deci, sfōră în țēră de acēstă hotărîre ; și chiar de a doua și începură a veni peșitorî de la cutare și de la cutare feciorū de împăratū.

Eară după ce fata cea mai mare ș'alese mire pe unū fiū de împăratū, care 'i păru mai frumosū, se făcu mare nuntă împăratēscă. Și după ce sfîrși veseliele, plecā împăratulū cu tōtă curtea ca să petrecă pe fică-sa până la hotarele împărăției sēle celei noui. Numai fiica împăratului cea mai mică remase a casă. Fēt-Frumos, argatulū de la grădină, vędëndū că și grădinarulū se dusese cu alaiulū, chiāmă calulū, încălecă, se îmbracă cu unū rînd de haîne ȓisū câmpulū cu florile, din cele luate de la ȓine, și, după ce'și lāsă pērulū seū de aurū pe spate, începu a alerga prin grădinī în tōte părțile, fără sē fie bāgatū de sēmă că fiica împăratului ilū vede dē pe ferēstă, căci odaia ei da în grădină. Calulū cu Fēt-Frumos strică tōtă gradina, și când vēdu că veselia lui facuse pagubă, descălecă, se îmbracă cu haînele sēle de argatū și începu a drege ceea ce se stricase.

Când veni acasă grădinarulū și vēdu stricaciunea, se luă de gîndurī, și începu a certa pe argatū de neîngrijire, și era atātū de supēratū în cātū p'aci era se'lū și bată.

Darū fiica împăratului, care privea de la ferēstră tōte acestea, bātu în gēmū și ceru grădinarului se'ī trimiță nișele florī. Grădinarulū făcu ce făcu și adună de prin colțurī câte-va floricele, le legă și le trimise împărătesei celei mici. Earū ea, dacā primi florile, îi dete unū pumnū de galbeni și'ī trimise respunsū sē nu se atingă de bietulū argatū. Atunci grădinarulū, veselū de unū

darü așa de frumosü, își puse tôte silințele, și în trei sêptemênî făcu grădina la locü, ca cum nu s'arü fi în-têmplatü nimicü într'ênsa.

Nu multü dupe acêsta, fata împëratului cea miđlocie își alese și ea unü feciorü de împëratü și'lü luă de bär-batü. Veseliile ținurä ca și la sorä-sa cea mare; éru la sfîrșitulü veseliilorü fu petrecută și ea pânä la hotarele împërației sële. Darü fata cea micä a împëratului nu se duse, ci rămase acasă, prefecêndu-se de astä datä că este bolnavä. Argatulü grădinei, cumü se vëdu érä singurü, vru se se veselêscä și elü ca toți slujitorii curții, darü, fiind-cä elü nu se putea veseli de câtü cu bidivulü seü, își chiämä calulü, se îmbrăcă cu alte haine, cerulü cu stelele, își lăsä përulü pe spate, încälicä și călcä tötä grădina. Când băgä de sémä că érä fărämase totü, se îmbrăcă cu hainele sële cele próste și, bocinduse, incepu së drégä ceea ce stricase. Ca și la întâia datä, grădinarulü voindü se'lü cärpêscä, fu opritü de fata cea mai micä a împëratului, care ceruse florï, și care îi trimise duoi pumni de bani. Grădinarulü se puse érä pe muncä, și dädu grădina gata în patru sêp-têmâni.

Împëratulü făcuse o vênätóre mare, și fiind că scä-pase de o mare primejdie, ridicä unü chioscü în pădurea aceea și chiämä ca së serbeze mântuirea sa pre toți boerii și slugitorii curții la o masä înfricoșată ce pre-gătise acolo. Toți curtenii se duserä la chemarea împëratului, numai fiica sa remase.

Fet-Frumos, vëdêndu-se érä singurü, chiamä calulü, și, voindü së se veselêscä și dënsulü, îmbrăcă hainele cu sórele în peptü, luna în spate și doui luceferi în umeri; își lăsä përulü de aurü pe spate, încälecä calulü și'lü incurä prin grădina în câtü nu mai era chipü de a

o drege. Eară dacă vëdu acésta elă, începu a se văicura, se îmbracă iute cu hainele lui cele de argatū și nu șcia de unde să începă meremetulū. Mânia grădinarului trecu ori-ce hotare, când veni și vëdu acea mare pagubă. Darū când voi s'î dea pe foī pentru neingrijirea lui, fīca împëratului bātu ăra în gémū și ceru flori. Grădinarulū da din colțū în colțū și nu știa ce sē facă; în cele mai de pe urmă cātă, și mai găsi vreodouē floricele care abia scăpaseră de copitele calului cu aripi, și le trimise. Darū fata de împëratū îi dete poruncă ca sē erte pe bietulū argatū, pentru care îi și dădu trei pumnī de galbeni.

Se apucē darū, croi din nou, și în patru sēptămāni abia putu face ceva care sē mai semene a grădină; ăru argatului dete făgăduința că de se va mai întēmpla una ca asta, apoi are sē fie sdrobitū în bătaie și gonitū.

Impëratulū se luase de gînduri vëdēndū pe fīcă-sa totū tristă. Ea acumū nu mai voia sē iasă afară nici din casă. Hotări dar s'o mărite; și începu a'ī spune de cutare, de cutare și de cutare fiū de împëratū. Darū ea nu voia sē audă de nici unulū. Și dacă vëdu așia împëratulū chiāmă sfatulū și boerī și îi întrebă ce sē facă?

— Unū foisorū cu pōrtă pe dede-suptū, îi respunseră, pe unde se trecă toți fiī de împëratū și de boerī, și, pe care'lū va alege fata, se'lū lovēscă cu unū mērū de aurū ce'lū va ține în mână, și dupe acela s'o dea împëratulū.

Așa se și făcu. Se dete sfōră în țară că este hotărīrea împëratului sē se adune micū și mare și sē trecă pe supt pōrtă. Toți trecură; darū fata nu lovi pe nici unulū. Mulți credeau că fata n'are voie sē se mărite. Inse unū boerū bētrānū dīse sē trecă și ómenī curței. Trecu și grădinarulū și bucătariulū celū mare, și vëta-

fulă și slugile, și vizitiil și rândușii, dară giaba; fata nu lovi pe nici unul. Se făcu întrebare care daca n'a mai remasă cine-va netrecută și se află că a mai remasă ună argatū de la grădinăria, ună argatū cheleşū.

— Să trecă și acesta, țise împăratulū.

Atunci chiemă și pe argatulū celū cheleşū și'ī țise să trecă și dēnsulū, darū elū nu cuteza; éru daca fu silitū ca să trecă, trecu, și când trecu fata'lū lovi cu mērulū! Argatulū începū a țipa și a fugi, și țise că i-a spartū capulū. Imperatulū, cum vėdu una ca acēsta, țise:

— Nu se pōte asta! este o greșelă! fata mea nu e de cređutū să fi alesū tocmai pe cheleşulū āsta.

Căci nu putea să se învoiască a da pe fiiā-sa dupē dēnsulū, de și era lovitū cu mērulū. Atunci puse de a doua óră se trecă lumea, și de a doua óră ficā-sa lovi cu mērulū în capū totū pe cheleşū, care éru fugi ținēndu-se cu mâinele de capū. Impăratulū, plin de mēhnire, érá 'și luā vorba înapoi și puse de a treia óră să trecă tōta lumea. Daca vėdu împăratulū, că și d'a treia óră totū cheleşulū a fostū lovitū, s'a plecatū la sfatulū împărăției, și 'i a datū lui pe ficā-sa.

Nunta se făcu în tăcere, și apoi îi oropsi pe amāndouī; și nici nu voia să știe și să corespundă cu dēnsil, atāta numai că de silă, de milă, îi primi să locuiască în curtea palatului. Unū bordeiū într'unū colțū alū curții li se dete spre locuință, éru argatulū se făcu sacagiulū curții. Tōte slugile împăratului rīdeaū de dēnsulū, și tōte murdăriile le aruncaū pe bordeiulū lui. Înăuntru însă, calulū cu aripī le aduse frumusețile lumei; nu era în palaturile împăratului ceea ce era în bordeiulū lorū.

Fii de împăratū, care veniseră împetitū la fiica cea mică, se'nbufnară de rușinea cé aū pățitū, fiindū că fiica împăratului alesese pe cheleşū; și se învoiră între dēn-

și ca să pornescă ôste mare împotriva lui. Împăratul simți mare durere cândü auđi hotărârea vecinilorü sei; însö, ce se facä ? se pregăti de rösboiü, și nici că avea încotro.

Amândouï gineriï împăratului se sculară cu ôste și veniră în ajutorulü sëü. Fët-Frumosü trimise și elü pe soția sa ca să röge pe împăratulü a'i da voie să meargă și elü la bătaie. Împăratulü însö o goni, ȑicëndü :

— Dute dinaiatea mea nesocotit'o, fiind că étă din pricina ta mi se turbură liniștea : nu mai voiü să vë vëđü în ochiï mei, nemernicilorü ce sunteți.

Darü dupë mai multe rugăciuni se înduplecă, și porunci së'lü lase se care și elü măcarü apă pentru oș-tire. Se pregătiră și porniră.

Fët-Frumosü, cu hainele lui pröște și călare pe o mir-tögă șchiopă, plecă înainte. Oștirea 'lü ajunsese într'o mlaștină unde 'i se nomolise épa și unde se muncia së o scöță, trägënd'o cândü de cödă, cândü de capü, cândü de piciorö. Riseră oștirea și împăratulü cu gine-rii cei mai mari ai sëi, și trecură înainte. Dupë ce însö nu se mai vëđură dënșii, Fët-frumosü scöse épa din noroiü, își chiamă calulü sëü, se îmbracă cu hainele câmpulü cu florile, și porni la câmpulü bätăliei ; ajungëndü, se și sui într'unü munte apropiatü ca să vëđă care parte este mai tare. Oștile decă ajunseră se și loviră ; érä Fët-Frumosü, vëdëndü că ôstea vrăjmașă este mare la numărü și mai tare, se repeđi din virfulü muntelü asupra ei, și ca unü virtejü se întorcea prin mijloculü ei cu paloșulü în mână, și tăia cum se tăia. în drépta și în stînga. Așa spaimă le dete iuțela, strălucirea hainelorü séle și sborulü calului sëü, în câtü ôstea vrăjmașe întrégă o luă la fugă, apucändü drumulü fie-care încotro vedea cu ochiï. Eară împăratulü, dupe ce

vădu minunea, mulțumi lui Dumnezeu că 'i-a trimisă pe ângerulă seă de 'l-a scăpată din mâna vrăjmașului și se întorse veselă a cașă. Pe drumă întelni éráși pe Făt-Frumosă prefăcută în argată, muncindă se'si scôță épa din noroiă; și cum era cu voe bună, țise la câți-va :

— Duceți-vă de scóteți și pe nevoiașulă acela din noroiă.

N'apucară se se așede bine, și veni veste la împératulă că vrăjmașii lui cu ostire și mai mare s'aă ridicată asupra lui. Se găti déră și elă de resboiă, și plecă s'o întilnescă. Făt-frumosă érá se rugă se'lă lase și pe dânsulă se mérgă, și érá fu hulduită; déră decă dobîndi voea, porni érá cu épa lui. Fu și de astă dată de risă și de bătaie de jocă cândă 'a vădută ostirea că érá se inomolise și nu putea se'si scôță épa din noroiă. Ilă lăsară înapoi, déră elă ajunsă și acum mai nainte la loculă de luptă, prefăcută în Făt-Frumosă, călare pe calulă cu aripă, și îmbrăcată cu hainele lui cele cu cerulă cu stelele.

Oștile deteră în tēmpene și în surle, și se loviră; érá Făt-Frumosă érá vădendă că vrăjmașii suntă mai puternici, se repeđi din munte și 'i puse pe gônă. Impératulă se întorse érá veselă, mulțumindă lui Dumnezeu de ajutorulă ce 'i a dată, și érá porunci ostașiloră se scôță din noroiă pe nevoiașulă de sacagiă. Eară elă era împecată cu cugetulă seă de isbânde se se.

Impératulă se mâhni până în fundulă inimei se se când aăđi că vrăjmașii se ridică de a treea órá cu óste și mai mare, și că a șiajunsă la hotarele împératiei se se câtă frunza și iarba; ună plinsă ilă năpădi, se ferescă Dumnezeu, și plinse, până ce simți că 'i slăbescă vederele. Apoi își strinse și dânsulă tótă óstea sa și porni la bătală cu nădejdea în Dumnezeu.

Făt-Frumosă porni și elă totă pe mărtoaga lui. Eară dupe ce trecu totă óstea făcând hază de dănsulă cum se muncia ca se'și scóță épa din noroiă, se îmbracă cu hainele cele cu sórele în peptă, luna în spute și două lucéferi în umeri, își lăsă pèrulă de aură pe spate, încălecă calulă, și într'ună minută fu éráși pe munte unde aștepta se véďă ce s'o întembla.

Se întâlniră oștile și se loviră de trei părți, și se tăéu unii pre alții fără de nici o milă, atâta erau de înverșiunați ostași. Eară cândă fu către séră, cândă véđu că ostirea vrăjmașa era se ia în gónă pre a împèratului, unde se repeđi odată Făt-Frumosă din munte ca ună fulgeră, și unde trăsni odată în miđloculă loră câtă se îngroziră de nu mai știaă ce facă; se împrăstiaă ca puii de potrăniche, și fugéu de'și rupéu găturile. Făt-Frumosă însé'i gonea și'i tăia ca pe niște oi. Impèratulă flă véđu sângeratū la mână la care se crestase însuși, și éi dete năframa sa ca se se lege, apoi se întórseră a casă isbăviți de primejdie.

Cândă veniră, găsiră érá pe Făt-Frumosă în noroiă cu épa; și érá lă scóseră. Eară daca sosiră a casă, împèratulă căđu la bóla de ochi și orbi. Toți vracii și toți filosofii carii citéu pe stele fură aduși, și nimeni nu putu se-i dea nici ună ajutoră. Intr'una din đile, daca se sculă din somnă împèratulă, spuse că a véđută în visă ună bétrénă care 'i-a disă că daca se va spăla la ochi și daca va bea lapte de capră roșie sălbatică, va dobândi vedere. Auđindă ast-felū gineiă sêi, porniră cu toții, cei două mai mari singuri, fără se ia și pe celă mai mică, și fără a voi se'lă lase măcară a merge împreună cu deași. Eară Făt-Frumosă chiămă calul și merse cu dănsul pre smărcuri, găsi capre roși selbatice, le mulse și, cândă se întorcea, se îmbracă în haine de ciobană și eși înainte cumnați-

loru seî cu o cofă plină de lapte de oi. Ei îl întrebară: lapte are acolo? érá elú le respunse, da, prefácându-se că nu'î cunóşte şi că îl duce la împératulú, care visase că'î va veni vederea daca va da cu acelú lapte la ochi. Ei se cercară a'î da bani şi elú se le dea laptele; déră cio-banulú le respunse că laptele nu'lú dá pe bani, şi că, daca voesce se aibă lapte de caprá roşiá, se se dícă că suntú robii lui, şi se rabde ca se le pună pecetea lui pe spinarea lorú, măcarú că elú are gândú se se ducă şi se nu mai dea pe la dênşii.

Cei doui gineri se socotiră că ei, pentru că suntú împéraţi şi gineri de împératú, n'ó se le pese nimicú; se lăsară, deci, de le puse pecetea lui în spinare, şi apoi luară laptele şi'lú aduseră dícându pe drumú:

— De se va încerca nerodulú se ne dícă ceva, îlú facemú nebunú, şi totú noi vom fi mai cređuţi de câtú dênsulú.

Se întórseră, deci, la împératulú, îi deteră laptele, se unse la ochi şi beu; dar nu'î ajută nimicú. Dupe aceea veni şi fiása cea mai mică la împératulú şi 'î díse:

— Tatá, ia acestú lapte; elú este adusú de bárbatulú meú; unge-te cu dânsulú, așa te rogú.

Impératulú îi respunse:

— Ce lucru bunú a făcutú nătárulú téeu de bárbatú, ca se facă şi acum ceva de ispravá? N'a pututú face nimicú ginerii mei cei-l-alţi, cari m'áu ajutatú așa de multú în resbóe, şi tocmai elú, ticálosulú, o se'mí pótá ajuta? Şi apoi nu v'amú dísu, că n'aveţi voe a vé-mai aréta înaintea feţei mele? Cum ai cutesatú se calci porunca mea?

— Mě supuiú la orí-ce pedépsá vei bine-voi se'mí faci, tatá; numai unge-te, așa te rogú, şi cu acestú lapte ce şilú aduce umilitulú robú.

Impăratul, dacă vedu că atâta de multu se rógă fica sea, se înduplecă, și luă laptele ce'i adusese; și apoi se unse cu dînsulă la ochi o di, se unse și adoua di; și, cu marea sa mirare, simți că pare-că începuse a dări ca prin sită; și decă se mai unse și a treia di, vedu cătă se pôte de bine. Dupe ce se însănătoși, dete o masă la toți boerii și sfetnicii împărăției, și dupe rugăciunea loră, priimi și pe Făt-Frumosă să ședă în cōda mesei. Pe cândă se veselău mesenii și se chefuău, se sculă Făt-Frumosă, și, rugându-se de ertare, întrebă;

— Mărite împărate, robii potă șede cu stăpânii loră în masă?

— Nu, nici-de-cumă, respunse împăratul.

— Apoi daca este așa, și fiindă-că lumea te știe de omă dreptă, fă-mi și mie dreptate, și scōlă pe cei duoi óspeți cari ședă d'a drépta și d'a stînga Măriei téle, căci ei suntă robii mei; și ca să mă cređi, caută'i și vei vedea că suntă însemnați cu pecetea în spinare.

Cum auđiră ginerii împăratulă, o băgă pe mână, și mărturisiră că așa este; îndată fură nevoiți a se scula de la masă și a sta în piciore. Eară către sfîrșitulă mesei, Făt-Frumosă scōse năframă care i-a fostă dată împăratulă la bătlă.

— Cumă a adjunsă năframa mea în mâinele téle? întrebă împăratulă. Eă amă dată óngerulă Domnală care ne-a adjutată la resboiă.

— Ba nu, mărite împărate, mie'mi-ai dată o!

— Apoi decă este așa, tu ești acela care ne-ai adjutată?

— Eă, mărite împărate.

— Nu te cređă, adăogă iute împăratulă, decă nu te veai arăta așa cum era atunci acela căruia amă dată năframa.

Atunci elă se sculă de la masă, se duse de se im-

brăcă cu hainele cele mai frumoase, își lăsă părul pe spate și se înfăcișe împăratului și la totă adunarea. Cum îl vădură meseniî îndată se rădicară și se minunară : Făt-Frumosul era atâta de mândru și strălucitor, în câtă la sora te puteai uita, dără la elă ba.

Impăratul, dupe ce lăudă pe fică-sea pentru alegerea sea cea bună, se dete josul din scaunulă împărăției și rîdică în elul pre ginerele seul Făt Frumosul ; érală elă cea d'ântéiulă treabă ce făcu, fu de a slobođi pe cumnațiulă seilă, și în totă împărăția se făcu bucuriă mare și masă împărătescă. Eram și eul p'acolo și căram mereulă la vatră lemne cu frigerea, apă cu ciurulă și glume cu căldarea, pentru care căpătaiulă :

Unulă năpăstoculă de ciorbă,

Și-o sfântă de cociorbă

Pentru ceilă ce'sulă lungă vorbă.

FATA DE IMPERATŪ

ȘI

P E S C A R U L Ū

A fostŭ o dată ca nici o dată, că de n'ar fi nu s'arŭ povesti, pe cândŭ se bătea urșii în cōde.

A fostŭ unŭ pescarŭ, nici prea bogatŭ, nici prea săracŭ ; elŭ era tēnărŭ cu mustața răsucită, scii colea, și chipeșiu. De câte-orî trecea cu pește pe la curtea împērătēscă, fata împērataluî trimitea sē'lŭ chiāme, cum-păra de la elŭ pește și'î da bani de dece orî câtŭ făceă peștele luî. Pescarulŭ nostru se spurcase la bani ; elŭ de câte-orî avea ce-va pește bunŭ și prospătŭ, trecea pe la curtea împērătēscă, și nu era diuliță lāsată de la Dumneđeŭ, în care sē nu cumpere fata împērataluî pește, daca trecea p'acolo pescarulŭ. Intr'una din zile fata împērataluî, cândă îi plăti peștele ce cumpērase, îlŭ strânse de mână ; erŭ pescarulŭ se făcu roșu ca sfecla și puse ochii în pāmētŭ ; darŭ pe urmă ridicāndu'î îi

trase și elu cu mustața. Dupe aceea fata împăratului se luă la vorbă cu dânsul, și află că era flcău; elu dase niște răspunsuri la tôte întrebările ei de te minuna, și cum era de nurliu, prinse dragoste de dânsul. Fata împăratului, și îi dete o pungă de bani, ca să cumpere unu rându dn haine bune, și apoi să vie la dânsa să'lă vedă îmbrăcatu.

Dupe ce'și luă haine ca de boeră și se îmbracă cu ele, pescarul veni să le arête fetei împăratului. Ea câtu p'aci era să nu'lă cunoscă; fiindu-că umbletul și boiful lui semănau de boieră mare. Atunci ea nu mai putu să știe focul ce avea la inimă, și 'i spuse că vrea să'lă ia de bărbat! Pescarul se cam codea; căci cunoștea și elă că nu e de nasul lui așa bucățică; d'ér, daca vedu că'lă imbiă într'una, priimi și elu; însă cu rușine și uitându-se la căciulița lui pe care o totu întorcea mereu în mână.

Împăratului nu'î prea venea la socotolă căsătoria acésta; d'ér fiind că'și iubia fata, nu mai una fiindu la părinți, se înduplecă la rugăciunile ei. Fata mai dădu o pungă de bani pescarului, și'î duse se'și ia alte haine și mai frumoșe. Pescarul se întorse cu nisce haine muiate numai în firu; ear fata îlă duse de'lă arêta împăratu, care îi și logodi.

Nu trecu multe zile, și se făcu o nuntă d'ale împărătești. Cându se puseră la masă, le aduseră și loru unu ou cu zémă, dupe lege, din care numai amânduo'i trebuia cę mânânce. Fata împăratului, cându voi să întingă elu, îlă opri dicându'î:

— Eă trebuie să întingă întâiu, fiindu că suntă fată de împăratu, și tu unu pescar.

Pescarul nu respuse nimic, se sculă de la masă și se făcu nevêdut. Mesenii, care nu știau ce se pe-

trecuse, se uita unii la alții și se întrebau cu mirare, ce se fie asta, pentru că ei nu aușise nimic despre ginerile împăratului că aru fi fostu pescarū.

Se căia fata șiși mușca buzele pentru nesocotița ei. Mâncă ce mâncă, dērū părea că aruncă la spate, căci nu'i mergea la inimă nici o îmbucătură. Se duse dērū dupe masă în odaia ei. Toată nóptea nu închise ochii, căci nici somnulū n'o prindea, așa de tristă era ; și cum avea gândulū totū la dēnsulū, se temea fōrte sē nu dobândescă lipici. Foculū ei era de ce se plece fără sē-i țică măcarū o vorbă.

A duoa ții ea merse la împăratulū și 'i spuse că se duce dupe bărbatulū seū se'lū găsescă, atātū o încinsese dorulū lui. Impăratulū voi s'o oprescă, dērū ea nu'lū ascultă și plecă.

Umblă prin totū orașulū, căută în susū și în josū și nu'lū află nicăiri. Plecă dērū din orașū în orașū și'lū află băgatū slugă la unū hanū. Cum ilū vedū se duse dreptū la elū și inceptu sē'i vorbescă ; dērū elū se făcu că n'o cunōște, întōrse capulū încolo, nu'i respunse nimicū și se duse la treaba lui. Ea se luă dupe elū și'lū ruga sē'i vorbescă unū cuvintelū, dērū în zadarū. Earū daca o vedū stăpēnulū lui că din pricina ei se face zăticnire la trebile ce face sluga lui, îi țise :

— Cum de nu'mi lași sluga în pace sēși sfirșescă trebile ? Nu veți că e mutū ? Fă bine și te cară d'aici daca ești femeia de treabă.

— Nu este mutū strigă ea ; acesta este bărbatulū meū, care pentru o greșelă m'a lăsatū și a fugitū.

Toți ōmenii din hanū remaseră uimiți, când aușiră vorbele ei, care nu glumea ; earū stăpēnulū hanului nu-i venea a crede una ca asta ; căci, țicea elū, nu se pōte sē știe omū ca sē vorbescă și sē se ție o sēptēn ână

întregă fără să dea măcară ună cuvîntelă; și în adevăr toți îl cunosteau de mută; se înțelegea cu dînsul prin semne și îl iubeau pentru vrednicia lui. Atunci fata împăratului făcu prinsore cu toți că în sorocul de trei zile, se'lă facă a vorbi, numai să aibă voie a fi cu dînsul; eară daca nu, ea se fiă spundurată. Se făcu înscrisuri, le arătă la stăpînire și o rugă să ție în sémă învoeala loră. Tocméla fu făcută și sorocul de trei zile începu de a doua-zi.

Pescarulă nu scia de la începutul de aste istorii; dară apoi află; eară fata împăratului se ținu mereu de capulă lui.

— Dragulă meă, îi dicea ea, tu scii că eă suntă cea greșită; eă te-amă alesă pentru că te-aă iubită; mă legă se nu măi făcă asemenea greșeli; îndurate de'mă vorbesce numai ună cuvîntă și mă scapă de rușinea asta care mă omoră. Scii că ai dreptă să fi supărată; deră pentru dragostea noastră ertă-mă.

Elă întorcîndu'si capulă de către dânsa, da din umeri, și cu chipă de batjocură se făcea că n'ă cunoste și că nu știe despre ce este vorba. Trecu o zi, trecu două și nu dise nici măcară bobă. A treia zi fiica de împărată se înfricoșă grozavă, și oră unde mergea mutulă, ea îi totă eșea înainte și'lă ruga să'i vorbescă.

Pescarulă, din partea lui, cândă simțea că'lă pridi-dește rugăciunile, fugea ca ună selbatecă de dinaintea ei, ca se nu'lă podidească lacremile și pe elă, ca și cum i-aă fi fostă inima sloiă de ghiață; ear ea nu înceta a'i face mi de rugăciuni de ară fi înmuiată și chiar inimile fiarelor selbatici. In sfirșitū trecură trei zile, și pescarulă nu dise nici măcară cărcă.

Totă lumea se mira de astă întemplantă. Nu era altă vorbă în acelu orașă de cătă despre argatulă celă mută

de la hană, și despre fata cea frumoasă și gingașă, care, diceau ómenii, s'a amăgită semuindă pe mută cu altă-cine-va, și singură s'a nenorocitū.

A doua și spînzurătórea era gata. Se adunară deci toți cu totulă ca să vedă sfîrșitul istoriei. Ómenii stăpînirii fură chiămați la fața locului și siliți, fără voea lorū, a pune în lucrare ceea ce coprîdea învoiala ce făcuseră. Veni gâdea și o chemă la osândă, căci nu isbutise a împlini legăturile la care singură se îndatorase; eară fata se întórse încă o dată și suspinēndū se mai încercă a înmuia inima pescarului; dar în zadarū. Dacă vedū și vedū că nu e scăpare, își lăsă pērulū despletitū pe spate și începu a se jeli, ferescă Dumneđeū, mergēndū către loculū osēndeī. Earū ómenii, cu micū cu mare, lăcrēmaū de mila ei și nu puteau se'ī ajute întru nimicū.

Earū daca ajunse la spînzurătóre, plină de nădejde se uită la mută, care venise și elū cu glóta de ómeni, și sta ca unū nesimțitorū, și îi dîse :

— Dragulū meū bărbatū, scapă-mă, dragulū meū, care numai cu o vorbă mă poți mântui!

Earū elū da din umeri și se uita anapoda peste câmpii.

Gâdea sta cu lațulū în mână; duoi slujitori o urcără pe scară, și gâdea îi puse lațulū de gătū. O clipă de ochiū și fata era să fie mórtă. Dar tocmai în minutulū cândū era se'ī dea drumulū și s'o lase atárnată, pescarulū întinse mâna și strigă :

— Ho ! ho ! stați !

Tótă lumea incremeni; lăcremi de bucuriă curseră din toți ochii celorū care erau de față; ear gâdea scóse lațulū de la gătulū fetei. Atunci pescarulū, uitēndu-se la fată, îi dîse de trei ori.

— Imi mai dîci pescarū ?

Eară fata se grăbi a'i respunde :

— Eartă-mă, scumpulă meu bărbat ; o dată am ȃisă, și chiară atuncă din greșelă ; mă făgăduescă a nu'ți măi ȃice.

— Dați-o josă, strigă elă ; căci acēsta este femeia mea.

Și o luă de mână și plecară la casa loră. Dupe aceea trăiră în fericire, și trăescă și până în ȃioa de astă-ȃi, daca n'oră fi murită.

O PRINSOARE

A fostu odată ca nici o dată, cându n'arū fi nu s'arū povesti. A fostu și este și de aceia se povestesc. Basmulu d'aici 'nainte se gătesce. Dumneđu în casă soșesce. A fostu trei flăcăi ciobani. Ducendu-se ei într'o di la vânătoare aū rătăcitu într'o pădure, și, innoptându, aū remasū acolo lângă unū copacū. Seđându ei acolo, li se făcu fόμε, și fiindū-că n'avéu focū ca se frigă vênatulū ce-lū avéu, fratele celū mai mare se sui pe copacū ca dóră va vedea vr'o licărire de focū, ca sē ia și ei focū pentru ca se frigă vênatulū și sē mănânce. Dupe ce se sui în copacū, zări o flacără mică în depărtare; și dēndu-se josū se duse acolo. Acolo găsi o jumătate de omū frigēndū unū omū.

— Ce minune mare, mă! dișe elū! o jumătate de omū se frigă unū omū! lucru neauđitū și nevēđutū!

— Dērū scii că o sē te frigū și pe tine, decă nu'mi veī spune o minciună bună, îi respunse jumătatea de omū.

— Nu sciü nici o minciună, îi respunse ciobanulü.

Atunci jumätatea de omü flü legä cotü la cotü de unü copacü și se puse érü la focü. Frații cei-l-alti așteptară câtü-va timpü și, vëdëndü cá nu vine cel-l-altü frate alü lorü, fratele celü miđilociü se sui și elü pe unü copacü și vëdu aceiașü flacără, și ducëndu-se acolo păți tot ca fratele seü celü mare. Dupe aceia se sui și fratele celü mai micü și, vëdëndü flacära, se duse și elü acolo.

— Ce felü? đise elü, cândü vëdü jumätatea de omü cá frige unü omü; dérü o së poți tu së mănânci unü omü îngregü?

— Dërü nu scii cá te frigü și te mănâncü și pe tine, déca nu'mi vei spune o minciună bună?

— Pe cine? respunse ciobanulü.

— Pe tine, îi đise jumätatea de omü.

— Eï bine, îi đise ciobanulü, o sëți spunü o minciună, dérü déca vei đice cá mințü, së scii cá te omorü.

— Bine, đise jumätatea de omü, së më omori déca voiü đice cá minți.

Atunci ciobanulü începu a spune așa:

La nunta tati ducëndu-më la mórä ca së macinü porumbü së'lü facü mălaiü, amü înjugatü sacii la carü, amü pusü porumbü în carü și am plecatü. Acolo am măcinatü, pe urmă amü pusü boii în carü, amü înjugatü sacii și amü plecatü acasă. Cândü amü ajunsü acasă, rëmase mama grea cu mine. Më făcu sëmbätä și se cununä duminică. Dupë aceea înt'o đi tata imi dete o bardä și më trimise la pădure së taiü lemne tocmai din vërfülü unü copacü, care agungea la cerü și care n'avea crăci de câtü numai în vërfü: imi spuse cá déca voiü së më urcü în vârfülü lui, catä së înfigü barda în pomü și së puiü piciorulü pe dënsa; dupe aceea s'o iaü și s'o înfigü mai

susū, și ear sē puiū piciorulū pe dēnsa, și așa sē mē urcū până în vârfulū lui; dērū imi spuse sē bagū de sēmă sē înfigū barda mai bine în copacū, ca sē nu cadū. că, dacă voiū cădea, barda va face șēpte berde și unū bārdoiū și va sbura cu mine la cerū, unde suntū nisce pui de rindurică cari, décă mē vorū vedea, mē vor mânca.

Așa ducēndu-mē eū în pădure, făcuiū după cum mē învățase tata, și din întēmplare scăpă barda și căđuiū josū. Barda făcu șēpte berde și unū bārdoiū și sbură cu mine la cerū, unde, déca mē vēdură pui de rondunică, în locū se mē mănânca, mē luară și mē băgară în năuntru în raiū. Acolo, cum intraiū, vēđuiū o fântână și mē duseiū la dēnsa sē beaū apă. După ce beuiū apă. mē duseiū mai încolo sē mē plimbū; dērū băgaiū de sēmă că mi-amū uitatū capulū la fântână. Cândū mē întorseiū la fântână vēđuiū că capulū făcuse douē piciorē și se da pe ghiață. Ilū luiū și, după aceea, nu'si ce'mi veni miă, că de-o-dată imi băgaiū érū capulū în fântână. Cândū ilū scoseiū afară, astă-dată mē pomeniū pe țământū, și vēđuiū pe tata și pe tatălū tēu că ședeaū josū pe câte unū trunchiū de ștejerū și făceaū óle; însă tata trintea în capulū tatălui tēu tóte ólele care nu le făcea bune.

Atunci jumētatea de omū, care 'și uitase de legământulū ce 'lū făcuse, îi dīse că minte.

— Sciū că mințū, respunse băiatulū; dērū ți-ai uitatū de legătura ce amū făcutū amādoi: că déca vei dīce că mințū sē te omorū?

Și dīcēndū acēsta, trase una în capulū jumētații de omū și'lū omorī.

Dupe aceea deslegă pe frații lui și, luāndū focū, se duseră érū în pădure, fripsēră vēnatulū și mēncarā.

N'AUDE ! N'AVEDE

A fostü o dată ca nici o dată, cândü n'arü fi nu s'arü povesti. A fostü unü unchiaşü şi o mătuşă. Amânduoï avëü câte o fată şi unü băiatü; căci mătuşa mai fusese măritată o dată şi unchiaşulü înc'odată însuratü. Copiï babil eraü fórté bine îngăijiți şi hrăniți, earü ai unchiaşulü umblăü trenţeroşi, nu le da de mâncare, îi bătea şi'i ocărea, cu tóte că ei eraü cei mai bunï.

Mătuşa nu se mulţamea numai cu atâta; vedëndü că copiï unchiaşulü întrecü prin bunătate şi frumuseţiă pe copiï seï, prinsese pismă şi într'o ñi ñise unchiaşulü :

— Copiï teï suntü nisce leneşi, nisce molaticï; se-ï gonescï din casă, căci, altü-felü, pâine şi sare pe unü talerü cu tine nu mai mâncămü.

— Dërü unde se-ï ducü? întrebă unchiaşulü.

— Unde veï sci.

Vedëndü unchiaşulü că nu póte se scape de mătuşe, se otări şi plecă a doua ñi cu copiï printr'o pădure mare şi désă. Băiatulü luase o mână de mălaiü şi fata o

mână de cenușă. Ducându-se ei așa, presăraū unulū malaiū și altulū cenușiă.

Ajungëndū într'o răspântiă, unchiașulū le dișe se'lū astepte aci, că elū are se tae lemne de focū, și le lăsă merinde, dicëndū că elū pôte se zëbovéscă đioa jumătate.

Elū se duse în pădure, legă o tigrvă de unū copacū; apoi plecă acasă. Cândū bătea vântulū, tigva se lovea de copacū și făcea sgomotulū unei secure care lovește într'unū lemnū; éru copii auđindū acestū sgomotū, diceaū:

— Auđi cum tae tata lemne!

Așteptândū đioa jumătate și vedëndū că tatălū lorū nu mai vine, se duseră la copacū; dérū vedëndū că nu este acolo, începură se plingă, căci se gândiră că nu sciū drumulū sē se întorcă îndărătū acasă.

Atunci se întórseră la răspântiă, cum putură, și aci, vedëndū mēlaiulū risipitū, se luară pe urma lui și ajunseră acasă.

Baba și unchiulū cu copii babiū, mâncaū la focū ađimă; dérū o parte din coji fiindū arse, baba dișe:

— Unde suntū și copii tei, unchiașe, se mănânce aste cojițe?

— Eată-ne și noi, mamă, étă-ne și noi, strigară dupe coșū copii, și apoi intrară în bordeiū și măncară cojile.

Mai trecëndū câte-va đile, mătușa éru începu a se certa cu unchiașulū, dicëndu-i că nu mai pôte trăi cu copii lui și se-i ducă se-i pérđă în lume.

Unchiașulū plecă éru, și éru făcu ca înteiū; dérū copii se întórseră și d'astă dată.

A treia óra plecândū unchiașulū cu copii, îi lăsă și mai departe. Astă dată ínse trecëndū paseri multe pe poteca pe unde trecuse ei, măncară mēlaiulū, și dândū și o plóiă, cenușia se amestecă cu pământulū și nu mai găsiră drumulū.

Umblară tótă ȕioa până séra. Apoi se urcară într'unu copacü stufosu și cu crăci multe, făcute ca unü patü, de frică de fiare selbatice, și dormiră acolo până diminéta.

Cändü se făcu ȕioă, se deteră josü din copacü și plecară érü prin pădure. Astü-felü umbländü, li se făcu fóme. Ce era de făcutü? Căci ei nu avéü nimicü de mâncare! Bäiatulü tăiä unü bătü și fata scóse căte-va fire din përulü seü cu care bäiatulü făcu unü arcü. Cu elü vënë mai multe paseri și, scăpărändü, făcu unü focü mare unde fripse vënatulü și mâncară.

Mai multe ȕile le petrecură prin pădure. Intr'o ȕi plecändü érü la vënëtoře, întâlni în drumü o vulpe. Cum vëdu, trase din tolbă o segétä, o puse în arcü și voi se o omóre.

Dérü vupea îi ȕise :

— Nu më segeta bäiete, că-ți voiü da unü puiü d'ai mei care multü bine îți va face.

Elü o lăsä; luä puiulü și plecä înainte. Mai mergëndü întâlni unü lupü. Earü voi sé'lü săgetese; dérü lupulü îi ȕise și elü că, daca nu'lü va omori, îi dä unü puiü. Bäiatulü nu'lü omori și luä și de la elü unü puiü.

Apoi mai mergëndü, se întâlni cu unü ursü. Ursulü îi ȕise asemenea și, lăsändulü neîmpuşcatü, îi dete și elü unü puiü.

Mai mergëndü înainte multü, cu căteii dupe elü, dete de unü palatü mare și frumosü în câtü de strălucire îți lua ochii. Inträndü în näuntru, la pórtä, într'o chiliuța, găsi unü maldărü de chei. Eraü cheile de la tóte uşile palatului.

Elü deschise și inträ în tóte casele; dérü cândü se duse în una, cea mai mare și mai bogatä, cu uşia de

oțelū, aci găsi unū smeū legatū cu trei cercuri de fierū.
Cum ilū vëdu smeulū îi dīse :

— Tinere, tinere ! Dă'mī o donițā de apă că multū imī este sete !

Dérū băiatulū nu voi se-ī dea și plecā îndărătū la soru-sa, și, luând'o, venirā în palatū.

Elū dete soru-si cheile și-ī dīse se intre în tôte casele, numai în aceia cu ușia de oțelū sē nu intre, că va fi reū de dēnsa ; și apoi plecā érū cu cei trei căini ai sei la vēnatū.

Fata, după ce se duse frate-seū, intrā și vëdu tôte casele, dérū venindū și înaintea ușei de oțelū, își dīse :

— De ce óre frate-meū m'a opritū se intru în acēstā casā ? Dacă va fi vre o tainā, de ce fratele meū o ascunde de mine, care 'i suntū sorā ? Ia se vedemū ce este în năuntru !

Și astū-felū dīcēndū, intrā. Aci vëdu pe smeū care îi dīse ;

— Fetițā, fetițā ! Dă'mī o donițā de apă, că multū bine 'ți oiū face și eū.

Fata s'a dusū și 'i a adusū o donițā de apă și smeulū bând'o, îndată 'i a plesnitū unū cercū.

Și earā 'i a dīsu :

— Fetițā, fetițā ! Mai adu'mī una, că multū bine 'ți voiū face.

Fata s'a dusū și 'i a mai adusū încă una, pe care bēnd'o, a mai plesnitū unū cercū.

— Fetițā, fetițā ! Mai adu'mī una, ca sē esū d'aici că mi s'a urātū d'atâția ani de dīle de cândū ședū aici legatū, și voiū face totū ce voești !

Fata îi mai aduse încă una, și cândū o beu și pe aceea, o datā se desfăcu și alū treilea cercū ; și smeulū vëdēndu-se slobodū dīse fetei :

— Unde este frate-tău ?

Fata 'i respunse :

— Nenea s'a dusă la vânătoare.

— Eă voiă să omoră pe frate-teă, ăise smeulă. și să trăiesă cu mine în acestă palată frumosă, de câtă se trăiesă cu vânătoare. Voești tu acesta? Dacă voești, spune-mă, că eă nu mă potă trăi fără tine de dragă ce-mă ești!

— Dără cumă o să faci se'lă omoră, ăise fata; căci elă se duce cu căteii sei la vânătoare?

— Cândă s'o duce altă dată, se-i oprești căinii acasă, și eă mă voiă duce și'lă voiă mânca.

Fata îi făgădui, și smeulă intră eară în casa cu ușa de oțelă.

— Viindă băiatulă de la vânătoare, soru-sa îlă giugiulă măi multă ca tot-d'auna.

Apoi găti vânătoare, mâncară și se culcară.

A doua ăi de dimineta, cândă băiatulă voi se plece eară la vânătoare, soru-sa, îmbrățișindulă, îi ăise cu ună glasă de pisică :

— Frate! tu petrecă cu vânătoare; eară eă staă singură în casă totă ăioa. De ce nu-mă lași mie căinii să mă jocă cu ei?

Băiatulă se înduioșă de rugăciunea sea și'i lăsă căteii. Dupe ce a plecată elă, smeulă a eșită și a ăisă fetei se închiăă căinii chiară în casa cu ușa de oțelă, care se deschidea pe afară, și la ușa se pue ună bolovană mare de piatră.

Apoi făcenduse astă-felă, smeulă plecă la băiată. Cândă vădu elă de departe pe smeă venindă ca ună noră, bănui că soru-sa a intrată în casă și-'i a dată drumulă. și se urcă într'ună copacă naltă.

Smeulă cum sosi, ȃise băiatului se se dea josă ca se'lă mănânce.

Dară băiatulă îi aruncă căciula, și-î ȃise se mai ródă până va cânta ună cântecă de dorulă părintiloră. Smeulă luă căciula și începu se o ródă; eară băiatulă începu se strige astă felu :

«U ! N'aude !

«N'a vede !

«N'a greulă pământului,

«Ușurelulă câmpului,

«Că vē pere stăpânnulă.

Vulpea auȃi acestă strigătă și ȃise :

— Auȃiȃi ? Ne strigă stăpânnulă.

— Tacă urechă de cărpă ! ȃiseră ceă duoă.

Smeulă isprăvi căciula și îi ȃise se se dea josă ; dară băiatulă îi mai aruncă o opină și îi ȃise se ródă până va mai cânta o dată cânteculă, și strigândă ală doilea, auȃi lupulă și ȃise :

— Adevărată că ne chiamă stăpânnulă !

Dară ursulă îi respunse :

— Tacă urechă de acă !

Smeulă isprăvindă și opinca, îi ȃise eară se se dea josă ; ear băiatulă îi mai aruncă cea-l-altă opină și îlă mai rugă se-lă mai lase măcară o dată se cânte. Elă începuse ródă și a doua opină ; eară băiatulă mai strigă o dată.

Asum însă auȃi și ursulă și ȃise :

— Intr'adevără, stăpânnulă nostru este în mare pri-mejdiă. Dară cum se eșim de aici, căci suntemă închișă ?

Vulpea ȃise :

— Voiă deschide eă !

Apoi se trîntă cu spatele de ușă ; dară nu putu s' o deschidă. Făcu și lupulă asemenea ; însă cândă se trîntă ursulă, ușă cu piatră cu totă sări cătu acolo.

Cândü se vëdură afară slobođi lupulü ñise:

— Cum se mergemü, ca vëntulü ori ca gândulü ?

— Ca vëntulü, ñise ursulü, că ca gindulü prea ne prăpădimü.

Şi plecândü, numai de câtü fuseră la băiatü.

Cum veđu smeulü că vinü căinii cu atâta furiă, se făcu unü buştianü. Earü băiatulü ñise căinilorü sei :

— Se-mi mâncaţi acestü buşteanü, şi se'mi lăsaţi numai inima şi ficaşii.

Aşa se şi făru. Apoi plecândü şi ajungândü acasă, în mirarea sorusii, băiatulü făcu o frigare, puse inima şi ficaşii în ea, le sără şi le dete ei se le frigă, ñicëndü că suntü ale vënatulü din ñiua aceia.

Dupe ce se fripseră binişorü, băiatulü luă frigarea şi lovindü pe soru-sa peste ochi, îi ñise :

— Acësta este pentru că ai datü drumulü smeuluişi ai voitü se më omóre. Mai veđi ?

— Mai veđu ca prin ciurü.

Mai sărëndü friptura. şi mai frigënd'o, a lovit-o érü peste ochi şi-i a ñisü :

— Mai veđi ?

— Mai veđu ca prin sită.

Sărëndu-o şi frigëndu-o pentru a treia óră, a mai lovit-o şi a întreat-o earü :

— Mai veđi ?

— Nu mai veđu.

Atunci 'i a pusü nouă butóie fără fundü şi-i a ñisü că nu-i va veni vederi până nu va umple acele butóie cu lacremi.

Earü elü a plecatü în lume.

BASMULU CU MINCIUNILE

Unu țeranu se dusesse la móră se macine grâu și porumbu. Elu era însoțitu de unu băiatu alu său ca de vr'o 14 ani. Găsindu móră prinsă, elu se aședă cu fiulū său lângă focu asteptându s'ei vie și rindulū lui. Asteptându ei, se făcu nópte. Morarulū făcu o azimă și o puse în focu.

— Până se se cócă azima, dișe morarulū, se spue fiăcare câte o minciună care se fiă cređută. Acela care va spune-o, va fi celū d'ânteuū care va mânca din azimă.

Toți țeranii spuseră câte-o minciună, darū nu fură cređute. Morarulū uitându-se la băiatulū țeranulū, s'a-dresă către dēnsulū și'i dișe se spue și elū o minciună.

Tatālū băiatulū, fiindu-i frică ca băiatulū se nu spue ce-va rău d'acasă, îi dișe :

— Ia lăsați pe băiatu în pace, că elu nu sciă astu-felū de secături

— Ba sciū, respunse băiatulū. Ce! eū nu suntū omū ca D-vóstră?

— Atunci spune și tu o minciună, țise morarulū.
Băiatulū începu astu-felū :

«Știți ce mi s'a întemplatū mie mai alaltă-erī rêmândū acasă singurū?

«Jucându-mē pe bătatură, dândū cu praștia, amū lovitū vaca cea bălțată. Mama venindū din satū și vēdēndu-mē mi-a datū vr'o douē palme. Eū, începēndū a plinge, eșii pe pōrtă afară și mē duseiū pe malulū gârlii care e pe marginea satulū. Ajungēndū la malū, vēđuiū o semânța de pepene plutindū pe apă. Mē plecaiū și luându-o o infipseiū cu degetulū în pământū pe malū. Mai plimbându-mē eū puținū în susū și'n josū, pe malulū apei, ca se'mi trecă necazulū, cândū eramū sē plecū, sāmânța mea de pepene răsărise și vrejiulū ei crescuse așa de mare în cātū trecuse pe malulū celū l'altū alū apei. Acolo în vērfulū vrajulū, vēđuiū unū pepene mare grozavū. Mē desbrăcaiū și trecuiū la dēnsulū. Cândū mē apropiaiū de elū, imi veni poftă sē mănâncū dintr'ēnsulū. Mē uituiū jurū imprejurulū lui și vēđuiū că e coptū bine. Darū vrēndū sē'lū încercū și neavēndū cu ce, mēduseiū în tērgū și'mi cumpēraiū unū briceagū. Dupe ce cumpēraiū briceagulū, venii ērū la pepene, și, șeđēndū lângă dēnsulū, începuiū se-ī facū dopū, ca la o proprietate a mea; căci eū sādise mē sāmânța în pământū din care crescuse elū. Darū întemplare ciudată! Briciagulū căđu în natură. Atunci intru și eū în pepene ca sē'lū cautū.

«Caută briciagulū în susū, caută în josū, nu e nicăeri. Căutândū mereū, mē întâlniū c'unū erghelegiū care mē întrebă ce cautū. Eū îi respunseiū că cautū briciagulū meū.

— Ei! Eă caută de trei ăile erghelia mea de cai, care amă perdut'o prin pepene, și nu amă prăpădită așa rău međulă pepenelui!

«Apoi luându-mă de mână, îmi dete și elă două palme și mă scóse din pepene.

«Eșindă din pepene afară, plecaiă peste câmpă necăjită, gîndindu-mă că șemînța fusese a mea, prin urmare și pepenele ală meu, și prin urmare cumă a putută să mă dea afară ună streină.

«Privindă peste câmpă, vėđuiă nisce țerană cară araă. Uitându-mă bine, vėđuiă albina tati înjugată cu ună bivolu la plugă. Mă dusei și luaiă albina. Cândă mă uitaiă bin e la dēnsa, o vėđuiă stricată la cėfă de jugă. Mergēndă mai nainte nițelă. găsiă o nucă mare. O spărseiă în două și, dupe ce scoseiă međulă, oblojiă albina la ceafă. Cândă mă uitaiă mai pe urmă, ce se vėđă? Pe cėfa ei crescuse ună nucă așa de mare în cât abia îi vedeam virfulă. Elă era plină de nuci, și cine trecea lua dintr'ensulă.

«Eă stăndă și uitându-mă la nucă, mă gāndiă că, dēca albina e a tati, și nukulă e ală meu, și luaiă dară o sburătură și asvirliă în nucă ca să dărimă câte-va nuci. Dară sburătura nu se mai întórse, ci se făcu d'asupra nukulă o poiană de nu se vedea marginile. Eă eară stătui și mă gāndiă: Albina e a tati, nuca e a mea, prin unmare și moșia este totă a mea. Mă urcaiă dară susă. Acolo ce se vėđă? o mulțime de ómenă cară seceraă. Cumă mă vėđură, îndată mă și rugară să le ajută. Eă le cerui dijma, ca dupe pămēntulă meu. Ei mă duseră s'emi o dea. Pe cândă umblamă pe câmpă, vėđuiă ună epure cu o ólă legată de códă fugindă așa de tare, în cātă culcă totă grăulă la pămēntă într'o clipă, și lāsă pe ómenă fără nici ună bobă de grău. Atunci mă apucaiă și eă și dijmuiă pe acela are era strinsă. Apoi

luându'mi dijma, mă duseiū acasă și, luându pe tata veniū cu elū aici la mōră.

Moralulū fuse mulțumitū și'i dete lui azima ca s'o fringă și sē'și ia partea. Apoi venindu-le rēndulū, măcinară și sē întōrseră acasă.

ION BUZDUGANU

A fostu o dată ca nici o dată, cându se coceaŭ oule în gheață și nóptea se făcea de diminéță. Atunci era o mătușe și unŭ unchiașu. Ei, către bătrînețe, făcură unŭ copilŭ pe care 'lŭ botezară Ion; darŭ fiindŭ că erau săraci lipiți și n'aveaŭ cu ce să trăescă, și cu ce să se créscă și copilulŭ, unchiașulŭ se băgă văcarŭ la satŭ și pădea vacile ómenilorŭ.

Ducându-se elŭ vr'o doue, trei luni cu vacile pe câmpŭ, găsesce într'o pădure o comóră.

Cumŭ vėdu elŭ cazanulŭ cu galbeni, se duse în satŭ cu vacile pe la stăpâniŭ lorŭ, și, dândule îndărėtŭ, le duse :

— Na-vė vacile îndărătŭ, creștiniŭ bunŭ, că prea suntŭ rele și nu pociŭ să le mai pădescŭ. Astă-đi le-amŭ scosŭ de doue-đeci de ori din grănilé ómenilorŭ.

Apoi dându vacile în primirea fiă-căruiă, ș'a priimitŭ léfa și s'a 'ntorsŭ a casă; éru cu baniŭ din léfa sa ș'a

cumpăratu unu măgaru și o pereche de dăsağı, și s'a dusu cu ei în pădure la comóra. Elu umplu dăsağıi în dată și apoi porni a casă. Pe drumu întilnindu mai multı din țeranii cărora le pădise, vacile ei îi dıseră:

— Mai bine e, moșule, se cari pământu cu măgarulü de câtü se păzescı vacile ?

— De, tată . . . . respunse unchiașulü . . . mai bine ; că'mi lipescü spărturile de la casă cu elü ! Dacă a-și fi remasü cu vacile, n'arü fi avutü cine se mi le lipescă, că baba este mai bătrână și mai neputinciosă de câtü mine, și de iarnă amü fi degeratü de frigü.

Duse apoi banii acasă, și pe urmă se mai duse și mai cără încă de vre-o douë orı cu dăsağıi și, ducându-ı și pe aceia, îi puse în lacră.

Fiindü că fiulü seü se făcuse mare și avea cu ce se trăească, tată-seü îi dıse :

— Acumü, tată, ai banı destui, n'ai de câtü se șeđi pe saltea și se poruncești. Carte ai învățatü destulă câtü se scrii și se citescı, nu'ți trebuie mai multă că n'o se te faci popă.

— Nu vreaü, tată, dıse băiatulü ; eü vreaü se'mi dai ce-va ca se alergü tótă dıua, darü nóptea se mă odihnescü.

— Dacă o dată ai banı, ce trebuie se mai alergi și se mai muncești ?

— Nu, nu, așa vreaü eü, se alergü tótă dıoa și nóptea se mă odihnescü.

— Bine, dıse tată-seü, o se'ți iaü o prăvălie.

— Ași ! o prăvălie ! se șeđü tótă dıoa pe scaunü, o veni mușterii n'o veni !

— Se-ți iaü, darü, capre că numai alea te facü se alergi tótă dıoa ; darü acéstă alergătură te va prăpădi !

— Ia-mi atunci capre, că eü mă mulțumescü cu atăta !

In sfârșit îl cumpără capre, și băiatul se duse cu ele să le pască.

Trecându el printr'o pădure, la marginea ei vădu un pășunător limpede ca cristatul; erau în el se scaldau trei deite.

Ion se duse și luă hainele celei mai mari și începu să fugă cu ele, lăsându și capre și totu.

Deița vădându acesta, începu să strige:

— Ióne! Ióne! Ia uităte la mine de veđi ce frumoasă suntă! ce fugi așa de mine, care te iubesci?

Atunci Ion stătu și așteptă până veni deița la densusu.

Dar ea, apropiinduse de el, îi trase o palmă și îi luă hainele din mână. Vădându elu acesta, s'a întorsu supăratu la tată-seu și-i a spusu ce i s'a întâmplatu.

— Prostule, i-a disu tată-seu! la ce te-ai uitatu îndărăt? Cându îi mai lua altă dată hainele vre unei deițe, se nu mai ascuți ce'i dice ea și se vii la mine în dată.

Elu îi făgădui că altă dată va face așa cumu i-a disu tată-seu.

Cându se duse erau cu caprele, dete erau peste deițe scaldându-se, și erau luă hainele deiței celei mijlocii și începu să fugă; dar deița îi dise și ea:

— Ióne! Ióne! fătu frumosu! uităte îndărăt la mine că eu te iubescu în câtu te voiu lua de bărbatu și ne vom eunuma amândou.

Ion auđindu acestea se înșelă erau, și erau se întorse îndărăt. Deița atunci îi trase doue palme și îi luă hainele îndărăt. Elu plecă erau necăjitu acasă și spuse tată-seu ceea ce i se întâmplase.

— Păi bine, mă prostule, îi dise tată-seu, nu i'amă mai spusu se nu ascuți ce'i va dice deițele și se nu te mai uii îndărăt?

— Bine, tată ! d'acumă înainte dacă oiū mai face așa s'e-mi d'ici ce vrei.

— Dute cu caprele éru, d'ise tată-seū, și s'e-mi vii ori cu hainele ori cu d'eița.

Ion plecând éru cu caprele unde se scâldea d'eițele, luă hainele celei mai mică, și începu a fugi cu ele ; éru d'eița începu să strige :

— Ióne, Ióne, fétu-frumosu, vin'o să te s'erutu că tu ești acela ce iubescū mai multu în lumea asta.

— Ce gindești, d'ise Ion, că o să mă înșeli și tu ca cele l'alte ? Nu mai suntū eū prostū acumă.

Și o luă d'a fuga până acasă, fără a se mai uita îndărătū.

Ajungendū acasă d'ise tată-seū :

— Uităte, tată, la haîne, ce fumóse suntū ! Le-amū luatū ; acumă te lasū pe tine să faci ce-î vrea, numai să o iaū de nevastă.

Atunci tată-seū le ascunse într'o lacră, așteptendū se vie d'eița dupe ele.

Într'o d'i tatălū băiatului ducenduse în podulū grajdului găsi pe d'eița învelită într'unū cearșafū. Elū îi d'ise că, dacă voește s'e-î dea haînele, i le dă cu condiție să ia pe fiulū seū de bărbatū.

D'eița priimi, căci tótă puterea sea îi sta în haîne, și fără ele nu putea să sbóre.

Atunci Ion de bucurie chiămă pe toți megiașii la nuntă și se făcu o nuntă împărătescă. Éru pe d'eița o îmbracă cu niște haîne făcute de elū numai de aurū.

Toți începură să jóce felū de felū de jocuri ; dar cândū începu d'eița, juca așa de frumosū, în câtū nu atingea de pământū ; éru cele l'alte femeii se minunaū de ușurința și mlădierea ei.

— Nu vă mirați, d'ise d'eița, de joculū care 'lū jocū

acum; nu este nimic; voi juca și mai frumos, cându imi va da haïnele mele socrul meu.

Atunci tôte femeile începură se se róge de bătrânú ca să-i dea haïnele, și abia îlú înduplecară; cândú se îmbracă însă deita cu haïnele și începu să jóce, puținú câte puținú se înălță până cândú ajunse la tavanú, și cândú era aprópe să sbóre, díse lui Ion :

— Ióne, Ióne! Tu m'ai făcutú se viú dupe tine, acum să vii și tu dupe mine în cetatea din aerú, dacă mă vei putea găsi.

Și sbură în mirarea mulțimei.

Ce să facă, bietulú băiatú, în urma acestei întemplerí? Iși luă arculú și săgețile, și, plecândú prin pădure, găsi unú copacú fórte înaltú și mare și se pune subtú umbra lui. D'asupra copacului era puiú împărătesei pásérilor. Ei cum îlú vedură îi díseră :

— Ióne, Ióne! Cu câtú ești tu de vítézú, dar smeulú care vine la noi cu doué-deci și patru de aripí te va omóri cândú te-o vedea aicea.

Ion însă le díse :

— Uși, paséri fără de minte, că nu sciți ce vorbiți; lasă se vie doué-deci de smei că nu'mi este frică.

Dupe unú césú însă se auđi că vine smeulú cu doué-deci și patru de aripí, care numai cândú sbura se cutremura pământulú. Cumú veni, voi să ia unú puí; dar Ion îi díse :

— Lasă puiulú, că slobodú săgéta în tine și te facú prafú.

D'o-cam-datá smeulú lăsă puiulú, darú éru îlú luá în gurá. Atunci Ion trase arculú se dea în smei, dícându-i :

— Lasă puiulú că daú în tine numai de câtú.

Earú smeulú îi respuse :

— Nu lasú puiulú, că nu 'mí e frică de tine.

Atunci trase cu săgeța și smeulă cădu mortu josu.
Apoi îl făcu cu paloșulă bucățî.

Vedëndu puii acésta, îi dîseră :

— Ióne, Ióne! vin'o sê te pitimú aicea la noi, cá daca va veni muma nóstră te va înghiți de bucuriă cá ai omorítu smeulú.

— Ce spuneți voi cá mă înghite? Darú îi tragú și ei o săgétă cum va veni.

Earú puii îi dîseră :

— Dar nu scii, Ióne, cá pomulú sub care te umbrești tu este alú ei, și ea este împèrătésa paserilorú?

— Ei bine, darú unde voiți sê mă pitulați voi?

— Urcă-te la noi susú.

Urcându-se elú susú, l'a pusú unulú subt aripă.

Viindú împèrătésa páserilorú la pui, îi întrebă cá ce miróse așa a carne de omú; dar puii îi dîseră :

— Uitate josú și veí vedea de ce miróse a carne de omú.

Cândú se uită muma lorú în josú și vedú smeulú făcutú bucățî, dîse :

— Cine mi-a făcutú mie acestú bine?

— Nu-ți spunemú, cá daca ți-omú spune îlú înghiți. dîseră puii.

— Nu-lú înghițú, dacá 'mi a făcut așa bine mare!

— Iacă-lú aci, dîse unú puiú; l'amú pítitú subt aripa mea.

Ridicându puiulú aripa și muma lorú vedëndú pe Ion, îlú înghiți; éru puii începurá sê se róge de muma lorú, dicésdú :

— Scóte-lú afará, mamá, cá elú ne-aú făcutú unú mare bine.

Și așa paserea l'a scosú afará mai vitéđu dupè cumú a fostú, și i-a dîsú :

— Ce bine s'ești facu eă ție în schimbulu aceluia care 'mi ai făcute tu? Vrei s'ești dau comori, se te facu împăratu? ce vrei?

— Nu voi s'e'mi dai nimicū. Voiū numai s'e'mi spuī unde este cetatea din aerū că-mi a fugitū nevasta acolo.

— Nu știū eă unde este, darū s'e chiamū paserile că ele póte s'e știe.

Apoi sună cu cornulū odată și veniră tóte pásērile de peste totū pământulū. Eă impăratésa lorū le întrebă dacă știū unde este cetatea din aerū unde staū trei deite; tóte răspunseră că nu sciū. Intre pásēri însē era unū pițigoiū care, la întrebare, răspunse:

— Slăvită impăratésă, eă sciū. Cândū ai trîmbițatū, eă tocmai mâncamū niște fărâmituri de la masa lorū.

— Bine, dize impăratésa. Dute cu Ion acolo.

Plecândū, aū mersū ca la o jumătate de ȕi și de o dată, auȕindū unū sgomotū fórtē mare într'o parte de locū în niște case, eī s'aū dusū acolo și aū vedutū că era o sumă fórtē mare de smei ce se certau pe trei lucrui. Ion dize pițigoiului.

— Șeȕi aci, că eă mē ducū la eī.

Și plecā acolo. Cândū intră în casă, vedū unū bici fórtē mare în care sta puterea smeilorū, și ilū luā.

Asiguratū de puterea 'sea, Ion întrebă pe smei de ce facū eī așa gălăgie. Eă eī îi răspunseră că se certū pe o corónă, pe o batistă și pe o pereche de papuci.

— Și la ce suntū bune acestea? întrebă Ion.

Eă smeiū răspunseră:

— Cu coróna cândū o puī în capū nu te mai vedī, cu batista cândū o legī de mâna dréptă sborī, și cu papucii cândū îi încalți treci orī ce apă ca pe uscatū!

— Dacă le voiū lua eă, dize Ion, n'o s'e mai avefi pentru ce vē certa.

Și de odată se înfășură cu batista la mâna dreaptă, își puse coróna și papucii, luă pe pițigoii, sbură în aer și se opri tocmai în palatul ștețelor.

Ele se pregătéu să ședă la masă, când el intră în casă fără să fie vădută.

Apoi tocmai când ședuseră tóte ștețele la masă și mâncau, el își ridică puțin coróna și duse nevetei séle :

— Dar pentru mine nu pu un tacâm la masă ca să mănânc și eu ?

Șteța vędëndulú sári de gátulú seú și îi duse :

— Darú cumú ai venitú până aici ?

Elú îi spuse ; éru ea îi duse :

— De vreme ce ai pututú să vii pênă aici, apoi voi merge cu tine pe tэрámulú celú-altú să trăimú împreună.

Și dupe masă au și plecatú pe páméntú la casa bătránului.

Aci ș'aú făcutú unú palatú frumosú, de strălucea ca sórele, în care au trăitú ferieți și tráescu și acumú.

UNUL PATE PENTRU TOȚI

A fostü o dată ca nici o dată, pe cândü se potcovea puricile cu 99 oca de ferü la unü piciorü și totü îi remënea călcăcâiulü golü, se suia în slava cerului și se lăsa pe frunđa teiului.

A fostü o dată o óie care avea trei fete (oițe). Ea se ducea totü-d'auna la érbă și lăsa pe fetele ei la bordeiü, și apoi, cândü se întorcea, apropiindu-se de ușa bordeiului, Țicea :

— DeschideȚi, maică, ușile, că vine maica cu Țițele pline de lapte, date dupe spate, cu frunza 'n buză și cu érbă 'n barbă.

Fetele deschidéü ușa și ea intra și le da së sugă.

Apoi diminéȚa, cândü pleca la érbă, le Țicea se nu deschidă ușa la nimeni pënë nu le va areta códa pe crăpătura ușei.

O dată unü ursü, voindü ca se le mănănce, veni la dênsele și le Țise :

— DeschideȚi, maică, ușile, că vine mama cu Țițele pline de lapte, date după spale, cu frunza 'n buză, cu érba 'n barbă.

Insă ele nu deschiseră uşia ci îi diseră :

— Arătă cода pe crăpătură, ca să vedemū daca eşti mama.

Elū arătându cода, fetele îi diseră :

— Fugi de aici că nu eşti mama, ci eşti ursulū care ai venitū să ne mănânci.

Şi astū-felū ursulū nu putu se le mănânce.

Dupe aceea venindū lupulū, asemenea n'a pututū se le mănânce. In fiine, veni vulpea şi, apropiindu-se de aşă, dīse :

— Deschide-ţi, maică, uşile, că vine maica cu ţiţele pline de lapte, date dupe spate, cu frunđa 'n buză, cu erbă 'n barbă.

Earū fetele respunseră érašī :

— Arătăţi cода pe crăpătura uşii, ca să vedemū dacā eşti mama.

Vulpea arătându cода, ele cređurā că este mama lorū, şi deschidēndu-i uşia ea chiemă pe lupū şi pe ursū, mâncară fetele şi maţele le puserā 'nşirate între zăbrelele ferestrii ; earū căpēţenele le puse lângă feréstră.

Atuncī muma lorū viindū şi de departe vėđēndū maţele şi capetele la feréstră, dīse ridēndū :

— Uite, fetele mele aū torsū şi aū pusū torsulū la feréstră, şi ridū fiindū-cā mă vedū pe mine.

Dupe aceea apropiindu-se, şi vėđēndū fetele mâncate, a începutū se plīngă şi se'şi smulgă pėrulū, şi îndatā plecā dupe ursū.

Căutându aşă în tóte părţile pe ursū, dete peste vulpe şi o întrebă :

— Ai vėđutū, fetele mele ?

Ea respunse că nu le-a vėđutū. Apoi mergēndū mai 'nainte dete peste lupū, pe care, întrebāndulū de fetele ei, elū respunse că nu le-a vėđutū. In fiine, mergēndū

mai 'nainte și dându peste ursu, îlă întrebă dacă a vë-
 ȕutü pe fetele séle; elü îi respunse că le-a vëȕutü și
 le-a mâncatü, și se tacă din gură că o mânca și pe ea;
 dar ea îi respunse:

— Ursule, nu te supra și vin'o joî la noi ca se mâ-
 nâncî plăcinte moi.

Atuncî ursulü îi respunse:

— *Oiü veni, oiü veni.*

Dupe aceea ducându-se pe la lupü și pe la vulpe, le
 ȕise asemenea ca se vie, și lupulü cu vulpea respunseră
 că vorü veni. Ea ducându-se acasă, făcu trei gropî a-
 dâncî, dintre care douë cu trei care de lemne, eară cea
 de a treia cu nouă care de lemne; și dupe ce veniră
vulpea, lupulü și ursulü, óea pofti pe ursü se șëȕă pe
 scaunulü celü de céră care era d'asupra gropei celei
 arse cu 9 care piine de lemne; eară pe lupü și pe
 vulpe îi puse pe scaunele de lemnü care erau pe cele-
 l-alte douë gropî. Dupe aceea topindu-se scaunulü celü
 de céră, ursulü căȕu în grópă, și începëndü se arȕă în-
 cepu a striga:

— Oaie! óie! scóte-më din grópă că'ti voiü da pe
 fetele tale.

Insë ea îi ȕise:

— Nu! cumü 'mî-ai mâncatü tu fetele, așa se te arȕü
 și eü pe tine; cumü 'mî-ai arsä tu inima mea așa 'ti-o
 arȕü și eü pe a ta.

Earü lupulü și vulpea fugiră.

SANTA VINERI

A fostu o dată unu unchiaşu şi o mătuşe. Unchiaşulū avea o fată de la nevasta din tēiū şi mătuşia o fată de la unchiaşulū din tēiū ; căci amândoi mai fuse-seră căsătoriţi câte o dată. Fata unchiaşulū era atâtū de bună şi de harnică, şi atâtū de frumósă, în câtū tótă lumea se mira de ea. Érū fata babii era atâtū de rea şi de leneşe, şi atâtū de urâtă în câtū tóte lumea o ura.

Mătuşia era totū déuna necăjită : de ce fata unchiaşulū se fiă așa de frumósă şi iubită de tótă lumea. Ea nu putea s'o vedă şi o certa în tote ڭilele, ca dóră se va desnădăjdui şi va lua lumea în capū ; dar vedēndū că ea rabdă cu linişte tóte ocările şi tótē certele séle, se necăji şi mai multū şi ڭise într'o ڭi unchiaşulū :

— Unchiaşū ! fata ta e o desmetică, o nevoiaşă, o neascultátore. Éū nu mai potū s'o mai suferū prin casă. Orī o duci unde oi vedea cu ochiū, orī, de unde nu, pâine şi sare pe unū talerū cu tine nu mai mănâncū.

Se gîndi unchiașulū, se chibđui; dar, sciindū cine e mătușă, chiămă pe fata sa și-î ȃise :

— Fata mea ! Tu acum te-ai făcutū mare. Ești în-țelēptă și harnică : poți se-ți cāștigi singurā hrana. Dute, dar, unde te va învăța Dumneđeū ; cāci, altū felū, eū nu mai potū trăi în casă cu mumă-ta cea vitregă.

Fata la aceste cuvinte începū se plîngă, și, cu inima sfișiată, dupe ce-și luă lucrurile sełe și puține merinde, și dupe ce îmbrăcișe pe brătrānulū seū tată, plecā. Se duse, se duse pānă ajunse înaintea unei fāntāne. Eru fāntāna cum o veđu îi ȃise :

— Fată mare și frumósă ! ce treci așa iute, fără se mă bagī în sēmă ? Vin'o de mă curățā de noroi și mă sleesce cā la întōrcere îți voiū da și eū apă rece se beī.

Fata se opri, o curățī de noroi, o slei, o drese pe unde era stricată și plecā înainfe. Merse înainte, merse, pānă ajunse într'unū crîngū. Aci unū ogarū se totū uita la unū piciorū. Cum o veđu, îi ȃise ;

— Fată mare și frumósă ! ce treci așa iute, fără se mă bagī în sēmă ! Vin'o de-mī scōte unū ghimpe ce 'mī-a datū în piciorū, cā la întōrcere îți voiū da e-pure friptū.

Fata se opri, scōse ghimpele din piciorulū ogarului, îi astupă rana cu clei din urechiā și-ī o legă cu o cārpă ruptă dintr'o haină d'ale ei, apoi plecā nainte. Merse mai nainte, pānă ajunse înaintea unai cuptorū. Cum o veđu cuptorulū îi ȃise :

— Fată mare și frumósă ! ce treci așa iute, fără se mă bagī în sēmă ! Vin'o de mă lipesce, mă curățā și-imi dā focū, cā la întōrcere îți voiū da și eū pāine caldă.

Fata se opri, lipi coptorulū, ilū curățī, îi dete focū

și plecă înainte. Merse, merse și mai departe, până dete de unŭ pĕrŭ. Ērŭ pĕrŭlŭ cum o veđu îi đise :

— Fată mare și frumósă ! ce treci așa iute, fără măcarŭ a te uita la mine ! Vin'o de mă curăță de frunđe și de *pisica popii* (unŭ felŭ de omiđi), că la întórcere îți voiŭ da pere cópte.

— Fata se opri, curăță pĕrŭlŭ de omiđi și de frunđe și apoi plecă înainte. Merse, merse și mai departe, până ajunse înaintea unei vițe. Ērŭ vița cum o veđu îi đise :

Fată mare și frumósă ! ce treci așa iute, fără a te uita la mine ! Vin'o de mă curăță, de mă plivește și-mi rupe tóte frunđele uscate, că la întórcere îți voiŭ da strugurŭ copti și vinŭ.

Fata se opri, plivi via, o curăți de frunđe și ramurŭ uscate, apoi plecă înainte. Se duse, se duse până aprópe de inseratŭ, și ajunse într'o pădure întunecósă, la pórtă unui palatŭ. Aci i se făcu frică se mai mérgă nainte și se gîndi se ceară găsduire la acelŭ palatŭ. Se duse, dar, la pórtă palatului și bātu de trei orŭ. În acestŭ palatŭ ședea sânta Vinerŭ ! Cum auđi că bate cine-va la pórtă, sânta Vinerŭ veni și întrebă cine bate.

— O călétóre, răspunse fata !

— Dacă ești femeia bună, îi đise sânta Vinerŭ, deschidĕndŭ pórtă, intră ; érŭ de ești femeia rea, nu intra, că amŭ o cățelușe cu dinții de ferŭ și cu măselele de oțelŭ care te va face miŭ de fărâme.

— Suntŭ o fată săracă, gonită din casa părintéscă de mumă-mea cea vitrigă.

— Atuncŭ trebuie se fiŭ bună, intră.

Fata intră, și sânta Vinerŭ o întrebă dacă voește se se bage la dĕnsa. Ērŭ fata priimi cu mulțumire. De cu séră sânta îi aretă loculŭ unde trebuie se ședă și apoi o învăță ce trebuie se facă adouă đŭ.

— Se faci, îimise ea, tărițe, nici fierbinți nici reci, și apoi se strigi toate paserile mele astă-felū :

«Puii mării ș'ăi mătușii !

«Alergați de unde sunteți,

«Ca se vă dea mama demăncare,

«Alergați în fuga mare.

«O se vie o mulțime de lighioni, dar se nu te sperii, că nu-ți face nimicū.»

Adoua di de dimineta sânta Vineri s'a dusū la Biserică. Érū fata a făcutū tărițele cum i-a disū sânta și apoi a începutū se strige :

«Puii mării ș'ăi mătușii !

«Alergați de unde sunteți,

«Ca se vă dea mama demăncare,

«Alergați în fuga mare».

De o dată, din toate părțile începură se vie șerpī, brósce, șopīrle, gușteri, nevăstuici, balauri sburători și nesburători, și o mulțime nenumărată de lighioni. Fata le dete la toate demăncare, apoi se retraseră toate prin cuiburile lorū,

Cândū se întorse sânta Vineri și cercetă pe lighioni daca aū fostū mulțumite, toate într'o glăsuire răspunseră că aū fostū prea mulțumite și nici nu le-a îngrijitū vre o slujnică din câte a avutū până în acea di cum le-a îngrijitū fata care o avea acumū.

Fata a urmatū slujba ei astă-felū mai multe linnī de zile, fără se dea privilegiū nici lighionilor se se plīngă de ea, nici santei Vineri se se nemulțumescă.

Într'o di sânta Vineri o chiamă se-ī caute în capū. Pe cândū îi căuta, o lăcremă fierbinte cădu din ochii fetei.

— De ce plīngi, fată? — o întrebă sânta — Ori ți e dorū d'acasă ?

— 'Mi e dorü, maică, răspuse fata, că nu știu ce o fi făcëndü bătränulü meu tată.

— Dacă este așa, ȡise sânta Vineri, dute în chelarulü meu și alegeți d'acolo o ladă care o fi mai urâtă; iauă și dute cu ea acasă, dar se n'o deschidi până acolo.

Fata se duse în chelarü, luă o ladă care era mai urâtă și plecă acasă. În drumü trecu pe lângă vița ce o curățise. Vița cum o vëdu o opri și îi dete struguri și vinü. Mai merse nainte și dete de përu; éru përulü o opri și îi dete nisce pere așa de gustöse încätü nu te puteai sătura mändându-le. Mai nainte întëlni cuptorulü care-i dete pâine caldă; apoi ogarulü care-i dete epure friptü și apoi fântâna care i dete apă rece.

În sfirșitü ajunsë și acasă. Unchiașulü cum o vëdu de departe alergă înaintea ei plingëndü de bucuriă și o îmbrăcișă. Amândouï remaseră îmbrăcișati și plingëndü. Apoi intrară în casă și fata deschise lada.

Ce mare minune! În ladă erau tôte lucrurile trebuincioșe pentru o mirésă, cusute numai cu firü de celü mai bunü și tôte de borangicü și de arnici. Éru cele mai frumöse erau o rochiă cu luna în spate și sórele în pieptü, o brățară cu totulü și cu totulü de aurü, și 6 șiruri de mărăgitarü.

Mătușia vëdëndü aceste bogății, s'a amărit fórte. Apoi a întreatü pe fată cum a făcutü de le-a câștigatü; éru fata i-a spusü tótă șiretenia. Atunci mătușia a chematü și ea pe fiie-sa și-i a ȡisü se se ducă și ea ca se vie cu ast-felü de bogății. Fata mătușei a începutü se plingă; dar mătușia a bătutü-o și a gonitu-o, ȡicëndü-i se nu se întorcă în casa ei fără acele lucruri.

Vëdëndü fata mătușei că nu este nici o nădejde de scăpare, a plecatü și ea. S'a dusü pe drumü nainte până a datü de o fëntână. Éru fântâna i-a ȡisü :

— Fată mare! fată mare! Ce treci așa iute, fără se mă bagî în sémă? Vin'o de mă curăță de noroi și mă sleește că la întorcere îți voiü da apă rece se bei.

— Ba puneți pofta 'n cui, răspuse fata, că nu-mi umplu eü mâinile ce'mi le-a spălatü mama.

Mai merse înainte și întêlni și ea unü ogarü, unü cuptorü unü përu și o viță, care toți o rugarä se-î curețe și se scöță ghimpele; dar ea la toți le răspuse că nu-și mârjeste mâinele pe care i le-a spălatü mäsa. Mai mergëndü înainte, ajunse în aceiași pădure în care era palatulü sântei Vineri. Fiindü că înoptase, și fiindu-î frică, se otări se cërä și ea găzduire la locuitorii acestüi palatü. Bätu, dar, în pörtä de trei ori. Cum auđi sânta Vineri că bate cine-va la pörta, veni și întrebä: cine bate?

— O călätöre, îi răspuse fata mätușei.

— Dacă ești femeia bună, îi ăise sânta Vineri, deschidëndü pörta, inträ; érü de ești femeia rea, nu intra, că amü o cățelușe cu dinții de fierü și cu mäzelele de oțelü care te va face miï de färäme.

— Suntü o fatä gonitä de mumä-mea, și amü plecatü së-mi găsescü unü locü, răspuse fata.

— Inträ, dar, la mine, ăise sânta Vineri.

— Intru; dar cu legäturä se-mi dai o rochiä cu luna în spate și sórele în pieptü, o brățarä cu totulü și cu totulü de aurü și șese șiruri de mărăgăritare.

— Dacă îmi vei face slujba bine și voiü fi mulțumitä, îți dau și aceia ce ceri și alte lucruri mai multe.

Fata făgădui că va face tot s'o mulțumescä. Sânta Vineri îi spuse de cu séra Că a doua ăi de dimicéță se facä tărîte, nici prea reci nici prea ferbinți, și se chiäme tóte lighionele se le dea se mănance, strigändu-le ast-felü:

„Puii mamii ș'ai mätușei!

„Alergați de unde sunteți.

„Ca se ve dea mama demâncare,
„Alergați în fuga mare.

A doua zi de dimineață sânta Vineri s'a dusă la Biserica. Eră fata a făcută țărițele și apoi a început să strige :

„Puii mami și ai mătușii !
„Alergați de unde sunteți,
„Ca să ve dea mama demâncare,
„Alergați în fuga mare.

De o dată din toate părțile au început să vie aceleași lighioane ce veniseră la fata unchiașului. Dar cum le dete țărițele, ele erau așa de fierbinți că îndată ce mâncară cele cari veniră întâiu se opăriră și muriră pe dată; eră cele l'alte, vedându acesta, fugiră prin găurile lor.

Cum veni sânta Vineri de la biserică, toate lighioanele ce mai rămăseseră alergară înaintea ei și îi spuseră ceia ce s'a întâmplat. Eară sânta Vineri, supărându-se foarte multă, a chemat pe fată, și, dupe ce i-a spus că nu face pentru dânsa, i a disă se mērgă în chelară și se ia o ladă care va fi mai frumoasă, dar se n'o deschidă pēnă acasă.

Fata mătușei s'a dusă în chelară, a alesă o ladă care i-a plăcută mai multă, a luat-o și a plecată cu dēnsa acasă. Pe drumă vedându nisce struguri frumoși pe vița ce o rugase s'o curețe, a voită să culēgă câți-va, dară strugurii s'au făcută îndată aguridă, în cătă n'a mai putut se-i mănănce. Mai mergēndă, a dată de pēră, și voindă se ia pere, pērulă a înșepată-o și n'a putut se ia nici una. Apoi a voită se ia pâine de la cuptor, dar cuptorulă a arșu-o; voindă se ia epure de la ogară, ogarulă a mușcat-o. Ajungēndu-o, în sfirșit, setea, a voită se bea puțină apă de la fântâna sciută; dar ea a început să curgă, în locă de apă, noroi.

Făcēndu-i-se și fōme și sete grozavă, și credēndă că

póte se găsescă în ladă ce-va demîncare și beutură, a deschisă lada. Dar câtă i-a fostă de mare spaîme când, în loculă celoră ce căuta și celoră ce se astepta se găsescă, vede o mulțime de lighioni carî se repedă asupra ei și carî o mănâncă, dîcîndu-î:

— Cum tu ai omorită pe frații noștrii, așa te omorîmă și noi pe tine.

Pe cândă pe fata mătușii o mîncău șerpîi și nevăstuicele aprópe de sată, totă în acea țî și în acelu césu fata unchiașului se cununa cu unulă din cei măi frumoșî flăcăi din sată la biserică. Nunta a fostă din cele măi frumóse. Număi mătușea era tristă că nu era și fata ei acolo.

Fata unchiașului trăește și ađî în acelu sată. Dacă nu me credeți, duceți-ve acolo de vedeți!

BALAURULU CU 12 CAPETE.

I

A fostü o dată ca nici o dată.

A fostü unü împăratü și o împărătesă cari, singurulü iucru ce aveau de la Dumneđeü, era unü băiatü ca de vr'o 15 ani. Din copilăria lui băiatulü se obicinuise a trage cu arculü și a umbla călare. Într'o di trăgëndü elü cu arculü, una din săgeți se duse așa departe în cătü nu se mai vedeu. Atunci băiatulü se duse la tată-seü, îi ceru bani și calulü seü celü mai bunü ca se se ducă se-și caute săgeța. Tată-seü îi dete bani și calulü celü mai bunü din grajdü; éru băiatulü, încalecândü, plecă.

Se duse, se duse, cale lungă se-ı ajungă; éru cândü sórele era la chindii, elü ajunsese într'unü câmpü plinü numai de florü. Aci opri calulü și incepu se se uite peste câmpie. În miđloculü câmpiei vedeu cu mirare săgeata sea infiptă în pămëntü. Alergă îndată acolo, descălică, și cândü scóse săgeata eși și o mulțime de pămëntü cu ea, făcëndu-se o grópă mare. Elü se coborü în acea grópă și acolo găsi unü boü, și pe spinarea boului găsi

unŭ paloșŭ și o scrisóre care dicea că „cine va lua boulŭ, se-î dea pe fiă care ȃi se mănânce câte trei banițe de grău și câte o vadră de vinŭ se bea; și daca va urma așa, boulŭ acela va învia pe omulŭ care îlŭ va lua, ori de câte ori va muri. Earŭ despre paloșŭ dicea că pôte cu elŭ sĕ împiătrĕscă ori-ce lucru.

Băiatulŭ luă boulŭ și paloșulŭ și plecă nainte. Merse, merse și mai nainte, până ajunsĕ într'unŭ orașiŭ. Acolo trase la o babă bătrână și ceru se-î dea se mănânce, lui și bouluĭ, și se-î dea și puțină apă lui de bĕutŭ, éru bouluĭ o vadră de vinŭ. Baba îi dete demâncare, și lui și bouluĭ, precum și vadra de vinŭ bouluĭ; éru câtŭ despre apă, îi spuse că în acelŭ orașŭ este numai unŭ puțŭ, care este păditŭ de unŭ bălaurŭ, și că fie care, daca vrea se ia apă, trebuie se dea bălauruluĭ câte o fată ca se o mănânce. Îi mai spuse, că chiarŭ a doua ȃi era rândulŭ împĕratuluĭ ca sĕ dea pe fiica sea, pentru care bătuse pristavŭ că aceluĭ care va omorĭ pe bălaurŭ și va scăpa fata îi va da bogății ne-numărate și pe fiisa de nevastă.

Băiatulŭ auȃindŭ aceștea, ȃise babeĭ că adoua ȃi se-î dea lui donițele ca sĕ se ducă sĕ-î aducă apă de la puțŭ, fără sĕ dea nimicŭ balauruluĭ. Baba făgădui că i le va da, éru băiatulŭ se culcă liniștitŭ.

A doua ȃi de dimineță, cum se sculă băiatulŭ își luă paloșulŭ și arculŭ, ceru donițele babeĭ și plecă la puțŭ, unde găsi și pe fata împĕratuluĭ așteptândŭ ca se vie bălaurulŭ s'o mănânce. Dar băiatulŭ nu așteptă nici de cum, ci se apropiă de fată în dată ce ajunsĕ, spuindu-ĭ că vrea s'o sc ape din gura bălauruluĭ, cu învoire sĕ lă lase se-și puie capulŭ în póla ei și, de va adormi, sĕ 'lŭ scóle numai atunci cândŭ bălaurulŭ va scóte capulŭ din puțŭ.

Fata primi cu bucuria ceia ce-i ceru băiatul. Elu își puse capul în pólă-și și adormi. Earu cându eși bălaurul pin puțu, fata, de frică, nu îndrăsnî se-lu scóle, ci începu se plângă cu lacrimi, ast-felú că o lacremă pică pe obrazul băiatului. Acéstă lacremă a fostú atâtú de fierbinte în câtú, arđându-lú, de o dată a săritú în susú și a vedutú pe bălaurú în fața lui. Atunci elú ș'a scosú arculú și s'a pusú în dreptulú fetei.

Bălaurulú, vedéndú acésta, a đisú băiatului:

— Dă-te la o parte se-mi iaú darulú.

Earu băiatulú nu voi ci își întinse arculú.

Atunci bălaurulú întinse unú cape se-lú mánânce, éru băiatulú trase o săgétă și i 'lú reteză. Bălaurulú începu a se svîrcoli, apoi mai întinse și capulú alú douilea; dar băiatulú îi reteză și pe acela. Atunci începu o luptă grozavă între băiatú și bălaurú. Băiatulú nu avea altă apărare de câtú voinicia sea și arculú cu săgetele; éru bălaurulú cele douè-spre-dece capete și otrava ce arunca mereú din gură.

Se luptară đi de vară până séra; cândú remăsese însé sórele d'o suliță, băiatulú nu mai avea nici o săgétă. arculú se rupsese și elú abia se mai ținea pe picióre; éru bălaurulú mai avea numai unú capú. Ceru o șuviță de pěrú fetei, care era mai multú mórtă de câtú viá de frică, și își drese arculú. Apoi începu lupta cu bălaurulú, și astă dată îi reteză și celú din urmă capú; însé cu acésta din urmă biruință cădu și băiatulú josú, mai multú mortú, așa era leșinatú de ostenélă.

Pe cândú băiatulú și fata erau leșiñați pe marginea puțului, tocmai atunci veni unú țiganú de la curtea împărátescă ca se ia apă; dar vedéndú bălaurulú mortú se duse la fată, o căută se vedă dacă nu e mórtă, și, vedéndú că e caldă, stropind'o cu apă, fata se deștep tá

și țiganulŭ o întrebă cine a omorîtŭ pe bălaurŭ ; erŭ fata arătându-i pe băiatŭ, i-a spusŭ că elŭ l'a omorîtŭ. Atunci țiganulŭ a luatŭ paloșulŭ băiatului și l'a tăiatŭ cu elŭ miș de bucăți ; apoi a luatŭ cele 12 capete și cele 12 limbŭ a le bălaurului, precum și pe fată, dîcîndu-i se nu spue nimicŭ împăratului că o va omorî, și aŭ plecatŭ apoi la Palatŭ. Fata însă, înainte de a pleca, a lăsatŭ se-i cađă ună inelŭ și o mahramă, fără se vedă țiganulŭ.

Împăratulŭ cum a vedutŭ pe fiă-sea, ne mai putândŭ de bucuriă a întreatŭ cine este mântuitorulŭ ei ; erŭ țiganulŭ aŭ respunsŭ cu ifosŭ :

— Eŭ, slăvite împărate.

— Adevăratŭ e ? a întreatŭ împăratulŭ pe fiă-sa.

— Adevăratŭ, a răspunsŭ fata cu glasulŭ jumătate, fiindu-i frică de țiganŭ dacă va spune așa precum fusese.

Atunci împăratulŭ, de și cu destulă mahnire că mântuitorulŭ ficii sele era unŭ țiganŭ, prin urmare unŭ robŭ, dar fiindŭ că făgăduise, se otorî a'i o da de nevastă

II

Pe cândŭ băiatulŭ zăcea mortŭ și făcutŭ bucăți la marginea puțului, baba, gazda sea, tocmai intrase se dea demăncare și de bătŭ boului. Elŭ cumŭ o vedu nu voi nici se mănânce nici se bea, ci îi spuse că-i este sete de apă, erŭ nu de vinŭ, și că trebuie se-lŭ ducă la puțulŭ din orașŭ că bălaurulŭ nu mai trăește și că pôte fiă care se bea slobodŭ apă, dar se ia ș'unŭ bulgăre de sare..

Baba luă sarea, îlŭ luă de funiă și plecă cu elŭ la puțŭ. Cândŭ ajunse acolo, cum vedu pe băiatŭ făcutŭ bucăți, baba începu se se vaite ; erŭ boulŭ îi dîse :

— Nu te mai văita, babo; ci mai bine adună bucăţică lângă bucăţică, dar fiă care se fiă la loculū ei.

Baba adună bucăţică lângă bucăţica, până făcu trupuļū băiatuluī, cum fusese; éru bouļū, dupe ce linse sarea, începu se lingă pe băiatū, se sufle peste elū, așa că băiatuluī numai de câtū căpătă viaţă, și cândū elū deschise ochiī ġise:

— Da multū amū dormitū.

— Dormia-ī și mai multū, îi ġise baba, dacă nu venea bouļū se mă pue sē adunū bucată lângă bucată și elū se te lingă și se sufle peste tine ca se înviăđi.

Elū nu înţelese nimicū dintr'acésta; dar cândū îi spuse bouļū tótă şiretenia, atunci înţelese totū, și chiarū de ce fata nu mai era lângă dēnsulū. Nu se desnădejdui însē, ci porniră cu toţiī acasă la mătuşe, după ce băiatuluī luă cu elū măhrama și inelulū fetei de împēratū.

A doua ġi, dupe mórtea bălauruluī, împēratulū a dat sfóră în ţeră că peste o sēptēmēnă are se se facă nunta prea iubitei séle fiice cu Burcea țiganulū, mântuitorulū ei și chiăma pe toţi boerii din coprinsulū seū sē fie faţă la nuntă, cum și pe toţi împēraţiī vecinī. Chiămă totū de o dată pe croitorulū palatuluī și-ī porunci se acă pentru ginerele se ū haine numai cu firū de aurū și cu pietre nestemate, dândū și poruncă hasnataruluī se dea luī Burcea orī căţi banī va cere.

La ġiua otărită pentru cununiă, cei chemaţi erau în palatulū împērătescū. Toţi erau trişti pentru ca unū țiganū urătū și nerodū se ia o fată atâtū de frumósă și atâtū de înţelēptă. Din toţi însē celū mai tristū era împēratulū și, mai cu sémă, fiă-sea, care avea mustrare de cugetū că nu pôte spune că nu este țiganulū mântuitorulū seū, ci altulū, totū feciorū de împēratū ca dēnsa.

Țiganulū însē era veselū.

Pe timpulŭ acela era obiceiŭ ca la nunta unei fete de împĕratŭ, fie care locuitorŭ din acelŭ oraŝiŭ, unde ŝedea împĕratulŭ, se ducă cāte unŭ ploconŭ fetei. Băiatulŭ ŝise mătuŝii se facă ŝi ea o turtă ŝi s'o ducă la Palatŭ ploconŭ.

Baba priimi bucurosŭ ŝi începu se cearnă, se frământe ŝi se facă turta. Cândŭ era gata de a o pune în cup-torŭ, băiatulŭ desfăcu la miđlocŭ coca, băgă inelulŭ la miđlocŭ ŝi apoi drese coca la locŭ.

Dupe ce turta s'a coptŭ, bătrāna a plecatŭ cu ea la Palatulŭ împĕrătescŭ. Cândŭ a voitŭ se intre în curte, slugile, cum suntŭ ele, totŭ déuna obraznice, n'a voitŭ s'o lase, fiindŭ că avea hainele rupte ŝi cārpite. Darŭ tocmai fata împĕratului se pusese la ferĕstră ŝi se uita prin curte, ca dōră va vedea pe mântuitorulŭ ei. Veđĕndŭ pe slugi, că opreŝte pe o bătrānă, le făcu semnŭ se-o lase se mĕrgă până la ea; éru slugile, la poruncele stăpāniŭ lorŭ, o lăsară. Baba îi dete azima, urāndu-i ferĕcirŭ vecinci; éru fata, mulțumindu-i, luă azima ŝi chiar de față cu bătrāna o rupse în douĕ.

Dar care fuse mirarea fetei cândŭ, în miđloculŭ azimi, găsi inelulŭ ei!

— Unde este acela, care a pusŭ acestŭ inelŭ în azimă? întrebă fata.

— La mine acasă trebuie se fiă; căci eŭ nu am acasă de câtŭ unŭ băiatŭ frumosŭ ca unŭ împĕratŭ, pe care l'a omorĭtŭ robulŭ măriŭ vōstre, dar care apoi a fostŭ înviatŭ de unŭ boŭ alŭ seŭ ŝi acestu-a trebuie se fi pusŭ inelulŭ în azimă.

— Écă, ia punga asta cu banŭ pentru tine, ŝise fata, ŝi dute fuga de-i spune se vie acum că îlŭ așteptŭ.

Baba alergă numai de câtŭ, îi spuse ceia ce s'a petrecutŭ, ŝi îi ŝise sĕ se ducă că'lŭ așteptă fata împĕratului cu brațile deschise. Băiatulŭ, plinŭ de bucriă,

dupe ce își luă paloșul și mahrama, se duse la palatul împărațesc. Când intră în sala cea mare a palatului, vădu o mulțime de ómenī care se plimbau în tóte părțile și în miđilocul lor pe țiganū îngâmfatū și mândru ca unū vizirū. Érū trecendū în altă sală, unde era fata, ea cum ilū vădu sări de gítulū sēū și strigândū :

— Ásta este mântuitorulū meū ! Ásta este mântuitorulū meū !!

Tótă lumea se strînse în jurulū lorū. Érū băiatulū vorbi ast-felū :

— Așa este! Eū suntū mântuitorulū acestei fete care era se o mănânce bălaurulū de la puțulū din orașiū. Am omorítū bălaurulū și amū scăpatu-o. Dar de osteneală leșinândū, unū robū alū împăratulū a venitū la puțu se ia apă și, vedëndū pe bălaurū mortū și pe fatā viă, m'a tăiatū în bucăți, a luatū pe fatā cu amenințări ca sē dīcă că elū este mântuitorulū, luândū totū de o datā și semnele cu care se arēte mórtea bălaurulū. Fără unū boū alū meū, și astă-đi așū fi mortū. Acum fiindū că aici este norodū multū, și fiindū că judecata celorū mulți este totū déuna mai dréptă, judecați și osândiți pe vinovatū.

— La mórte! la mórte! Strigă mulțimea.

Atuncī împăratulū, auđindū tóte acestea, chiāmă slugile séle și le porunci se scóță douī cai din grajdū, unulū de la munte și altulū de la baltă; érū de códele lorū se lege pe țiganū de câte-unū piciorū, împreună cu unū sacū de nucī.

Așa se și făcu. Și cândū caii o luară d'a fuga, fiă care în partea lui, făcură pe țiganū bucățele, și, unde cădea nuca, cădea și bucățica.

III.

Dupe pedépsa țiganului, împăratul îmbrăcișă pe băiatul și îi dise că a lui sē fiă fata. Dar fiindu că nu este pregătitu ca se facă o nuntă cum se cade unorū fiū de împărați, se o amâne pentru sēptē-māna viitorē.

Băiatulū primi bucurosū, și așa se și otări. A doua di însă, împăratulū se pomeni cu o scrisore de la fiulū împăratulū vecinū, Roșu împăratū, în care cerea de sociā pe fiā-sa ; căci, nedândui-o, se va scula cu óste în potriva lui. Împăratulū, cum priimi acēstā scrisore, adună pe toți boerii împărăției, între care și pe băiatulū, și le arētā cele coprinsē într'ēnsa. Cei mai mulți din boeri gāsirā cu cale se dea pe fatā, ca se nu pue în primejdiā Împărăția. Erū alți gāsirā cu cale că mai bine sē se batā și se mórā până la unulū, de câtū se primēscā rușinea, dicēndu-se că a priimitū de fricā. Dintre aceștia fu și împăratulū. Băiatulū însă, ca unulū care era la mișlocū, n'a disū nici una, nici alta.

Luāndu-se acēstā otărire din urmă, fiindu mai mulți pentru ea, împăratulū o și făcu cunoscutū protivniculū seū, erū elū, priimindu-o, se și sculā cu óste împotriva Împăratulū. Împăratulū aflāndū, își gāti și elū óstea și o împărți în trei părți : o parte pusā subt poruncile lui, a doua a vizirulū seū, și a treia a băiatulū, și pornirā înaintea vrājmașulū. Băiatulū ceru împăratulū se mērgā elū nainte, ca se începā elū întēiū bătălia, la care cerere împăratulū se invoj.

Oștirea cum se întēlnirā pe unū câmpū mare, deterā în timpine și în surle, și începurā a se tăia cum se tae. Erū cândū băiatulū vēdu că oștirea protivniculū este de o sutā de ori mai mare de câtū a lui, și numai pôte se fie, scóse paloșulū seū, care 'lū gāsise pe boū, și,

cum îl areta oștirea, totă împetri, numai fiul lui Roșu împărat rămas neîmpetrit. Când veni împăratul și cu vizirul și găsi totă armata vrăjmașă împetrită, mult se miră. Apoi făcu un chef mare de se duse pomina, și dupe chef, s'a întors la scaunul împărăției.

Fiul lui Roșu împărat vedându-se rușinat atâta, s'a întors la împărăția sea și a adunat altă oște, atâta de multă că frunza și érba le putea numără, érú óstea lui ba. Tatăl fetei aflându și de asta, voi se mérgă érú cu oștire împotriva lui ; dar băiatul îi di se că nu trebuie se mai mérgă el, ci se'l lase numai pe densusul, cu oștirea lui, se-lu întimpine.

Impăratul priimi, érú băiatul porni și făcu ca și întâia dată, lăsându numai pe fiul lui Roșu împărat neîmpetrit. Atunci fiul lui Roșu împărat, vedându că nu e nici o nădejde a birui pe protivnicul se cu óstea, și înțelegându că totă nenorocirea îi vine de la băiat, și mai cu sémă de la paloșul se, se otări se caute un alt mișloc ca se prăpădescă pe băiat.

Într'o di se îmbracă în haine próste și se duse tipțil în orașul unde locuia tatăl fetei. Aci caută un vrăjmaș de aprópe al împăratului și al băiatului și găsi pe muma țiganului, pe care'l omorise împăratul în ziua când era se fie nunta. Ea ședea chiar în curtea împărătescă. Îi făgădui ei avere mare ca se fure paloșul băiatului când el va dormi și se-i pue alt paloș în loc care se semene cu al se. Țiganca, când dormea băiatul, făcu cum îi di se Roșu împărat, schimbă paloșul, îl dete împăratului, apoi plecă cu el la împărăția lui.

Acum fiul lui Roșu împărat strinse érú óste și porni érú împotriva împăratului. Băiatul érú luă și el óste

și porni se'lă întempine. Dar astă dată, cândă voi se împetrască oștirea vrăjmașe, se pomeni că se împetreste tótă oștirea lui, éru pe elă ilă prinse și ilă tăe bucățî. Apoi fiulă lui Roșu împărată porni asupra împăratului, ilă bātu și îi luă fata.

Boulă însă, simțindă mórtea stăpânului seă, spuse babilă se'lă ducă acolo. Baba ilă duse; éru boulă suflă éru asupra lui, ilă linse și băiatulă înviă érá. Dar aflândă răpirea logodnicii, vorbește cu boulă se'lă facă ună cală cu stemă în frunte, pe care boulă ilă și face; éru babilă îi dice se'lă ducă în orașulă lui Roșu împărată și se nu'lă vëndă de câtă lui. Baba plecă cu elă, și cum ilă vedă Roșu împărată ilă și cumpără, așa de frumosă era.

Roșu împărată, cum a luată calulă nu s'a mișcată de lêngă elă două săptămâni de țile. Atunci țiganca, care era tare și mare în casa împăratăscă, înțelegindă că calulă trebuie se fie feciorulă de împărată, începu se dică împăratului că cu oră ce preț se tae calulă.

Roșu împărată se încercă în deșertă se-î aréte că n'are nici ună cuvântă ca se'lă tae, dară tóte fuseră de géba, căci țiganca stăruia într'una se'lă tae că n'o se mérgă bine nici lui nici împărăției. Atunci calulă simțindă că i se apropiă mórtea și vedëndă o fetiță pe drumă, o rugă ca se stea acolo cândă l'o tăia și se ia două picături de sânge se le pue o picătură într'o parte a porții și alta în ceia-laltă parte. Fata făcu așa, și peste puțin din aceste picături de sânge răsări două meri de aură. Țiganca disse se tae și meriă aștia. Pe cândă se tăia meriă, trecea pe drumă ear fata aceia de mai nainte, și meriă îi diseră se ia câte o cóje de la amândouă și se le arunce în gîrlă. Fata făcu așa, după cum 'i-a disă meriă. În una din țile slugile lui Roșu îm-

përatü se duseră se ia apă de la gîrlă și vëdură pe d'asupra apei doui rățoi fôrte frumoși, în cätü la sóre te puteai uita dar la ei ba. Slugile vrură se'î prinďă; dar rățoiï le spuse că numai Roșu împëratü póte së-ï prinďă. Atunci slugile luară apă și se duseră acasă; cândü însë împëratulü îi întrebă de ce aü zăbovitü atâta, ei îi spusëra cele vëdute la gîrlă. Împëratulü, auďindü aceea minune, își luă cu sine paloșulü seü împietritorü și se duse la gîrlă. Acolo se desbracă și lăsă paloșulü la malü și apoi intră în gîrlă. Cândü vru se pue mâna pe rățoi, vëdu că se făcură nevëduțï; dar cândü se uită la malü vëdu pe băiatü că-și luase paloșulü. Atunci băiatulü flü împietri în mijloculü apei, apoi se duse, își luă logodnica și pe țigancă, și porni la tatălü fetei. Aci se făcu o nuntă cum nu s'a mai făcutü. Pe cândü elü se cununa cu fata, în răspântia orașului țiganca se ardea p'unü rugü.

Și'ncălecaiü p'o lingură scurtă,
 S'o bagü în gura cui ascultă:
 Lingură de prună ori de tei,
 Plină cu minciunï de care vë spusei!

CEI TREI FRAȚI DE CRUCE

A fostu o dată ca nici o dată, cându n'arū fi nu s'arū mai povesti. A fostu o babă și unū unchiașu. Ei aveau unū băiatū anume Vișenū. Acestū băiatū mărindu-se, își ceru voie de la tatălū seū și de la muma sa ca se mērgă sē se hărănescă singurū. Părinți îi dete voie și elū plecă. Vișinū ajunse într'o pădure mare și voi se tae unū lemnū ca sē'și dreagă arculū; înse îndată ce s'apucă sē tae, începu a se strâmba tōte lemnele. Elū necājindu-se dișe :

— Căci nu găsescū eū pe acela care imi face astū-felū de neajnunsū.

Atunci Strâmbă Lemne, căci era elū, întrebă pe Vișinū :

— Tu ești Vișine ?

— Eū, respunse.

— Eși afară se ne luptămū, dișe Strâmbă Lemne. ✓

Așia dar începură a se lupta. Strâmbă Lemne aduse pe Vișinū și 'lū băgă în pământū până la ghenuchi, éru Vișinū, cându îlū aduse pe Strâmbă Lemne, îlū băgă

până la umeri în pământu și scóse paloșulú ca se 'lú omóre. Strămbă Lemne însé îi dîse :

— Nu mă tăia, Vișine, că 'ți oiú fi frate până la mórte.

— Așia darú se făcură ei frați și plecară amândoi ; și mergându ei, pe cale i se făcu sete lui Vișinú și vèdu unú rêu; darú aplecându-se se bea apă, începu apa a se turbura, și așia érá Vișinú dîse :

— Cine o fi acela care imi turburá mie apa. ?

Erú Farâmă Petre, căci era elú, dîse :

— Tu esci Vișine ?

— Eú, respunse dînsulú.

— Staí se ne luptámú, adăogă elú.

Așia dér începurá a se lupta, și Vișinú ilú birui și pe elú, și cândú voi se tragă paloșulú ca se 'lú omóre, elú îi dîse :

— Lasé-mé, Vișine, că 'ți oiú fi frate până la mórte.

Și așia se prinserá ei 3 frați și plecară înainte. Ajungendu într'o pădure, ei își găsiră unú locú și făcură o mică colibă unde stăteau și se odihnéu de ostenéla; ei mergeau în tóte dîlele la vînatú. Insé de câte orí se întorceau de la vînatú, gáseau în colibă mêturatú, așternutú, masă pusă, cea ce îi făcea sê se mire. Intr'o dî lăsară pe Strămbă Lemne ca se pădească; dérú Strămbă Lemne, puinduse ca sê pădescă, se culcă și adormi. De o dată veniră 3 dîite și începurá se mătore și se puie masa fără ca Strămbă Lemne se simțá. Ele apoi plecară. Dupe aceea viindú Vișinú și cu Fărâmă Pietre ilú întrebará decă a vèdutú pe cine-va. Strămbă Lemne respunse că n'a vèdutú pe nimeni, fiindú-că adormise. Atunci a doua dî rămase Fărâmă Pietre și totú asemenea nu putu se vèdá nimicú. Rămase dérú Vișinú. Elú se puse dupe ușe și, cândú acele 3 dîite, dupé ce măturară și puseră masa, voiaú se plece, elú le opri. Vèdéndule așa de frumóse,

își alese una din ele, pe cea mai frumoasă, și cându veniră cei 2 frați le dete lorū pe cele două și astū-felū se făcură 3 frați cu 3 neveste.

A doua ți plecându ei la vânătoare, lăsară pe femeii acasă și cându veniră séra îndărătū, nu găsiră pe femeii, fiindū-că le furase 3 Smei. Atunci plecară sē le caute. Merșeră 3 ȃile și 3 noȃți și ajunseră într'o pădure mare la unū bordeiū. Acolo se afla unū Moșiu bătrānū pe cari ilū întrebāră, ȃicēndu-i :

— Moșule, nu cum-va ai vēȃutū alaltă-erī séră 3 ȃeiȃe trecēndū pe aici.

Eră moșulū respunse.

— Ba amū auȃitū tată aséră unū sgomotū pe dēsupra bordeiului meū ; treceaū 3 smei cu 3 ȃeiȃe și lea băgaiū pe tērāmulū celū laltū.

Merșeră dērū ei până la grōpa pe care trebuia se între ca se trecă pe tērāmulū celū-l'altū, și ajungēndū își făcură unū burdufū și lăsară în josū pe Strămbă Lemne. Eră acesta ȃise că îndată ce va scutura funia se'lū ridice în susū. Așia aceștia ilū lăsară până la jumētate și, sguduindū funia, ilū scóseră afară. Apoi băgară pe Fărāmă Petre, și acesta totū asemenea ȃisse, și sguduindū funia, ilū scóseră și pe elū afară. In sfirșitū dupe aceea se lāsă Vișinū și ȃise că dēcă va sgudui funia se'lū lase mai adāncū ; și așia ilū lăsară până ajunse pe tērāmulū celū laltū. Mergēndū elū pe acolo zārī nisce case fōrte mari și vēȃu pe nevasta sea căutāndū Smeulū în capū : ea vēȃēndulū îi pică o lacremă pe obrazulū Smeulū care sculānduse ȃise :

— Ce este ?

— Eră ea respunse că, uitāndu-se în sōre, 'i a picatū o lacrāmă din ochi. Smeulū se sculă și plecā de se duse

la vânată. Atunci Vişinū se înfăcişe şi elū la nevasta sea, pe care o luase Smeulū celū mare, şi-i dīse :

— Iubita mea soţiă, ce meşteşugū are smeulū ?

Ēră ea respunse :

— Elū se duce la vânătoare peste 9 mari şi peste 9 ţeri, şi cândū vrea sē vie aruncă de acolo busduganulū care se isbesce în pōrtă, din pōrtă în uşiă şi din uşiă se pune în cui dupe uşē.

— Aflândū elū tōte acestea, puse unū micū cleşte în focū ca sē se roşască şi, când veni smeulū ilū apucă cu dēnsulū de limbă şi dāndū una în capū ilū omorī. Apoi plecā maī nainte şi ajunse la alū douilea smeū care luase pe nevasta lui Strâmbă Lemne, şi plecândū smeulū la vânatū ilū omorī şi pe dēnsulū. Amemenea făcu şi cu celū l'altū şi luă pe câte trele deitele şi mer-seră la loculū pe unde se scoborīse. Aci puse pe deite în burdufū şi, trăgēndū de funie şi strigānd la fraţiū lui ca sē le scōţă afară, ei le scōseră. Cândū voia însē ca se'lū scōţă şi pe elū, pare că arū fi sciutū că o sē'lū omōre, elū a pusū în burdufū unū pietroiū mare, ērū în capulū pietroiului a pusū căciula lui şi a strigatū ca se'lū scōţă. Aceia traseră până la jumătate funia şi îi dete drumulū. Elū vēdēndū acēsta dīse cu māhnire :

— Ce bine le-amū făcutū eū lorū şi ei voescū ca sē mē omōre ! A plecatū elū atunci şi a rēmasū pe tārămulū celū l'altū. Acolo a umblatū multă vreme şi a ajunsū la unū unchiaşū orbū. Acesta, cândū mânca, avea sē mănānce unū cazanū de lapte şi unulū de māmăligă. Toc-mai elū mânca cândū ajunse Vişinū, şi cândū moşiu lăsa lingura elū lua şi mânca şi elū, şi ast-felū o datā picāndū lingura din mâna lui Vişinū moşiu aūdi, şi când voi ca se pipāe dete peste Vişinū şi dīse :

— Alū meū sē fiī moşicile. Ēră dēnsulū dīsse :

— Ală D-tale moșule.

Moșulă spuse că nu vede, fiindă că'i-a luată ochii nisce ele și că are stare 2000 de oi și 300 bivoli pe care le păzește căinii de ôre ce n'are cine să le păzescă. Érá băeatulă ceru se le pădăscă elă.

— Bine, đise moșulă, dară tată să nu te duci cu dênsele în valea cea mare, că suntă lupi și te mănâncă. Elă făgădui că nu se va duce pe acolo, de și nu 'i este frică. Plecândă însă cu oile, elă se duse dreptă acolo și viindă ună lupă, elă îlă apucă de códă și dându-i una. în capă îlă omori; apoi luă pielea și o duse la moșă. Moșulă se miră de voinicia lui.

Viindă éráși vremea ca să se ducă cu oile, moșilă 'i-a đisă să nu se ducă într'ună munte vecină că suntă Ielele cari 'i-a luată lui ochii. Érá băeatulă a đisă că nu se duce. Dar mergendă cu oile, ajunse tamană acolo și începă a cânta cu fluerulă, éru elele voindă se jóce, elă le prinse, luă ochii și îi duse moșului. Dupe aceea plecă și ajungendă la ună arbore vedă nisce pu.

— Vișine, îi đise ei, tae balaurulă de sub arbore că voesce se ne mănânce. Elă îlă omori. Cândă muma puiloră veni și îlă vedă mort, începă se întrebe cine 'i-a făcută acestă bine. Elă atunci îi spuse.

— Acuma ce bine vreă săți facă? đise muma puiloră

Vișină đise se'lă scóță pe tărâmulă celă laltă; așa și făcu, și scoțândulă, elă se duse acasă unde omori pe cei 2 frați, găsi pe nevasta și petrecură bine amândouă.

SORA CRIVEȚULUI

A fost o dată ca nici o dată, căci de n'ar fi, nu s'arū mai povesti.

Pe timpurile cele frumoșe și blagoslovite, era unū împăratū, tare și puternicū, dēr se întēmplă ca în timpulū împărăției sele, se arđă tōte orașiele celor-l-alte împărății vecine din jurulū sēu. Atunci elū temēndu-se ca sē nu arđă și ale sele, dete poruncă ca, în totū cōprinsulū ținutului sēu, se nu se mai facă focū, nici luminare sē se mai aprindă.

Dupē acēsta, în tr'una din serī, plimbāndu-se împăratulū prin orașū, împreună cu vizirulū și cu bucătarulū seū, ca sē vedă daca supușii seī împlinescū poruncile sele, ocolindū aprōpe totū orașulū, vēdu o lumină tocmai la margine. Ajungēnd acolo, vēdură că ședeaū la focū 3 fete surorī carī torceaū, și ele între ele vorbiaū. Cea mai mare đicea celor-l-alte : daca m'arū lua pe mine bucătarulū împăratului de nevastă, eū 'i-ași ținea casa numai cu o pāne.

Cea mijlocie đicea :

— Dacă m'ar lua pe mine vizirul împăratului, 'i-ași ținea cassa numai c'unu caeru de lână.

Cea mai mică, dicea:

— Dacă m'ar lua pe mine împăratul de nevestă, eu 'i-așu face duoi coconii cu stelele pe inimă, luna pe spate și o fată asemenea, cu deosebire c'arū avea sórele pe frunte.

Împăratul, Vizirul și Bucătarul, auđiră tóte acestea, și apoi se întórseră către palatū.

A doua ți de diminéță, împăratul porunci c'a se cheme pe câte'si trele fetele, la palatū, spre a le întreba pentru ce a făcutū focū ?

Venindū fetele și întrebāndule, ele au răspunsū că n'au făcut nici unū focū ; atunci împăratul le țiise ca s'ı spue totū ceia-ce au vorbitū ele în nóptea trecutā ; de o cam datā, adică cu binele, nu voirā ; d'ără în urmă, silite, spuseră tot ce vorbiseră, așia întocmai după cumū auđise chiar împăratul cu urechile séle.

Dupē tóte acestea, împăratul porunci ca se se pregătească de nuntā, și ast-felū se și urmă.

Împăratul atunci luā de soție pe fata cea mai mică, dete vizirului pe cea mijlocie și bucătarului pe cea mai mare.

Peste vr'o câtă-va vreme, împărătesa rămase grea ; erā împăratul plecā pentru câte-va luni la vînătoare.— Venindū timpulū se nascā împărătesa, surorile séle 'i țiise că, împărătesile nu facū ca tóte cele-l-alte femei ci trebuie sē se urce în podū și de acolo se nascā.

Atunci auđindū împărătesa așia, se urcă în podū și îndată și nascu copilulū care cădu într'unū ciurū ce'lū ținea sorā-sa cea mare josū. Ea vedēndulū așa de frumosū, după cum țiisese împăratului, de necazū ca sē nu le urască pe ele, luā copilulū și'l puse într'o albiā și'i

dete drumul pe un rău vecin.  ră în locul lui puse un c telu pe care l  ar ta împărătesei sorei lor.

Albia cu băiatul, duc ndu-se pe r u, se  nt mplă ca mai în jos se scađă riul, și copilul r mase pe uscat. Tocmai în momentele acelea se  nt mplă ca un păstor să vie să și adape mica sa turmă de oi; apă însă nu găsi, de ore ce scađuse de tot, dar află copilul în albi ra sa, pe care îndată l  și luă cu sine.

Venind  mp ratul de la v n tore, cumnatele s le i arătară c telul ce  icea că l  făcuse  mp r tesa. Astădată d nsul se  ndur , ert nd'o.

Precte vre-o c ți-va ani, născu împărătesa un alt băiat, asemenea celui d' nt iu, și care avuse aceași s rtă, g sindul același cioban, și venind împăratul de la v n tore, o iert  éráși.

Nu trecu mult timp și împărătesa r mase  ră grea, dupe care și făcu o fată mai frumósă de c t  sórele, căci la s re te puteai uita d r  la d nsa ba; d r cătelele de surori ale împărătesei o aruncară și pe ac sta asemenea celor duoi născuți mai 'nainte, și pe care o prinse tot  ciobanul acela.

Re nturn ndu-se împăratul de la v n tore și ar t ndu cumn telile s le aceea ce pusese ele în locul fetei, se necăji f rte mult când v du; cređ nd că femeia sa făcuse și de astădată tot un c telu, se hotărî a porunci ca să o arunce  nr'o hasna unde se aruncau lăturile și bucatele cele r mase.

 n timpul acela, copii cresceau în pădure cu turmele de oi și se luptau cu urși și cu lupi cari le m nca mieii s u oile.

Nu trecu mult, și împăratul dete poruncă, ca să se adune toți tinerii din  mp r ția sa, pentru luptă, și cel

ce va fi mai voinică va avea dreptă resplată o tipsiă cu monede de aur.

Aușind și copii lui despre acésta, se duseră și dênșii, și se întemplă ca tocmai ei să biruiască pe toți cei l'alți tineri; luară tipsia cu monedele de aur și o duseră păstorului.

Dupe ună ană, se chemară éráși toți tinerii de prin prejură, biruiră totă ei și luară 2 tipsii cu monede de aur.

Atunci surorile împărătesei, cunoscură pe băeți și trimise pe móșa lor se facă ea cum va sci, ca să omóre pe acei copii, căci daca nu, e rău de ele.

Intr'o ăi, pe cândă băeții erau duși la vînatóre, veni baba la sora loră, și 'i ăise:

— Dragă, frații tei s'aū vorbită ca să te omóre; érá tu cândă vor veni ei, să ăici că 'ți-e rău, ești bolnavă și că ai visată că: daca 'ți-o aduce cămașa babei din sfircurile mării, atunci te faci sănétósă; căci ei acolo aū să se prăpădescă, și ast-felă o să scapi de ei.

Venindă frații săi acasă, sora loră le spuse tóte căte o învățase baba; érá ei aușind așa, îndată și plecară, luându'și fie-care căte o traistă la spinare, și o pereche de fórfeți.

Se duseră cale lungă și lătingă, și d'abia ajunseră la o mare, acolo deteră de ună uriașă, culcată cu capulă pe o margine a mărei și cu picorele pe cea-l-altă margine, și de multă ce dormise i se lipise genele și nu putea ca să și deschidă ochii; atunci băeții vedëndulă, scóseră fórfecele și 'i tăiară genele.

Uriașulă, dreptă mulțumire, 'i ținu trei ăile pe mâncare și pe bătură, érá cândă fu ca să plece băeții-lă întrebară unde sunt sfircurile mării. Uriașulă le răs,

punse, să se ducă mai 'nainte că o să dea de fratele său celū mai mare și acela pôte să le spue.

Atunci băeții 'și luară diua bună și plecară; ajungându la fratele uriașului, pe care 'lū găsiră asemenea adormitū, îi tăiară și lui genele, și întrebându și pe acesta totū de sfircurile mării. Uriașulū ceru se-ī spue ce trebă aū acolo? Ei 'ispu seră tótă istoria, érá Uriașulū le diše:

— Duceți-vē și luați o luntre, érá unulū din voi se se dea afundū în mare, și se bage bine de sémă, că acolo se află baba pe care o căutați, și s'o apuce de gâtū s'o strîngă bine, și așa s'o scóțā afară; éru cel l-altū s'o desbrace de tóte cămășile până la a decea și se-ī o scóțā și pe aceea; apoi se vē puneți în luntre și se fugiți înainte, căci în urma vóstră, o să începā baba să țipe și o să vie șerpil, balauril ca să vē înghiță; munțiil o să cadā în urma vóstră; pietrele și bolovanil pe lângā voi o să pice; dērā se nu vē speriați și se nu vē uitați înapoi, căci atunci e val de voi, vē și inecați.

Băeții mulțumirā acestui omū și plecarā înainte; ajungându acolo, luară luntrea și făcurā dupe cum îi învêțase Uriașulū: se dete unulū afundū, prinse pe zgriptoróicā, o scóse afară și o apucā de dupe gâtū; îi scóse până la a dece cămașe pe care o și luā, se puserā în luntre și fugirā; atunci începu baba a țipa din tóte puterile séle, și îndată începu se cadā munțiil și pietrele, balauril și șerpil veneau asupra băeților; dērā ei nu se uitarā înapoi, și ajungându la Uriașū, acesta puse mâna pe ei, și diše babiil: ho! ho! zgriptoróica dracului, c'āl călcatū pe moșia mea, acum băeții suntū ai mei.

Aci ședură trei diile de se veselirā; după aceia plecarā, și ajungându la sora lorū, dete cămașia, se îmbracă cu ea, și îndată se făcu că e sănētósā!

In anulū alū III-lea împēratulū érá dete poruncā de

se strînse toți tinerii din ținutul împărăției se le ca se lupte; veniră și băeții; asemenea se întemplă ca se biruiască totu ei, și primiră astă-dată 3 tipsii cu galbeni.

Surorile împărătesei, vedându, érá chemă pe móșe, și i spuse ca se facă ori ce-o face se se scape de ei, se i omóre, căci de unde nu vor fi perdate.

Baba plecă érá la fată, o înșelă totu ca ântéiú, și o învêță, cându vor veni frații ei, se dică că daca nu i vor aduce pe Sora Crivățului, dânsa móre.

Fata urmă după sfatulú babei, se făcu bolnavă érá, și cându veniră frații ei le dise că, daca i va aduce pe Sora Crivățului, așa se va putea însdreveni, alt-felú nu.

Atunci frații ei plecară, se duseră și éru se duseră până ce deteră tot de acelú Uriașú pe care lú și întrebară déca știe unde se află Sora Crivățului. Elú le spuse că nu știe, déră se se ducă se întrebe pe frate-séu celú mai mare că elú póte se știe.

Ajungându la Uriașulú celú mai mare, îi spuseră pentru ce aú venitú, éru uriașulú îi povêtui ca se nu se mai ducă, că acolo aú muritú mai multú tinerú mai vi-teji de câtú ei și tot nu aú putulú se o ia. Érá băeții i respunseră că séú că vorú muri, séú că vorú lua pe Sora Crivățului.

Atunci Uriașulú le dise:

— Duceți-vé dreptú pe poteca acésta, și o se dați de o câmpia frumósă; cum veți ajunge acolo, se strigați de 3 ori: Fată frumósă, fată frumósă, déca vé va respunde, e a vóstră, érá déca nu, o se vé împetriți.

Băeții i mulțumiră și plecară; ajungându în câmpia strigară o dată, dupe cum le spusese și nerespundându-le, se împietriră până la genuchí; strigară a doua și a treia órá, și nerespundându-le, se împietriră și ei, și cai lorú.

Sora loră, așteptându mereu și vedându că nu mai vine frații, ei, i se făcu doră și plecă ca se'i găsească. Ajungându și dânsa la ântâiulă uriașă, îlă întrebă deca a vedută pe frații ei, și acesta 'i spuse că 'i-a vedută, și se se ducă înainte până ce va da de frate-său, că elă o se o îndrepteze; ajungându și la uriașulă celă mare, îlă întrebă și pe acesta; érá dânsulă o învêță ce se dică, și o îndreptă ca și pe frații ei.

Ea merse ce merse până ce dete de câmpia cea frumósă și începu a striga: «Fată frumósă, fată frumósă, eși afară», și nerespundându și ei, se împietri până în genuchi; strigă și a doua órá și, nerespundându, se împetri până în briu. Atunci desperându-se, strigă și de a treia órá: «Fată frumósă, fată frumósă, eși afară pentru frumusețea și tinerețea mea», și 'și desfăcu hainele la peptă. Ea vedând'o atâta de frumósă, nu mai putu răbda, și respunse: am audută, și eși afară, dicându: ce poruncești stăpînă?

— Să mă despietrești.

Apoi îi dîse: cari suntu frații mei? Ea 'i arêtă doué pietre, și 'i dîse: aceștia suntu.

— Despietreștei și pe ei. Eră dânsa 'i respunse: stăpînă, udăi cu apă din fontăna aceia, că vor învia; și așia făcu de înviă pe frații săi.

După aceia mai întrebă, ce suntu 'acele mulțimi de pietre? Dânsa 'i respunse că suntu tineri mult-mai viteji de câtă ei. Inviadăi și pe ei, dîseră dênșii; érá Sora Crivățului le dîse: duceți-vé și vé urcați pe fontênă, dați drumulă apei, că o se începă se învieđe tinerii, ca frunđa și ca iarba, și astă-felă se și întâmplă.

Dupé tóte acestea, porunci ca se'i ducă acasă și la momentă fură duși acasă; apoi făcu doué palaturi, cari la sóre te puteai uita, dér la ele ba.

A doua-ți sculându-se cumnatele împăratului, și vedându acele palate, trâmise îndată pe baba ca să vedă ce este acolo.

Sora Crivățului știind, disefetei că îndată ce o veni baba, s'î dai o palmă, și ea are să se facă unû bastonû érá ea s'î ia și s'î pue după ușiă; și tocmai așa s'a și urmatû.

Împăratulû dete poruncă strașnică ca să se adune toți tinerii împreună cu fetele din acelu orașu și de prin prejur chiar, ca toți pe rândû să spuie câte-o istorie.

Se adună și se stînséră mai toți tinerii, unde veni și Sora Crivățului cu băeții și cu fata; dér după ce spuséră toți câte o istorie, Sora Crivățului dîse: Prea înălțate împérate, acum a venitû și rândulû meu ca să spuî o istorie.

Împăratulû se uită în tóte părțile și întrebă: cine'î vorbesce.

Ea 'î respunse: Prea înălțale împérate, acuma nu mă veđi, déră să mai trecă și mă vei vedea.»

Împăratulû îi dîse: urmézăți istoria.»

Și ea începu așa, precum saû urmatû:

«Ă fostû unû împăratû mare și puternicû, și vedëndû că tóte casele din împărățiile vecine aû arsû, porunci ca să nu se mai facă focû în ținutulû împărăției séle; și astû-felû povesti tótă istoria pe care amû spus'o până acumû.

Érá împăratulû auđindû totû șirulû istoriei, se necăji pe cumnatele séle, și porunci ca să le lege pe fie care de códa unû calû neinvățatû și să le dea drumulû cailor orî încotr'o vor apuca, și așa se și urmă.

Dupé tóte acestea trimise pe Vezirulû și róbele curții de aû scosû pe nevasta sa din hasna și a îmbăiatu-o;

érü după aceea se cunună de a doua óră cu dânsa și adună copilașii, și astü-felü se veseliră și făcură o nuntă strălucită de nu aü fostü, nici nu este, și nici că s'o mai pomeni.

Incălecaî p'o șea și vă spuseî D-vóstră așaia.

POESII POPULARE

ORAȚIA

ȚINUTA LA NUNTA ȚARANEASCA

I

— Bună dimineața
Cinstiți socrii mari!
— Mulțămimū dumnévóstră,
Băeți militari!
Dar ce umblați?
Ce cătați?
— Ce umblămū?
Ce cătămū?
La nimeni n'avemū
Séma sē ne dămū.
Multe mări amū trecutū,
Multe țeri amū bătutū;
Și orașe și sate
Depărtate
Amū colindatū,
Și nimeni séma nu ne-a luatū!

Cine sunteți Dumnévoastră
 Să ne luați séma nóastră ?
 Darü fiindü că ne'ntrebați,
 Să ne lăsați
 Cu încetulü, cu încetișorulü
 Să ne dămü cuvintele cu adevărulü;
 Că de multe ce suntü și dese
 Nu le vomü putea spune alese.

II

Tênërulü nostru 'mpëratü
 De diminéță s'a sculatü,
 Facia albă ș'a spălatü,
 Chică négră-a peptënatü,
 Cu strae nooi s'a 'mbrăcatü.
 Murgulü seü a înșelatü,
 Cu trâmbița a sunatü,
 Mare óste-a adunatü:
 Douë sute de grăniceri,
 O sută feciori de boeri,
 Din cei mai mari,
 Nepoți de ghinărari;
 Și pe la rësăritü de sóre
 Aü plecatü la vênătóre:
 Și aü vênatü țera de susü;
 Despre apusü,
 Până juganii ne-aü stătutü
 Și potcovele aü perdutü.
 Atunci ne lăsarămü mai josü
 P'unü plaiü frumosü,
 Și alergărämü
 De vênarämü:

Munții cu brađii
 Și cu fagiți,
 Cerul cu stelele,
 Câmpul cu florile,
 Délul cu podgoriile,
 Vălcelele
 Cu viorelele,
 Și satele
 Cu fetele.

III

Cândü dete sórele 'n diseră
 Eșirămü la drumulü celü mare
 Și deterămü d'o urmă de féră,
 Státu tótă óstea 'n mirare!
 Unü điseră că e urmă de zínă
 Së fiă împëratulü cunună ;
 Așa se mai chibzuiră
 Și se găsiră
 Alți vênători,
 Mai cunoscători,
 Și điseră că e urmă de căprióră,
 Së fie împëratulü soțióră ;
 Darü nunulü celü mare,
 Cu grija 'n spinare,
 Călare p'unü calü
 Ca unü Duciupalü,
 Se ridică în scări,
 Se umflă în nări
 Și făcu ochii rótă
 Peste oștirea tótă ;
 Și cândü încóce privi,
 Aicea zări :

O florică frumoasă
 Și dragăstosă !
 Și vedându că nu 'nfloresce,
 Nică nu rodesce,
 Nică loculă nu-î priesce,
 Ci mai multă se oflesce,
 Ne trimise, pe noi, șese lipană,
 Călări pe șese jugană
 Cu cómele cănite,
 Cu frânele zugrăvite,
 Cu unghiile costorite
 Și cu códele împletite,
 Ca cu toții să pornim
 Și la curțile D-vóstră să venim,
 Florică să o luăm
 Și la împăratulă s'o ducem.

IV

Pornirăm
 Și venirăm
 Pe facia pământului,
 Pe aburii vântului :
 Bëndă și chiuindă,
 Din pistole trosnindă.
 Caii incurândă,
 Pe nări flacări lăsândă,
 Râncezândă
 Și din unghi scăpărândă,
 Până amă sosită
 Și v'amă găsită.
 Acumă, oră florică să ne dați,
 Oră de unde nu, nu scăpați ;

Căci amū venitū cu târnăcôpe de argintū
 Sē scótemū florica din pămēntū ;
 S'o scótemū cu rădăcină,
 S'o sădimū la împēratulū în grădină
 Ca acolo sē'mflorēscă,
 Sē rodēscă,
 Loculū sē-ī priēscă
 Și se nu se ofilēscă.

Décă d-voastră, socrii mari,
 Ne credeți nescaī tâlhari,
 Avemū și fermanū cu pecetiă

De la 'mpērațiā ;
 Cine sciă carte latinēscă,
 Sē vie sē ni'lū citēscă ;

Earū cine nu sciă
 Sē nu vie,
 Ci ca de focū sē se pázēscă.

Sē ne aduceți, socrii mari,

Oamenī cărturari :

Vr'unū popă cu barba dēsă

Să ne citēscă cartea alēsă ;

Sē nu fiă cu barba cănită

Sē rămâe cartea ne citită ;

Orī vr'unulū cu barba rară

Sē ne ție până 'n séră ;

Ci unulū cu barba ca fusulū

Sē ne dea curândū respusulū.

Rēspusulū nostru este :

Șēse pahare cu vinū,

Șēse măhrame de inū,

De care se găsesc p'aici
 Cusute cu fluturi și cu arnici ;
 Fiă și cu strămătură
 Numai să fiă cu voe bună ;
 Să fiă și cu mătase,
 Numai să fiă d'aici din casă
 De la cinstita mirésă ;
 Să nu fiă după la vecine
 Să pățimū vre o rușine,
 Că atunci va fi cinstea noastră
 Și ocara dumnévóstră !

VI

Socrii mari ! ascultați
 Și 'n urechi băgați :
 Cândū va da sórele 'n deséră
 Mare óste vē 'mpresórá.
 Dacă n'ăți avea bucate d'ajunsū
 Sē vē cătați locū d'ascunsū :
 Sē aveți buți cu vinū,
 Care cu finū,
 Boi grași,
 Claponași,
 Vacī lăptóse,
 Fete frumóse.
 Sē mai aveți, socrii mari,
 Și lăutarī ;
 Sē vie și totū satulū
 Ca sē se veseléssă 'mpëratulū.
 Cândū va fi sórele 'n diséră
 Mare óste vē 'mpresórá :
 Sē lărgiți casa,

Să 'ntindeți masa,
 Că vine împăratul îndată
 Cu oștirea lui totă:
 O sută cinci-deci și cinci
 Din cei mai voinici,
 Cu fețele alese,
 Cu mănicele sumese,
 Scobiți în măsele,
 Gătiți, socru mare, pentru ósele tele.

VII

Noi amú vrea să descălecămú,
 Dar n'avemú josú pe ce se ne dămú!
 Nu suntemú ciobani de la oi
 Să descălicămú în noroiú;
 Nici nescaí-va morari beți
 Să descălicămú prin scaeti;
 Ci suntemú boeri mari,
 Ghinărari
 De lângă mare
 De unde sórele rásare.
 Nouă se ne aduceți scaune de argintú
 Să descălicămú aici pe páméntú;
 Séú se întindeți covóre
 Să descălicămú în privdóre.
 La cai se dați finú ghisdei verde,
 Cositú din noþtea sântului Gheorghe,
 Cu roua ne luatá,
 Cu flórea ne scuturatá,
 Strinsú în sərbători
 De doué fete surori.
 Cai noștriú se mánance

Și din capete se nu mișce ;
 Caii noștrii se bea
 Și din capete se nu dea
 Că și Dumnévoștră
 Din partea noastră
 Urechile vi s'orū taia.

VIII

Noi amū descălica
 Amū mai sta
 D'amū mai ura,
 Dar n'e frică că v'omū însera ;
 Și avemū de trecutū stânci,
 Văi adânci,
 Munți
 Cu brađi mărunți
 Și'ntunecoși...
 Bine v'amū găsitū sănătoși
 (Pune plosca la gură).
 Socru mare ! Ce s'a făcutū s'a făcutū
 Nu mai e de desfăcutū.
 Sē dai numai optū boi și șepte vaci
 Ș'apoi se rabđi și se tacī.
 Ține socru mare... (îi dă plosca)
 Ia astă rădăcină uscată,
 La ședutū crăcanată,
 Mare și spătósă
 Ca o bróscă țestósă !
 P'icea lată, p'icea lată,
 Ia închină sócre o dată !
 Se nu ó sēruți tare
 Că și căciula din capū își sare ;

Să o sêruți mai binișorū
Să-ți pară mai dulcișorū.
Poftimū de beți

Și vedeți

Că e rachiū de la Pitesci
Cândū beți te'nveselescī!

Earū nu țuică d'a dumnévóstră,

Zeamă de prune,

Cândū beți multă

Te umfli'n burtă,

Facī burta tobă,

Intri după sobă

Și stai cu greerī de vorbă.

Totū urândū socrii mari,

Vedemū că toți aū rămasū:

Cei de la spate

Cu gurele căscate;

Cei dinainte

Cu gurile proțăpitate.

Aduceți d'êrū unū vasū

Cu prune uscate

Să aruncămū în ale gurī căscate,

Unū putinei cu lapte bătutū

Să le turnămū pe gâtū,

O strachină cu póme

Să dămū la ale cocóne

Că vedemū c'aū slăbitū de fóme,

Și vr'o câți-va usturoi

Să dămū pe la ăi ciocoī,

Fiindū c'aū poftitū pe la noi.

Munți 'nalți luminoși,

Bine v'amū găsit sênătoși!

ORAȚIA VECHIE

ȚINUTA LA DOMNIA NOUA (1).

Măria ta!
Nu te supăra,
Ci fii bună a ne asculta!
Îți vom spune cam multe
    Și mărunte,
Dară totu lacrimi plăcute,
Să fie dragă ori-și-cui să ne-asculte:
O sută de anî să domnesci,
Pe dușmanî să'î biruesci,
Pe vrăjmași să'î pedepsesci,

(1) Acastă orațiă amă împrumutatu-o din piesa *Răsvan-Vodă*
a D-lui Hăjdeu.

Pe Turci
Să'i puî în furci,
Pe Tătari
Să'i puî în pari,
Pe leși și pe Cazaci
Să'i dai la draci,
Alta să nu le faci;
Pe Unguri și pe Nemți
Totu acolo să'i trimeți;
Și așa mai departe,
Ca toți să'și aibă parte;
Și așa înainte
Ca toți să'nvețe minte.

Și așa rënduri, rënduri
Ca toți să se puie pe gînduri!
Darü cu Moldovenii tei,
Măcarü de-orü fi și rei,
Măria ta, să fii bunü cu ei;
Și de'î vedea unii și desculți,
Măria ta totü să'î ascuți;
Căci nordulü e cam năzdrăvanü:
Face multe pozne 'ntr'unü anü;
Și țera e camü nebună,
Face multe pozne și'ntr'o lună;
Ba la îndemână
Și'ntr'o săptë-mână;
Earü de nu te'î păzi,
Chiarü într'o ți
Multe'î auți;

Și de'î dice : lasă-mă să te lasă—
O s'o pățesci și'ntr'ună ceasă. (1)

(1) Acéastă sublimă *orația* noi amă auđit'o în Basarabia de la bătrânul boerū Vasile Cristea. Lipsa mențiunii despre Muscali demonstră, că ea este anterióră secolului XVIII; earū presința Nemților se pare a face o allusiă anume la epoca lui Mihaï Vitezulū și a lui Rázvanū. Cuvântulū «orația» este o curiósă moștenire juridică de la Romani, care a remas în limba noastră fără a adopta obicinuita finală *ciune*. Până acumū ne-aū fostū cunoscute numai «orațiile» de căsătoria, adecă «oro uxorem,» după espre-siunea lui Terentius; orația însă, pe care o dăm aci, este cu totul politică. In privința formei, confruntéză-o cu acea publicată de D. Fundescu, in *Calendarulū lui Wartha pe 1866* p 86—89.

B. P. Hájdeű

PACALITURI ȚIGANESCI

I

NICI ELŪ, MICI EŪ

Unŭ țiganŭ, ducându-se la unŭ popă sĕ se spovedĕscă, dupe ce'î a spusŭ tôte păcatele, popa î-a đisŭ :

— Rĕŭ ai făcutŭ, nelegiuitule ! N'o sĕ veđi nici uă dată fața lui Christos !

— Dacă n'oiŭ vedea eŭ fața lui, n'o se veđă nici elŭ p'amea, rĕspunse țiganulŭ.

II

SCUMPŪ, DĒR FACE

Unŭ țiganŭ, fiindŭ poftitŭ de nașulŭ seŭ la masă,— care ședea peste trei sate,—cum sosi își legă épa afară de unulŭ din stâlpîi tindei de la casă și intră înăuntru. Masa era pusă și pe ea o mulțime de bucate țĕrănesci. Inse acelea, cari făceau pe meseni sĕ se uite mai cu jindŭ la ele, erau icrele negre.

Țiganulŭ, cum le veđu, tăbărî pe ele. Bietulŭ nașŭ veđĕndŭ că finulŭ seŭ are sĕ le isprăvească mai nainte de a gusta din ele, îi đise :

— Mai poftimŭ și din cele l'alte bucate, fine.

— Lasă, nașule, rĕspunse țiganulŭ, că suntŭ bune și astea.

— Suntŭ scumpe, fine : unŭ galbenŭ ocaua.

— Fiă că face! dise țiganul, grăbindu bucaturile.

Dacă vedu nașul că nu pôte s'o scóță la cale cu țiganul în nici un fel, învêță pe un om se deslege și se dea drumul epei, și apoi se-î spue c'a scăpat, cređend că astu-fel va apăra de lâcomia țigănescă sêrmanele icre.

Așa se și făcu.

Omul de te drumul epei și veni de spuse țiganului c'a scăpat. Țiganul, auđind acéstă întêmplare, puse mâna pe un codru de pâine și în ce l'altă mână luă icrele ce mai rămăseseră pe taler și o reteză d'a fuga dupe épă, strigând :

— *Scumpă, dér face!*

III

ȚIGANUL PĂCĂLIT DE EL SINGUR

Murind muma unui român și făcend pomană, chiâmă și pe un țigan la masă. Țiganul însé veni mai în urmă, când se sfîrșise bucatele și rămăsese numai niște zémă de la varza cu carne.

— Na mă țigane, dise românul; mănâncă și tu zéma ce a mai remas, că mult îi plăcea rēposatei biată mamă.

— Bine românico, dise țiganul, 'mî o făcuși! N'o da Dumneđu se móră mama și se te chem și eú la pomană totú la urmă, și se-ți dau totú astu-fel de bucate.

Par'că disese într'un ceas rēu! Peste câtă-va vreme muri și muma țiganului. Atunci, dupe făgăduială, țiganul chiâmă și pe român; însé la urmă, când numai rămăsese nimic.

Voidă să-lă păcăléscă totă cu vorbele séle, țiganulă îi dîse :

— Aoleo, românicô ! Veniși târđiă, veniși târđiă ! N'a mai rămasă nimic ! Dar mănâncă și tu astă baligă de vită botezată, ce este colea lîngă gardă, că *multă îi plăcea reposităi biată mama !*

IV

FIĂ CE SPUÎ TU, SE NU FIĂ CE SCIÛ EÛ

Ună țigană își luă măgarulă și plecă să aducă lemne. Trecendă pe-o potecă, vėđu pe marginea unei prăpăstii ună stejară de o grosime și de o înălțime fôrte mare.

— P'acesta să-lă taiă, dîse țiganulă ! Din elă potă se arđă o sută de đile.

Apoi legă măgarulă de stejară și începu se taiă la rădăcina lui. Stejarulă fiindă fôrte mare, și povârnită pe marginea prăpastiei, îndată ce rămase în câte-va așchii se rupse și căđu cu ună sgomotă mare în prăpastie, târëndă și pe măgară cu elă !

— Bre ! bre ! Dîse țiganulă uitându-se dupe măgară și fluerândă ! De trăia tata până astă-đi, vedea și elă măgaru sburândă !!

Vėđendă că măgarulă nu se mai vede, bietulă țigană plecă cam tristă acasă. Dar pe drumă întelnindă pe ună română vecină ală seă, ilă întrebă :

— Măi, românicô ! n'ai vėđută măgarulă meă ?

— Ba mi se pare că era la tine în bătătură.

— *Fiă cum spuî tu, dîse țiganulă făcendu-și curagiă, se nu fio cum sciÛ eă !*

V

SĂRACA PĂȚITA, MULTŪ E PRICEPUTĂ

O cocónă trimese pe feciorulū seū. ce era țiganū, ca se céră strugurī de la vierulū viei vecine. Țiganulū, fără a mai cere la vierū voe, intră în viă și luă singurū strugurī. Vierulū vedēndu-lū, îlū întrebă: cu a cui voe ai intratū în vie?

— Cu a cocónei, stăpâna mea, țise țiganulū.

— Apoi fiindū că ai intratū și fără voia mea, țise vierulū, stai se-ți daū și ceva de cheltuială.

Și îndată îlū umflă de pērū și începu se-lū târnuiască până ameți. Cândū scăpă bietulū țiganū din mâinile lui, se opri tocmai în camera cocónei.

— Dar ce-ai pățitū, țigane, de ai venitū fără strugurī și cu capulū așa sbirlitū? îlū întrebă cocóna, vedēndulū în asemenea pozițiune.

— Păi ves-că m'a hă, cocónă.

— Ce te-a hă, mă?

— M'a hă!

— Te-o fi bătutū, țigane, țise o mosafiră ce era de față.

— *Vai! săraca pățita, multū e pricepută*, strigă do dată țiganulū!

VI

DEŪ NAȘULE, N'AM FURATU-O

Unū țiganū ducea o gâscă la nașulū seū. Pe drumū găsește o épă streină și încălecă pe ea, țicēndū găștei:

— Veđi bălăio, se nu spuila nașulū c'amū furatū épa.

Ajungēndū la n'așulū, țiganulū dete gâsca; éru elū

dete drumulū între cele l'alte. Cum se vedu între gâște streine, ea începu se gâriă ; érá țiganulū, credênd că gâsca spune în limba ei despre épă, începu să se închine, dicêndū :

— Țeū, nașule, n'amū furatu-o ; amū găsitu-o în drumū.

VII

ANAFORA MIȘCOTE

Unū țiganū, otărîndū și elū să se grijescă, ca să se facă bunū la Dumneđeū, trimitea în tóte ȓilele pe fiulū seū la paracliserulū bisericeī din satū să-ī aducă anafora. Paracliserulū urându-i se să fie necăjitū în tóte ȓilele, prinde o dată unū gărgăune și ilū dă danciulū celū micū se-lū ducă la tată-seū, dicêndu-ī :

— Na ; ține bine ; se nu stringī că móre ; nici să nu lași că sbórá din mână. Asta este *anafora mișcote*, care se dă numai la ómenīi ce ș'aū ispășitū păcatele, și cum o luao se sfințește.

Dănciuculū, cum o priimi în mână, o reteză d'a fuga către tată-seū, căci ilū mușa gărgăunele de mână ; și cum se apropie de casă începu se strige :

— Tateo ! tateo ! Cască gura că'mī a găuritū anafora mișcote mâna !

Tată-seū căscă gura îndată și elū îi aruncă gărgăunele înăuntru.

VIII

DE, FRICOAS'O, CĂ EȘȚI CU MINE.

Unū țiganū plecase la nașulū seū, ce ședea în altū satū, cu o traistă, ca se ia puținū mălaiū. Pe drumū

înnoptându și intrându în niște porumbiști, i se făcu frică. Ca să-și facă curagiū, neavându cu cine vorbi vorba cu traista :

— De fricós'o, că ești cu mine, ȃicea elū ! Nu-ți fie frică. Etă colo, par'c'arū fi singură !

Mergendu mai departe, frica se mărea cu crescerea întunecimei. Totū i se părea că vede pe cine-va înaintea lui. De frică, și ca să sperie pe celū ce i se părea că-lū vede în porumbiște, începu se cânte cu glasū tare :

«P'o vale adăncă

«Vine țigănimea tótă.»

IX

DE MĚ RUGAM DE 40, PE CALŪ CĂDĚMŪ

Unū țiganū voia să încalece pe épa sea, dar nu putea. Se rugă de sântulū Ilie s'elū pue călare, se opinti dar se ridică numai puțintelū. Se rugă apoi de sântulū Nicolae, dar nici acestū sântū nu-i ajută mai multū de câtū celū din tēiū.

— Stai, ȃise țiganulū necăjitū, că sciū eū de cine să mē rogū acumū ! Amū să mē rogū de cei 45 de mucenici că ei aū mai multă putere.—Sânți 45 de mucenici adaose țiganulū ; puneți-mē pe épă că vē daū o lumânare de 9 parale, la toți.

Se opinti țiganulū și d'astă dată, cu mai multă putere, și sări tocmai dincolo peste épă

— Ei, istoria draculū ! strigă țiganulū ; de mē rugamū numai de 40, pe épă cădēmū !

X

CIOARA MOARTA 'N DRUMU.

Unū țiganū vede o cióră pe unū arbore.

— Ce pasere să fie asta ? ȃie elū. Sē-i ȃicū cióră,

'mî e că sbórá și dá pe tica de ocară! Să 'i dîcú mai bine:

„Porumbos, popos
 „Cu cioculú coviltiros,
 „Cu códa iataganos.

Tocmai atuncî trecêndú unú vînátorú p'acolo, trage cu pușca în cióră și o omórá. Țiganulú, cumú o vêdu că a cădútú josú mórtă, se apropie de ea și începu să o jeliéscă astú-felú :

„Săraca ceva,
 „Cum te-a omorătú cineva!
 „Eú sciú cum te chiamă pe tine ;
 „Dar mă păcălescú pe mine!

XI

CUM A REMAS ȚIGANULU DE RÎSU ȘI DE OCARA

Unú românú, unú turcú ș'unú țiganú se duseră la Dumneđeú să céră câte-ceva.

Intră mai întêiú turculú.

— Ce vreî turcule ? ilú întrebă Dumneđeú.

— Bine Dómne !

— De bine să fîi.

Intră românulú.

— Ce vreî române ? ilú întrebă Dumneđeú.

— Bine Dómne !

— Binele l'a luatú turculú.

— Darú eú ?

— Darnicú să fîi.

Intră țiganulú.

— Ce vreî țigane ? ilú întrebă Dumneđeú,

— Bine, Dómne.

— Binele l'a luatú turculú.

— Darú eú ?

— Darulú l'a luatú românulú.

— Ce rîsü și ocară o mai fi și asta, Dómnne! ȃise ȃiganulü, dupe ce se gândi puținü și se scârpînă în capü.

— De rîsü și de ocară së fi.

XII

PUȘCA ȘI SCROAFA

Unü românü furändü o scrófa și unü ȃiganü o pușcă, fură prinși și duși la zapciü. Aducëndü întéiü pe românü së-lü cerceteze, ȃiganulü se puse la ușe s'asculte ce spune românulü ca së scape.

— De ce ai furatü scrófa, Marine? ilü întrebă zapciulü.

— N'am furat'o, cocóne, păcatele mele! Deü, uíte amü crescutu-o eü de mică, de cândü era d'o schiópă!

Îlü cređu și-i dete drumulü.

Chiämä și pe ȃiganü.

— De ce ai furatü, ȃigane, pușca?

— N'amü furat-o, deü, boerule, n'amü furat-o! Amü crescutu-o eü de mică, cândü era d'o schiópă!

XIII

TOCMAI PE TOCMAI

Se încinse o dată o bătălie între o sută de ȃiganü și o sută de tătari; tătariü daü cu puscele și ȃiganüü cu măciucile. Cumü se 'ntemplă că unü ȃiganü aruncă o măciucă și omori unü tatarü. Tătariü se 'nfuriară mai rău și omorără nouă-deci și nouă de ȃiganü. Alü o sutelea se făcu și elü mortü și scăpă.

Ducëndu-se într'unü satü, unü românü ilü întrebă:

— Ce-ați făcutü cu tătariü, ȃigane?

— Ia! ce să facem? Nici ei nici noi! Tocmai pe tocmai, românico: de la ei a murit unu și de la noi a ramas unu.

XIV

DOUË-ȚECI DE GÂȘTE

Unu boeră avea douë-țeci de gâște și trimitea totu-dé-una unu țiganu cu ele să le pască. Boerul însă avea obicei de număra gâștele de câte ori pleca și venea țiganul cu ele.

O dată țiganul tăe una ș'o mână.

Cându le numără boerul găsi numai nouë-spre-țeci.

— Măi, țigane, ți se boerul; gâștele sunt numai nouë-spre-țeci.

— Nouë-spre-țeci, boerule!

— Păi eră douë-țeci, mă?

— Ba douë-țeci boerule!

— Păi sunt nouë-spre-țeci!

— Nouë-spre-țeci, boerule.

Vedându boerul că nu se 'nțelege cu țiganul, chiamă douë-țeci de țărani din sat și-i puse se ia fie-care câte-o gâscă.

Unu remase cu mâinile góle.

— Veđi, mă țigane, ți se boerul, că toți țărani au câte o gâscă, numai ăsta alu douë-țecilea n'are!

— Apoi, batălu mama lui Dumnezeu, cându eră gâștele grămadă de ce nu s'a repeđit să ia și elu una?

XV

'ȚI-O DA CELU DE SUSU

Unu țiganu ș'unu român, furându unu boi, se duseră amânduoi să-lu jupóia.

— Măi, țigane, ȕise românulŭ; tu pădeŕce colea în potecă că eŭ mă ducŭ s'ŭ jupoî în cringŭ. Veȕi cândŭ o veni cine-va s'ŭmŭ fluerŭ!

— Bine, românico, bine!

Veȕeȕdŭ țiganulŭ unŭ omŭ uȕtȕndu-se în tȕte părȕile, începu s'ŭ strige :

— Măi! ȕlŭ boŭ brézŭ-bărlo-brézŭ cauȕi?

— Ala mă, țigane.

— Încolo s'ŭ cauȕi, ȕise țiganulŭ, (arêtȕndŭ spre altă parte) încolo, încolo; numai încolo (arătȕndŭ la loculŭ unde era boulŭ) s'ŭ nu'lŭ cauȕi că l'amŭ căutatŭ ŕi eŭ; nu e acolo.

Pȕgubaŕulŭ se duse dreptŭ unde-ȕarêtase țiganulŭ s'ŭ nu se ducă ŕi gȕsi boulŭ. Se duse ŕi țiganulŭ dupe elŭ ŕi apropiindu-se de celŭ care 'lŭ jupuia, începu s'ŭ fluerere la urechiă strigȕndu-ȕ:

— Avelŭ pȕgubaŕulŭ mo!

Prinȕeȕdu-ȕ pȕgubaŕulŭ ȕi duse la zapciŭ,

Pe drumŭ românulŭ ȕise țiganulŭ:

— Măi, țigane, tu eŕȕi prostŭ; nu ŕciȕ cum s'ŭ vorbeŕȕȕi zapciului; s'ŭ mă laŕi pe mine ŕi tu s'ŭ te urci în podulŭ caseȕi ŕi s'ŭ ascultȕi.

Romȕnulŭ intră la zapciŭ cu pȕgubaŕulŭ, ŕi țiganulŭ se urcă în podŭ.

— De ce ai furatŭ boulŭ? întrebă zapciulŭ; de ce l'ai omorȕtŭ?

— De, cocȕne, păcatele mele, sȕrȕcuȕu de maȕca mea Dȕmne! nu l'amŭ omorȕtŭ eŭ..... aŕa l'amŭ gȕsitŭ.

— S'ŭlŭ plȕteŕci, hoȕule!

— N'amŭ parale, deŭ, cocȕne! L'o plȕti *celŭ de susŭ!*

ȕiganulŭ, creȕeȕndŭ că ȕice s'ŭlŭ plȕteŕcȕ elŭ, strigȕ din podŭ :

— Ba amȕndȕ s'ŭlŭ plȕtimŭ, că eŭ pȕzȕmŭ ŕi tu jupuiaȕ!

XVI

VORBĂ SĂ FIĒ DĒ'MI O LULEA DE TUTUNŪ

Unŭ țiganŭ n'avea tutunŭ. Cum sĕ facă elŭ sĕ cĕră la unŭ românŭ, pe departe, sĕ nu'lŭ înțelĕgă ?

— Mĕi, românico, țise elŭ; mai trăesce épa care a muritŭ astă véră la Crăciunŭ ?

— Eștĭ nebunŭ, țigane? Cumŭ o sĕ mai trăescă dăc'a muritŭ o dată?

— Vorbă sĕ fiă, dă-mĭ o lulea de tutunŭ !

XVII

AVEA ORI N'AVEA

Unŭ țiganŭ murise, și, ducĕndulŭ la grópă, nevasta lui ilŭ jelea așa :

— Aoleo ! aoleo ! Ce bine mĕ 'ngrijea ! Ce bine mânca ! Cine sĕ-i pórtĕ căciula acumŭ ?

— Avea fă, ori n'avea ? o întrebă unulŭ.

— Ba n'avea; darŭ avea de gândŭ sĕ-și ia !

XVIII

D'AR FI 'N VISU

Unŭ țiganŭ visă într'o nópte că-i a mâncatŭ lupiĭ épa. Se sculă de diminĕță și vĕđu că este în coșarŭ. Intr'o ți, fiindŭ într'o pădure, lupiĭ îi mâncară épa de faciă cu elŭ.

Țiganulŭ puse mâinele la ochĭ și o reteză d'a fuga acasă, strigăndŭ :

— Darŭ fi 'n visŭ ! D'arŭ fi 'n visŭ !

XIX

CE VĒNTU BATE !

Unū boerū trimise pe unū țiganū afară să vedă ce vĕntū bate, ce timpū este ?

Țiganulū, în locū să  să afară, nemeri într'unū dulapū. Puse m na inn untru și dete de br nză.

— Aoleo, boerule !  ise țiganulū, intr ndū în casă : afară e  ntuneric  besn  și miróse-a br n d .

— D r  ce vĕnt  bate, țigane ?

— *Criv-austru-b lt rez-muntean !*

XX

O S 'L  BAT  DUMNEDEŬ

Unei țigance murindu-  un  copil , c nd  il  ducea la grópă il  jelea a a :

— Aoleo ! aoleo ! Par'că 'l  ved  că se duce 'n Rai  , și o să-  dea S ntul  Petre cheile raiului pe m na lui, și el  fiind  mic  o să le p r d , și perd ndu-le o să'l  bat  Dumne e  p n' l'o lua dracul  !

GHICITORI ROMANE

GHICITORI ROMANE

Pe poduri ferecate
Trecu miî nenumërate,
Şi le taie capetele,
Şi le schimbă numele?

(Móra)

In pădure născuî,
In pădure crescuî,
In oraşu m'a adusü,
Cercei de urechi 'mî a pusü ?

(Cobiliţa)

Şerveţelü invërgatü
Peste mare aruncatü ?

(Curcubeulü)

Susü tună, josü rësună,
Ciorile s'adună ?

(Biserica)

La capă peptene,
 La spate seceră,
 La miđlocă pepene ?
 (Cocoșulă)

M'a trimesă dómna de susă la cea de josă
 Să țesă pânza făr'de rostă ?
 (Giamulă)

M'a trimesă dómna de susă
 La doamna de josă,
 Să cósă cusătură
 Fără neam de tivitură ?
 (Hârtia)

Câmpulă albă, oile negre,
 Cin'le paște le cunôște ?
 (Cartea)

Susă tună, josă răsună
 Și la miđlocă horă ?
 (Putineiulă)

Două fete ce portă salbă,
 Una négră ș'alta albă,
 Ne 'ncetată se totă gonescă
 Și în veci nu se sosescă ?
 (Țiua și nóptea)

Ce e dulce și mai dulce
 Și pe taleră nu se taie ?
 (Somnulă)

Este unŭ moșŭ bătrânŭ tare,
 Duce o miă araci în spinare ?
 (Ariciulŭ)

Amŭ unŭ grajdŭ plinŭ cu cai roșii,
 Cândŭ bagŭ pe negru
 Ii scôte pe toți afară ?
 (Cărbunii din sobă și cleștele)

Săcăita vai-de ea,
 Șede 'ntr'unŭ vêrfŭ de nuia ?
 (Aluna)

La margine de crîngŭ
 Două blăni de blidŭ,
 Lângă două blăni de blidŭ
 Două lucefereŭ,
 Lângă două lucefereŭ
 O móră ferecată ?
 (Sprîncenile, ochii și gura)

Găinușe ciușe
 Trece prin cenușe ?
 (Luleaoa)

Naltŭ ca casa,
 Verde ca mătasa
 Amarŭ ca fierea,
 Dulce ca mierea ?
 (Nuculŭ)

Ce șéde în apă
Și nu putrețesce ?

(Limba)

Ce șéde în apă
Și nu se udă ?

(Umbra)

Ce nu suntú trei în lume ?

(Scară la cerú,
punte peste mare
și fierulú măduvă n'are)

Susú copae,
Josú copae,
La miđilocú
Carne de óiă ?

(Scoica)

Ulcelușe unsă,
In burueni ascunsă ?

(Epurele)

Uite-o! Nu-e ?

(Scânteia)

Căciula fârtatului
Pe marginea satului ?

(Sórele)

Ce lucru este în tóte
Și fără elú nu se póte ?

(Numele)

Eü n'amü din natură
 Nicî limbă, nicî gură,
 Dar spuî la orî care
 Cusurulü ce are,
 Şi nu se mâniă,
 Ci va së më ȝiă !

(Oglinda)

In pădure m'amü născutü,
 In pădare amü crescutü,
 Şi 'n oraşiu cândü m'a adusü
 Judecătorü amü fostü pusü ?

(Băţulü)

La trupü suntü uşorü,
 Fără aripî sborü,
 Darü eü nu suntü norü ?

(Gândulü)

Trupulü îmi bagă în casă
 Şi capulü afară mi lasă ?

(Cuiulü)

Patru fraȝi, gemeni născuȝi,
 Totü îmbrăcişaşî crescuȝi,
 Orî cândü îi veȝi la unü locü
 Inveliȝi într'unü cojocü ?

(Mieȝulü de nucă)

Ce hiară încoronată
 Umblă cu gura căscată,
 Şi numai cu limba rîmă,
 Totü răstörnă şî dărîmă ?

(Plugulü)

Trupulü, capulü 'mî e totü una ;
 P'unü piciorü staü totü déuna ;
 Cămăși amü nenumărate
 Și le portü totü 'mbrăcate ?
 (Varza)

Suntü albă sulemenită,
 Și urătă și iubită :
 Vara nu vorü sē mă vađa
 Și érna mă 'mbrățiședă ?
 (Soba)

Ce flóre e mai frumósă
 Și bărbații o mirósă,
 Numai lorü e drăgăstósă ?
 (Femeea)

Eü la orî ce casă
 Suntü slugă alésă ;
 Eü pe ori și cine
 Intîmpinü cândü vine ;
 Cândü plécă afară
 Eü ilü petrecü érá ?
 (Ușia)

Buturugă uscată,
 O ridică încărcată
 Și o dă josü descărcată ?
 (Lingura)

De iute ce suntü trei abia mă ținü ;
 Din nasulü meü curge miere și veninü ;
 Glasü nu amü, dar sē strigü, cândü suntü pusü,
 Mē aude rēsăritü și apusü !
 Eü lumea o împăciuescü și imvrăjbescü ;
 Eü pe toți îi bucurü și îi necăjescü !
 (Condeifulü)

Ce pomü e acela care
 Stă cu ramurile sale
 Tóte plecate la vale,
 Şi vinele, rădăcina
 Îi staü în susü cu tulpina ?

(Omnlü)

Ce nodü cu gura se 'nódă
 Şi cu mâinele nu se desnódă ?

(Cununia)

Đioa în plimbare
 Mereü më pornescü ;
 Nóptea më punü érá
 Casa së păzescü ?

(Brósca de la uşe)

Cândü intru d'o dată
 Umplu tótă casa !
 Điaa 'mï e ruşine ;
 Nóptea věđü maï bine ?

(Lumânarea)

Subtä pădure grămădită
 Şéde lumea învelită ;
 Điaa de sóre fugită,
 Nóptea du lună pirită ?

(Casa)

Este-o fată buburósă
 Şéde cu vodă la masă

(Strugurelú)

M'a trimesă dómna de susă
La dómna de josă,
Sě'i dea vină și rachiă
Totă într'ună buriă.

(Oulă)

D'aică pân' la munte,
Totă zare mărunte.

(Stelele)

D'aică pên' la mare
Totă funduri de căldare.

(Moșoróele)

Biserică într'ună picioră,
Ghică ciuperca ce e ?

(Ciuperca)

La capă pajere, la spate seceră
Cocoșu e, nătărăule,
Ai pricepută măi, boule ?

(Cocoșulă)

NOTTE

NOTTE

Domnul Marinescu, unul din bărbații cari s'aŭ ocupatŭ peste Carpați mai multŭ cu literatura populară, a publicatŭ în *Albina* din Pesta de la 19—21 Februarie 1871 următoarele notiții prin cari dovedesce afinitatea basmelorŭ nŭstre cu Mytologia veche.

DESCOPERIRI MARI

ÎN POVESTELE (BASMELE) ROMANILORŪ.

A trebuitŭ sŭ daŭ unŭ nume strigătoriu: «*Descoperiri mari,*» următoarelorŭ publicării, pentru ca sŭ atragŭ atențiunea și a acelora din onor. publicŭ, cari nu aŭ datina de a citi «*Foișiora*» și preste totŭ atențiunea intiliginței nŭstre, literațilorŭ români, asupra povestelorŭ poporului românŭ.

Popórele cari făcură ântêiulŭ pasŭ în literatura lorŭ, și-aŭ adunatŭ povestele lorŭ ca lucruri naționale de mare prețŭ.

Românulŭ — ca și în tóte — și într'acéstă privință,

omă tardiū — a făcutū prea puținū, de și *Românulū e poporulū celū clasicū din Oriente.*

Dincóci de Carpați, D-lū *B. Em. Stănescu*, (astăđi Mircea) a începutū a culege poveste populare și sub titlu de „*Prosa populară*”, în 1859 a publicatū câte-va; —dar de atunci și-a perdutū tótă energia. (A pornitū dupē altele. Red.)

Dincolo de carpați, D-lū *I. C. Fundescu* a publicat o broșură de „*Basme, poesi, păcălituri*,” în anulū 1867 promițēndū continuarea.

Intre cele 12 poveste publicate de F. suntū câte-va de interesū mitologicū și istoricū pentru români, interesū de care nici n'au visatū români până acuma.

D-lū Fundescu și-a arētatū opurile ministerului de instrucțiune din Bucuresci, ministerulū a denumitū o comisiune din D-ni *T. Văcărescu și B. P. Hajdeu*; aceștia dau opiniune bună, și opurile D-lui Fundescu facū o cale đadarnică pe la Ministerū, pentru că e silitū apoi sē și le tipărăscă însuși. Sēraca Românie liberă! de liberă și liberală ce esci, români încă nu a-junseră ași culege *poesiile și povestele populare*, o vistieră dintre cele mai mari a unui poporū, și *deosebi a românilorū clasic!*

Guvernulū e românū, dispune de milióne și milióne—dincolo peste Carpați, esistă și academie de sciințe, etc. și—nu se face nimica; dincóce—încă avemū douē, cu a Bucovinei trei asociațiuni pentru cultură și literatură, fără sē fi făcutū vr'una ceva în acestū ramū.

Ne condannămū însine la neactivitate și totuși pre-tindemū sē progresămū.

După acēstă posomorită întroducere voiū lua dea rēndulū povestile de interesū ale D-lui Fundescu, 1) le voiū

1) Se află în Sibiu la Filtsch cu 1 fl. și 80 cr.

împătăși în estrase scurte și precise, și voiū face no-tele mele, érá la capétū voiū aduce tóte la legătura ce-o aū între sine. ¹⁾).

POVESTEA I. FATA DIN DAFINU

O împărătesă a remasū însărcinată (grea), și copilulū înaintea nascerii cu 6 septămēni a plinsū în pantece și ea i-a đisū: sē tacă, că 'i va da banī mulți, calū cu aripī, arme și pe fata împēratulū vecinū, déră fiindū-că copilulū nu tăcu, 'i măi promise pe *Sanda Lusandra*. fata frumósă dv peste 9 țēri și 9 mări, și atunci copilulū tăcu.

Cândū se ridică copilulū, ceru pe *Sanda Lucsandra* déră mumă-sa 'i spuse că *Sanda Lucsandra* nu e pe lume, ci 'i promise altă fată de împēratū; însă copilulū nu primi ci a plecatū sē caute pe *Sanda Lucsandra*.

Se duse și într'o câmpie frumósă cu florī, și udată de un riulețū, află unū dafinū verde, și-și puse cortulū sub elū, și de locū auđi vorbe din dafinū, și pe urmă eși o fată frumósă cu pērulū de aurū.

Elū îi declară amorū; se amoresarā și adormirā; — cândū s'a deșteptatū și e sculatū feciorulū, lāsă unū mănunchiū de florī în braciulū fetei și se duse până dede de unū palatū de aurū și de topazū, și aci întrebă pe unulū că unde șēde *Sanda Lucsandra*?

---

1). Esplicările le basezū pe: «*Meyers Neues conv. Lexikon*», — pe «*Vollständiges Wörterbuch der Mythologie aller Nationen*», — Stuttgart 1836; — pe «*Die Götterwelt der alten Völker*», Berlin 1854, și pe alte opurī măi micī.

Era tocmai Domnul palatului și fiindă-că 'lă vedu frumos și avea și elă fată, îi spuse că *Sanda Lucsandra* e fata sa,—'lă duse lă ea, și feciorulă pețindu-o, s'a re'nturnatū cu ea sē se cunune acasă.

Intr'aceea, fata din dafinū s'a trețitū și vedēndu-se înșelată, vru se între în dafinū, dēră acesta n'o priimi. Plecândă pe drumū, se întâlne cu unū călugărū, schimbară hainele, și grăbi către o căruță care venea—copilulū cu prefăcuta *Sanda Lucsandra*, Călugărulū, (fata din dafinū,) dă vorba; împēratulū îlū întrebă, și elū povesteste tōte, apoi îlū ia în trāsură, și 'lū duce la palatulū seū.

În ziua cununiei călugărulū s'a spânțuratū însē împēratulū îlū află, îi tăiă frânghia și aci cunōsce că e fata din dafinū, și *Sanda Lucsandra* adevērată, și se cunună cu ea, ēră pe S. L. cea falșe o trāmite îndărătū la tatălū seū. ¹⁾

---

1) *Dafinū*, în limba nōstră însēmnă unū arbore, — grecește și ađi în botanica «*Daphne*», unele soiuri «*Daphne Laureola*», nemțesce: Lorbeerbaum; de aci în Banatū «*frunța de lorbanu*». În Franția e o provincie «*Dauphine*».

Apollo a iubitū pe *Daphne*, fata frumōsă a riului *Peneios* în Tesalia; însē ea nevrēndū a sci de amōrea lui, *Apollo* 'și spune originea de la *Zeus*; fata nicī atunci n'a voitū a sci de elū ci — fuge; Apolo p'ēcă dupē ea, în cātū ea îi simte bōrea pe grumađi, și ea strigă pe tatălū-seū ca s'o strāmute, și se scape de *Apollo*.

Tatălū seū îi vine într'ajutorū și delocū s'a făcutū scōrță pe peptulū ei, ēră din pērū s'a făcutū frunțe, din mâini crengē, și din piciorē rădăcinī, și așa a statū ca unū arbore — *Dophne* și *Apollo* i-a sārutatū frunțele. (Vollmer în fabul'a 23 înfățișēđă tipulū Dafnei).

Peneios a fostū ȕeu de riū în Tesalia, născutū de la nimfa *Kreusa*. *Peneios* a avutū fete pe *Daphne*, *Kyrena*, *Stilbe*. Între Pleiade încă se află o *Daphne*, ba încă una și între nimfele frumōse ale Dianei.

Apollo are comune de *Daphnaeos*, și Diana de *Daphnaea*.

Leucippus, feciorul lui Oemans, regelui din Elis, a fost rivalul lui Apollo pentru Daphne. După mitologia lui Vollmer: În Antiochiă se arătă Daphinul, carele cându-va a fost fată frumoasă.

Acestu arbore a fost plăcutu lui Apollo pentru aceea elu se numesce și *Daphnaeos*.

Nimfele la greci și la romani sunt ființe Semidine, cari locuesc în riuri, arbori, dealuri etc. Cele diu arbori se numescu «*Dryade*», așa deră fata din dăfinu e Driada.

A doua persună din poveste e «*copilulū sēu feciorulū de împērātū*», fără sē se numescă cu nume. A treia persună e împērătēsa.

Feciorulū e Apollo, împērătēs e *Leto*, (*Latona*), mam'a sa, care fiindu însărcinată de Zeus, a ajuns la *Peneios*, deulū de riū, ca sē'i dea loc de nascere, de ore ce Juno o persecuta, și *Peneios* i-a datu locu pe insula *Delos*, uude a născutū pe Apōllo și pe Diana.

Apollo totū de o dată e și deu de sōre. Sōrele 'nainte de resărire trāmite rađele sēle, semnele de viață; așa Apollo 'nainte de nascere a plānsū în pāntece, și mama sa i-a promisū calulū cu aripi (*Pegasos*,) care și alt cum e calulū lui Apollo.

Acestu Apollo se identifica cu *Helios*, adică cu însuși sōrele. În povestele nōstre se identifică cu *Fētū Frumosū*, pe cum voiū documenta în povestele următore.

A patra persună din poveste e *Sanda Lucsandra*.

În acēstă poveste, actulū ei nu se lovesce cu mitulū vechiū, ca aiurea, și pentru aceea aci voiū arēta numai enticitatea ei și deducerea numelū «*Sanda Lucsandra*».

Kassandra a fostu una din fetele cele mai frumoșe ale regelū *Priam* din Troia; după *Homerū* era frumoșă ca și *Aphrodita* de aurū;—la cuprinderea Troiei, regele *Agamemnon* și-a făcut'o de sclavă, și a dus'o acasă la sine.

Apollo a iubitū pe *Kassandra* și pentru amōrea acēsta—dupē *Pausanias*—în *Leuctra* i s'a ridicatū o templū și statua, și aci s'a chieimatū și *Alexandra*. Mormēntulū ei se đice a fi între ruinele de la *Mikenae*.

În altă poveste voiū dovedi mitulū lui Apollo cu *Kassandra* multū mai desvoltatū; aci đicū numai atāta, că *Kassandra* e identica cu *Leuctra Alexandra*, și ađi e identica cu «*Sanda Lucsandra*» din povestea «*Fata din Dafin*».

Étă povestea romană, de pe timpulū Troiei, adecă de 3300 de ani! Étă fontāna pentru mitologia daco-romană!

POVESTEA II.

FĒTU FRUMOSU CU PĒRULŪ DE AURU

A fostŭ odata într'o *pustie* unŭ pusnicŭ, ŝi petrecea singurŭ între férele pădurilorŭ, ŝi acestea i se închinaŭ. Intr'o ȃi ducĕndu-se la marginea apei ce gurgea pe lângă coliba lui. vĕdu pe apă unŭ sicriŭ (o ladă), ŝi auȃi glasŭ dintr'ensulŭ. Pusniculŭ scóse sicriulŭ ŝi află unŭ copilŭ de vr'o douĕ luni, cu scrisóre la grumaȃi, din care se vedea că copilulŭ e de fată de împĕratŭ ŝi e aruncatŭ în apă.

Pusniculŭ voia sĕ-lŭ crĕscă dérŭ nu avea cu ce, ŝi rugĕndu-se lui D-ȃeŭ, resĕari o viȃ de viă cu strugurŭ ŝi copilul mĕnca.—Cĕnd a mai crescutŭ copilulŭ, pusniculŭ l'a învĕȃtatn carte, se adune rĕdăcine de hrĕnitŭ, ŝi a vĕna.¹⁾

Intr'o ȃi pusniculŭ spune copilului că elŭ o sĕ móră, ŝi îi spune întĕmplarea cum l'a aflatŭ pe apă, ŝi apoi ȃice copilului, sĕ nu se sperie cĕndŭ va veni unŭ leŭ ca sĕ-lŭ ingrópe.—De moŝtenire lĕsă copilului unŭ frĕŭ de calŭ, ŝi cĕndŭ ilŭ va scutura, va veni unŭ calŭ cu aripŭ,—ŝi 'lŭ va învĕȃ ce sĕ facă.

Calul 'lă învătă sē mērgă a locui de acu între ó-
mení; pentru acēsta copilulū scóse din urechia calulū
unū rândū da haine, și sē duse într'unū orașū. 2)

Pe urmă plecară pe tărâmulū unorū trei đine, și ca-
lulū ilū sfătui sē se bage slugă la ele. Đinele 'lū pri-
miră și calulū spuse, că într'o casă aū đinele o baie,
unde la đi hotărită curge apă de aurū și cine se scal-
dă mai întēiū capătă pērū de aurū, și đinele aū într'o
casă 3 rēnduri de haine ce le pădescū cu îngrijire

Đinele plecară de acasă la o serbătore și điseră co-
pilulū, că în chilia cu baia sē un între, însă copilulū
se scaldă și capătă pērū de aurū, și luândū legătura
cu hainele, fugi de acolo.

Cum s'a depărtatū, casele se cutremurără, și đinele au-
đindū se renturnără, — și neafândū copilulū și hai-
nele, se duseră dupē elū, însă 'lū vedură că trece peste
hotarulū lor.

Đinele cerură sē 'și arăte pērulū și sē le dea hainele,
dērū copilulū le reținu pentru simbric.

II.

Fētū Frumosū se duse în altū orașiū, și se băgă
slugă la gradinarulū împēratulū ca sē lucrede în gră-
dină. Impēratulū avea 3 fete, și de trebele împērăției
uitase sē le mărite.

Fetele se vorbiră sē ducă fie-care câte unū pepene
și sē 'lū pue pe masa împēratulū, și împēratulū întrebă
pe sfatulū seū ca ce însemnēdă acēscă? Sfatulū spune
că fetele lui suntū de măritatū.

Impēratulū dă de scire în lume că vrea sē 'și mă-
rite fetele; vinū pețitorī mulți; pe cea mai mare o mă-
rită dupe unū feciorū de împēratū, și merge tótă

cuetea de o petrece la casa sa.—numai fata mai mică a ramasă singură.

Atunci *Fetă Frumosă* chiămă calul se îmbracă cu hainele numite «*cămpulă cu florile*» luate de la dîne și încălicându strică tóte în grădină, și fata împăratului 'lă vede cu preulă frumosă, de pe feréstră,

Pe urmă se îmbracă în haine de argatū și îndreptă pe cele stricate, și cândū veni grădinarulū, totū vēdu pagubă și se supără . Fata împăratului bātu în feréstră și ceru florī de la grădinarulū și ducēnduile, 'i dīse fata se nu vateme pe argatū, și 'i dedu unū pumnū de galbenī.

Mai tărđiū se mărită și fata a doua ; Fetă Frumosă face éru ca mai 'nainte și se îmbracă cu hainele «*ceru eu stelele.*»

Impăratulū rēndui o vēnătóre, și scăpāndū de unū pericolū, ridică unū chioșcū în pădure, și la serbarea mātuirii chiāmă pe toți boeriī și slujitoriī, numai fata împăratului rēmase acasă.

Fetă Frumosă vēdēndu-se singurū îmbracă hainele «*cu sórele în peptū, luna în spate și doī lucéfereī pe umeri*», și încālecāndū strică grădina mai de totū.

Grădinarulū cândū veni, a voitū sē 'lă bată, însă fata împăratului ilū rugă sē-lū ierte, și 'i dādu 3 pungi de galbenī. 3)

III.

Fata împăratului era totū tristă, și nu voia se iasă din casă, și împăratulū o îndemnă cu mai mulți feciori de împérați ca sē se mărite însă ea nu voia.

Impăratulū chiāmă statulū și 'lū întrebă ce e de făcutū? eră acesta a respunsū, se cheme pe toți fecioriī de împérați și pe toți boieriī, și pe care 'lū va lovi fata cu unū mērū de aurū acela se'ī fie bărbatū.

Împăratul tăcu, însă fata nu a lovit pe nimeni cu mărul. Atunci un boieru duse că se trecă și ómenii curții și fata lovi pe argatú cu mărul de aurú.

Împăratul numai de silă 'și dădu fata după argatú, și pe urmă ca de milă ia ținutú într'o casă mică, și'și bătea jocú slugile de ei.

IV.

Fii de împăratú, cari fuseră chiămați pățira rușine se mánieră și începură resboiú asupra împăratului.— Amendoi ginerii veniră în ajutorú, și *Fetú Frumosú* trámise socia la împăratulú ca să-lú lase și pe elú la resboiú, dérú împăratulú mai tare s'a mánieratú, și după multa rugare l'a lăsatú ca să care apă la óste.

Plecându cu toții, și *Fetú Frumosú* a pornitú cu o mărțógă sciópă, însă s'a 'nomolitú cu ea în noroiú și a remasú îndărátú.

Atunci veni calulú seú, elú se îmbracă cu hainele «*câmpulú cu florile*» și bātu pe dușmaní, apoi peri și se duse la mărțógă. Împăratulú credea că D-deú i-a trimesú ajutorú și se mulțumise, și întorcându se vědu pe *Fetú Frumosú* la mărțógă, și abia ilú scóseră din noroiú batjocorindu-lú

Se începe alú doilea resbelú; *Fetú Frumosú* face totú așa și se îmbracă cu hainele «*cerulú cu stelele*» —apoi se începe alú 3 resbelú, și *Fetú Frumosú* repește tóte și se îmbracă cu hainele «*cu sórele în peptú, luna în spate și doí lucéferei pe umeri*». *Fetú Frumosú* se aruncă din munte și trăsni între dușmaní și 'i tăiă ca pe oi. Împăratulú fiindú de aprópe, 'i dădu marama ca să se lege la o mână ce sángera—și se întórseră cu toții acasă.—⁴)

V.

Împăratul cădu la bôlă grea de ochi. Doctorii și filosofi carii citea pe stele nu'î putea ajuta; dér uuû bētrânû îi dīse în visû, că daca se va spăla la ochi cu lapte de capră roșie, va vedea.

Cei doi gineri plecară dupe capre roșii, apoi se duse și *Fētû Frumosû* și găsindû le mulse, apoi se îmbracă în haine de ciobanû și le eși înainte. Cei doi ginerii cerură sē le vēndă lapte, pentru bani, dérû *Fētû Frumosû* ceru sē i se facă lui robî și sē-î pue pecetea lui pe ei.

Ginerii se învoeseu, necredēndû nici o urmare, și ducû laptele la împăratulû, însē nu ajută nimicû.

Fata mică duce laptele căștigatû de *Fētû Frumosû* și în 3 zile împăratulû se însătoședă.

Împăratulû a datû ospețû mare de bucurie, și atunci *Fētû Frumosû* scôte marama și se arată că elû l'a ajutatû în resboiû, și dovedește că ginerii 'î suntû lui robî.

Toți poftiră sē se arate în hainele frumoșe și *Fētû Frumosû* făcu acēsta, și așa era de măndru și strălucitorû, în câtû la sôre te puteai uita dér la elû ba.

Atunci împăratulû îi predete împărăția, și fata se bucură de bărbatulû sēu.

NOTTE

1) Rottek Tcm. I. p. 158 și 159 dice, că a fostă ună periodă eroică și mitică în istoria grecilor, și anume de la Ioachu până la Heraclide și că mitele istorice sunt mestecate cu mite astronomice și fizice.—Acestă periodă e cu 2400 până la 1500 de ani înainte de Christos. Din acestă periodă sunt povestele române ce le esplică.

În povestea scésta sunt mai multe mite vechi grecesci și tóte se referédă la Helios—Apolo—Sóre.

Apollo a însărcinată pe *Kreusa*, fata lui *Erechten*, regelui din *Atina*, care născându copilul, l'a învelit în haine țesute de densă, și la pusă într'ună sicriașă (lădișă) și *Apollo* a rugat pe *Hermes* (*Mercuri*), de a dusă lădișă la *Delos*, insula santita lui *Apollo*. *Kreusa* s'a măritat pe urmă după regele *Xuthos* și acesta neavându prunci mai mulți ani, s'a dusă cu nevasta la *Delphi* ca prin oracul se întrebe pe ȕeul pythianu (*Apollo*) pentru sfat. —Oraculul le a respuns că nu voră avea prunci, și s'adoptede pe prunculă acela, pe care 'lă voră întâlni în ambitulă templei.

Xuthos și *Kreusa* a întâlnit la templu pe ună copilă, pe carele *Pythia* (preotulă lui *Apollo*), l'a aflată pe apă ca fētă de curându născută și pe care l'a crescută sub scutulă ȕeului *Apollo*. *Xuthos* cu bucuriă l'a priimită, și la numită „*Jon*”—carele vine înainte. —*Kreusa* nu s'a învoit și vrându s'e-lă otrăvescă, *X.* a persecutat'o și *K.* a fugit s'e scape la altarulă lui *Apollo*. Acesta poruncește preotulă ca se aducă lădișă în care s'a aflată copilulă și atunci *K.* recunósce că e ală s'e și 'lă primesce.

Mitulă se potrivește cu nascerea lui *Fētă Frumosă*, însă nu și numele.—Dară în povestea acésta sunt mite și despre alți prunci ai lui *Apollo*,—și pentru esplicarea calului sunt de lipsă urmatórele: (Dr. W. Wollmer : „*Mith. aler Nationen* și Dr. Mundt „*Die Gotterwelt*“ p. 284.)

2) *Apollo*, feciorulă lui *Jupiter* de la *Leto*,—a iubită pe *Koronis*, fata regelui *Phlegias* din *Tesalia*, în orașulă *Dotion*.

Ună tinăr din *Tesalia* încă a fostă amantele ei și a sărutat'o. Corbulă, paserea plăcută a lui *Ap.* i-a spus, și *Ap.* de mânia a săgetat'o de mórte.—Ea atunci îi spune că a omorită pe doi, pentru că a omorită și pe prunculă s'e din pantece. *Ap.* vré s'e o invie. dar nu póte. ci scóte prunculă din pantece și l'a dusă

la Chiron centaurulă (jumătate omă, jumătate cală,) carele 'lă preda fetei sală blondine *Ocyron* ca să-lă grijăscă. Acestă copilă a fostă *Asclepios*—Aesculap.

Acestă Chiron a fostă crescătorulă eroiloră din anticitate și scôla lui s'a numită „*Academia cavalerăscă din Grecia*.—E născută de la Saturnă, (carele s'a strămutată în cală,) și *Phylera*, pentru acăsta e jumătate cală. Elă a învățată tôte ce se potă învăța în o viață, elă a învățată pe Aesculap, a făcută instrumentele musicale lui Apollo. etc. Muierea lui Chiron e nimfa *Chariclo*, fata lui Apollo.—Fata *Ocyron* a remas grea de Apollo, și de rușine s'a rugată de deși să o strămute, și ei aș strămutat'ă în cală, care aș e pe ceră ca constelațiune.

Acestă centaură — Chiron e calulă din povestea ce învăța la tôte pe *Fătă Frumosă*—(Ovidiu *Meth Libr. II. versu 600,675*).

3) Povestea trece éru în altă mită despre altă fecioră ală lui Apollo. Povestele, tôte ce le voiă esplica, coprindă în sine tôte mitele despre Apollo, și despre ună fecioră ai lui. Uneoră mitulă vechiă e întregă, alte oră resfirată în mai multe poveste, nascerea lui *Fătă Frumosă* vine în mai multe forme, adecă F. Frumosă representa pe toți feciorii lui Apollo, sub numele său.

Serbătorea pomenită în poveste la care saă dusă ținele și legătura de vestminte ce le-a dusă *Fătă Frumosă*, se esplică.

În *Boetia* și în *Epidaură* a fostă serbătorea de sóre, numită *Daphneforea* în onórea lui Apollo. *Daphneos* e connume a lui Apollo. (În o poveste *Fătă Fr.* se nasce de la împăratulă *Dăfină*—Apollo). La acea serbătore, poporulă mergea în procesiune lungă, condusă de ună „*Copilă frumosă*„—numită *Daphneforeos* la templa lui Apollo.—Copilulă purta pără sburătoră, coróna pe capă, și vestmântă pomposă. Unulă din némurile aprópe (cu Apollo) purta o bătă lungă și ducea o rudă cu globură, ce însemna sórele, luna și planetele, 365 de cunună de dafină spënduraă de pe ruda și acelea însemnaă țilele anului și le depunea la altariulă lui Apollo.

Serbătorea s'a întrodusă în următorulă modă. Locuitorii din *Aenia* aș aședată *Theba*, și beliducelă de aci i s'a arătată în visă ună copilă frumosă, carele i-a adusă îmbrăcaminte și armătura frumosă, dicânduă că cu acelea va învinge, numai să fină serbătorea totă la 9 ană pentru Apollo.

Beliducele a învinsă,—și a întrodusă serbătorea.

Aceste 3 ține aș astă-felă de vestminte; într'altă poveste sunt 3 fete de împărată. După totă studiulă, nu potă afirma ceva po-

sitivă, însă toate mitele cu *Fătă Erumosă* se întorc pe lângă *Apollo*—sore,

Fiindcă în această poveste se dice că ținele sunt mai frumoase de câtă ținele munților și câmpielor, trebuia să fie ține de cer și le credă a fi *Hesperidele*. *Hesperia*, fata lui *Herperos*—*Luciferu* (stéua de sore), s'a măritat după *Atlas* și a născut *Hesperidele*, 3 fete—după unii 7 fete.—cari au păzit mărul (luna de aură.)

4) De unde vine, filologice, numele de *Fătă Frumosă*?—Nu însemnă nici fătul aflat în lădiță, nici fătul scos din pantece, ci e *Phaeton*, un fecior a lui *Apollo*, de la *Oceanid'a Klimme* (*Ovidiu Lib. II. versurile Prime*).

Fătă Frumosă, o persoană grandioasă în mitologia daco-romană o personificațiune de eroi, cândă reprezenta pe *Apollo* și *Hercules* în faptele séle, o personificațiune de deii, de sore, cândă se luptă ca și *Semheracles*—deii de sore din *Egipetu*, cu cele 12 zodii din calea sórelui, și constelațiuni. (O poveste ilu arată în acestu mod) E o personificațiune a poterii, căldurei de sore ce se luptă cu smeu,—titani, și cu vercolaci,—ciclopii,—țările personificate ale pământului și aerului.

Cu acestea am vrut să introduc un public—per tangentem—în esplicările viitoare, la povestele cele-l-alte despre *Fătă Frumosă* ca să atragă atențiunea, celor ce pricepu și știu a prefiu descoperirile aceste de interesu prea mare pentru mitologia noastră daco-romană, carea e însemnată la popor, déră are să se nască acu și în literatură!

Nu amă cuvinte de a gloriifica destulă poporiu român, carele și numără anii istoriei sale de nainte de nascere; pentru că prin aceste mite numără anii istoriei și părintilor săi din *Italia*.

Aeneas cândă a descălecat în *Italia*, a adus și pe penafi deii de casă a familiei cu sine, érá *Traian* cândă a descălecat cu protopărinții noștri în *Dacia*, a adus pe toți deii ginte române cu noi! Aceștia neau ținut de nu am perit după atâtea vécuri atâtea viscole și atâtea juguri!

„Aspice Romule pater,
Gaudete quirites,
Vestra ista est gloria!”

TABLA DE MATERII

Decisiunea Comisiei pentru cercetarea basmelorū	3
Literatura populară, introducere	7

BASMELE

	pag.
Fata din Dafinū	21
Spaīma smeiilorū	27
Fătū frumosū și fata lui Roșu împēratū	40
Dafin Impēratū	46
Inșirte mǎrgārite	56
Fētū frumosū cu pērulū de aurū	61
Fata de împēratū și pescarulū	77
O prinsroe	83
N'aude, n'avede	86
Basmulū cu minciunele	93
Ioan Buzduganū	97
Unulū pate pentru toți	105
Sānta Vineri	108
Bālaurulū cu 12 capete	116
Cei trei frați de cruce (Strāmbā lemne)	127
Sora Crivētului	132

POESII POPULARE

Orația ținută la nunta țērānescă	143
Orația vechie ținută la Domnia nouă	152

PĂCĂLITURI ȚIGĂNESCI

Nici elū, nici eū.	157
Scumpū, dar face	157
Țiganulū păcălitū de elū singurū	158
Fiă ce spuī tu, se nu fiă ce sciū eū	159
Sāraca pățită, multū e pricepută.	160
Deū nașule n'amū furatu-o	160
Anafora Mișcote.	161
De, fricós'o, că ești cu mine	161
De mă rugamū de 40, pe calū cădémū.	162
Cióra mórtă'n drumū	162
Cum a remasū țiganulū de risū și de ocară.	163
Pușca și scrófa	164
Tocmai pe tocmai	164
Două-đeci de gâște.	165
Ți-o da celū de susū	165
Vorbă să fie, dă'mī o lulea de tutunū	167
Avea orī n'avea	167
Dar fi 'n visū.	167
Ce vântū bate.	168
O sē'lū bată Dumneđeū	168
Ghicitorī.	171

VERIFICAT

1987

VERIFICAT
2017

BIBLIOTECA
CENTRALĂ
UNIVERSITĂȚII